

EUROPSKA KOMISIJA

Bruxelles, 9. studenoga 2010.

SEC (2010) 1326

RADNI DOKUMENT KOMISIJE

HRVATSKA

IZVJEŠĆE O NAPRETKU ZA 2010. GODINU

kao prilog

PRIOPĆENJA KOMISIJE

EUROPSKOMU PARLAMENTU I VIJEĆU

Strategija proširenja i glavni izazovi 2010. – 2011.

(COM (2010) 660)

SADRŽAJ

1. Uvod.....	4
1. 1. Predgovor.....	4
1. 2. Kontekst.....	4
1. 3. Odnosi između Europske unije i Hrvatske.....	5
2. Politički kriteriji.....	6
2. 1. Demokracija i vladavina prava.....	6
2. 2. Ljudska prava i zaštita manjina.....	10
2. 3. Regionalna suradnja i međunarodne obveze.....	15
3. Gospodarski kriteriji.....	17
3. 1. Postojanje učinkovitoga tržišnoga gospodarstva.....	17
3. 2. Sposobnost suočavanja s konkurentskim pritiscima i tržišnim snagama unutar Unije.....	24
4. Sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva.....	26
4. 1. Poglavlje 1.: Sloboda kretanja roba.....	26
4. 2. Poglavlje 2.: Sloboda kretanja radnika.....	28
4. 3. Poglavlje 3.: Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga.....	28
4. 4. Poglavlje 4.: Sloboda kretanja kapitala.....	29
4. 5. Poglavlje 5.: Javna nabava.....	30
4. 6. Poglavlje 6.: Pravo trgovačkih društava.....	31
4. 7. Poglavlje 7.: Pravo intelektualnog vlasništva.....	32
4. 8. Poglavlje 8.: Tržišno natjecanje.....	33
4. 9. Poglavlje 9.: Financijske usluge.....	34
4. 10. Poglavlje 10.: Informacijsko društvo i mediji.....	35
4. 11. Poglavlje 11.: Poljoprivreda i ruralni razvitak.....	36
4. 12. Poglavlje 12.: Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor.....	36
4. 13. Poglavlje 13.: Ribarstvo.....	37
4. 14. Poglavlje 14.: Prometna politika.....	38
4. 15. Poglavlje 15.: Energetika.....	39
4. 16. Poglavlje 16.: Porezi.....	40
4. 17. Poglavlje 17.: Ekonomska i monetarna politika.....	41
4. 18. Poglavlje 18.: Statistika.....	41
4. 19. Poglavlje 19.: Socijalna politika i zapošljavanje.....	42
4. 20. Poglavlje 20.: Poduzetništvo i industrijska politika.....	44

4. 21. Poglavlje 21.: Transeuropske mreže.....	45
4. 22. Poglavlje 22.: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata.....	45
4. 23. Poglavlje 23.: Pravosuđe i temeljna ljudska prava.....	46
4. 24. Poglavlje 24.: Pravda, sloboda i sigurnost.....	54
4. 25. Poglavlje 25.: Znanost i istraživanje.....	58
4. 26. Poglavlje 26.: Obrazovanje i kultura.....	58
4. 27. Poglavlje 27.: Okoliš.....	59
4. 28. Poglavlje 28.: Zaštita potrošača i zdravlja.....	60
4. 29. Poglavlje 29.: Carinska unija.....	62
4. 30. Poglavlje 30.: Vanjski odnosi.....	62
4. 31. Poglavlje 31.: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika.....	63
4. 32. Poglavlje 32.: Financijski nadzor.....	64
4. 33. Poglavlje 33.: Financijske i proračunske odredbe.....	65
Statistički dodatak.....	67

RADNI DOKUMENT KOMISIJE
IZVJEŠĆE O NAPRETKU ZA 2010. GODINU

1. UVOD

1. 1. Predgovor

Od ožujka 2002. godine Komisija je redovito izvješćivala Vijeće i Parlament o napretku koji su postigle zemlje zapadnoga Balkana.

Struktura Izvješća koje je Hrvatska priredila u sklopu pripreme za članstvo u Europskoj uniji velikim je dijelom jednaka onoj koja se koristila prethodnih godina. Izvješće:

- ukratko opisuje odnose između Hrvatske i Unije;
- analizira situaciju u Hrvatskoj s obzirom na političke kriterije za članstvo;
- analizira situaciju u Hrvatskoj na temelju ekonomskih kriterija za članstvo;
- razmatra sposobnost Hrvatske da preuzme obveze članstva, tj. pravnu stečevinu EU-a kako je izražena u Ugovorima, sekundarno zakonodavstvo te politike Unije.

Ovo Izvješće obuhvaća razdoblje od početka listopada 2009. do kraja rujna 2010. godine. Napredak se mjeri na temelju odluka koje su donesene, zakonodavstva koje je prihvaćeno i mjera koje su provedene. U pravilu se ne uzima u obzir zakonodavstvo ili mjere koje su pripremljene ili čekaju odobrenje Sabora. Takav pristup osigurava jednak postupak kroz sva izvješća i dopušta objektivnu ocjenu.

Izvješće se sastavlja na temelju podataka koje je prikupila i analizirala Komisija. Korišteni su mnogi izvori, uz doprinos hrvatske Vlade, država članica, izvješća Europskoga parlamenta¹ i podataka iz različitih međunarodnih i nevladinih organizacija.

Komisija je sastavila detaljne zaključke o Hrvatskoj u odvojenom priopćenju o proširenju² i to na temelju tehničkih analiza koje se nalaze u ovom Izvješću.

1. 2. Kontekst

Europsko vijeće u lipnju 2004. godine Hrvatskoj je dodijelilo status države kandidatkinje. Pristupni pregovori s Hrvatskom počeli su u listopadu 2005. godine. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Hrvatske i Europske unije potpisan je u listopadu 2001., a na snagu je stupio u veljači 2005. godine.

1. 3. Odnosi između Europske unije i Hrvatske

Hrvatska sudjeluje u Procesu stabilizacije i pridruživanja.

Pristupni pregovori s Hrvatskom su se nastavili i sada ulaze u završnu fazu. Privremeno su zatvoreni pregovori o 25 od 35 poglavlja, a za zatvaranje su još preostala poglavlja *Tržišno natjecanje; Poljoprivreda i ruralni razvitak; Ribarstvo; Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata; Pravosuđe i temeljna*

¹ Izvjestitelj za Hrvatsku je g. Hannes Swoboda.

² Strategija proširenja i glavni izazovi za razdoblje 2010. – 2011. (COM(2010)660 od 9. studenoga 2010.).

*ljudska prava; Pravda, sloboda i sigurnost; Okoliš; Vanjska, sigurnosna i obrambena politika; Financijske i proračunske odredbe; i „Ostala pitanja“.*³

U prosincu 2009. godine, na temelju preporuke Komisije, osnovana je radna skupina sa zadatkom izrade nacrtu Ugovora o pristupanju Hrvatske. Rad na izradi nacrtu dobro napreduje.

Nastavljen je **politički i ekonomski dijalog** između Europske unije i Hrvatske. U ožujku 2010. godine su u Bruxellesu održani sastanci političkoga dijaloga na razini ministara. U lipnju 2010. godine održani su sastanci ekonomskoga dijaloga na dvostranim sastancima visokih dužnosnika Komisije i Hrvatske. Štoviše, nastavljen je višestrani ekonomski dijalog između Komisije, država članica EU-a i država kandidatkinja u kontekstu pretpripravnog financijskog nadzora, uključujući i sastanak na razini ministara u svibnju u Bruxellesu. Na tim su sastancima razmatrani glavni izazovi s kojima se Hrvatska susreće unutar kopenhagenskih političkih i ekonomskih kriterija, kao i napredak koji je postignut u ostvarivanju prioriteta Pristupnog partnerstva.

Provedba **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)** bila je različita. Potpuna liberalizacija kratkoročnih kretanja kapitala, koju je Hrvatska u 2009. godini odgodila pozivajući se na zaštitnu klauzulu članka 60. stavka 4., postignuta je 1. srpnja 2010. Što se tiče davanja državne pomoći, postupak objavljivanja javnih natječaja za brodogradilišta s poteškoćama je dovršen u lipnju 2010. Ipak, Hrvatska je primijenila zaštitne mjere za neke vrste polutvrđih sireva i dodatke sirevima, kršeći pravila WTO-a. Mjere za dodatke sirevima povučene su u studenome 2009., dok su mjere za tvrde sireve potvrđene i istekle su u siječnju 2010. Određene porezne odredbe o kavi i proizvodima od kave moraju se pregledati i izmijeniti i dopuniti. Hrvatska bi također trebala dodatno liberalizirati svoj sektor poljoprivrede, u skladu s člankom 29., kako bi utrla put integriranju u unutarnje tržište EU-a nakon pristupanja.

Kroz **Pristupno partnerstvo** Europska unija vlastima daje smjernice o prioritetima za reforme. Napredak u tim prioritetima reformi potiče se i nadzire kroz tijela SSP-a. Vijeće SSP-a sastalo se u ožujku 2010., a Odbor SSP-a sastao se u prosincu 2009. godine. Od studenoga 2009. održano je šest sastanaka sektorskih pododborna. Na osnovi Pristupnog partnerstva Hrvatska je početkom 2010. prihvatila Nacionalni program za pristupanje Europskoj uniji.

Od 2007. godine **financijska pomoć** osigurava se u okviru Instrumenta za pretpripravnju pomoć (IPA). Program IPA za 2010. godinu iznosio je ukupno 154 milijuna eura. Ta se pomoć usmjerava na jačanje institucija i pripremu za provedbu zajedničke poljoprivredne politike i kohezijske politike Europske unije. Osim toga, Hrvatska i dalje koristi regionalne i horizontalne programe, uključujući **krizni paket IPA-e**, pripremljen 2008. godine. Hrvatska je poduzela važne korake u rješavanju slabosti koje je Komisija uočila u hrvatskome upravljanju pretpripravnju pomoći. Te su mjere namijenjene pripremi zemlje za sljedeću fazu decentralizacije ovlasti, tj. za

³ Privremeno su zatvoreni pregovori o sljedećim poglavljima: Znanost i istraživanje; Obrazovanje i kultura; Poduzetništvo i industrijska politika; Vanjski odnosi; Ekonomska i monetarna politika; Pravo intelektualnog vlasništva; Informatičko društvo i mediji; Transeuropske mreže; Carine; Pravo trgovačkih društava; Statistika; Sloboda kretanja radnika; Financijske usluge; Energetika; Zaštita potrošača i zdravlja; Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga; Socijalna politika i zapošljavanje; Sloboda kretanja roba; Javna nabava; Porezi; Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor; Financijski nadzor; Institucije; Sloboda kretanja kapitala i Prometna politika)

ukidanje *ex ante* nadzora Delegacije Europske unije nad IPA-inim komponentama od I do IV. Ipak, potrebno je praćenje poboljšane provedbe.

Financijska potpora EU-a za razvoj **civilnog društva** osigurana je u okviru programa Civil Society Facility. Osim toga, doprinos u iznosu od 16 milijuna eura u okviru programa prekogranične suradnje s Italijom, Slovenijom, Mađarskom, Srbijom, Crnom Gorom i Bosnom i Hercegovinom, kao i sudjelovanje u programima Europskoga fonda za regionalni razvoj (ERDF), promicat će dijalog s lokalnim i regionalnim vlastima. Sudjelovanje Hrvatske u rastućem broju programa Zajednice (13) također je važno sredstvo u provedbi dijaloga civilnoga društva.

Hrvatska sudjeluje u sljedećim **EU programima**: “Sedmi okvirni program za istraživanje“; „Okvirni program za konkurentnost i inovacije“ (uključujući i „Program za poduzetništvo i inovacije“, „Program podrške politici informacijskih i komunikacijskih tehnologija“ te „Program Inteligentna energija u Europi“); „Progress“; „Kultura“; „Europa za građane“; „Fiscalis 2013“; „Carine 2013“; „Interoperabilna isporuka usluga europskih e-Vlada javnim upravama, tvrtkama i građanima (IDABC)“; „Financijski instrument za civilnu zaštitu“; „MEDIA 2007“; „Djelovanje Zajednice u području zdravlja“; „Marco Polo II“; i „Mehanizam Zajednice za civilnu zaštitu“.

2. POLITIČKI KRITERIJI

Ovaj odjeljak ispituje napredak koji je Hrvatska postigla u ispunjavanju kopenhagenskih političkih kriterija kojima se zahtijeva stabilnost institucija koje jamče demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava i poštivanje i zaštitu manjina. Ovdje se također nadzire regionalna suradnja, dobrosusjedski odnosi sa zemljama proširenja i državama članicama i poštivanje međunarodnih obveza kao što je suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ).

2. 1. Demokracija i vladavina prava

Sabor

Sabor je radio u skladu sa svojom ustavnom ulogom. Ipak, potrebno je poboljšati kapacitet Sabora za nadzor u zakonodavnom postupku. Sabor je prihvatio izmjene i dopune Ustava neophodne za napredak pristupnih pregovora.

Predsjednički izbori prošli su bez problema i u skladu sa standardima OESS-a. Ipak, još uvijek su potrebni naponi za rješavanje neriješenih pitanja kao što su konsolidacija i usklađivanje zakonskog okvira, reforma izborne administracije i inoviranje popisa birača.

Vlada

Vlada je nastavila s učinkovitim radom, i nakon što je Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSL) u srpnju napustila vladajuću koaliciju. Došlo je do brojnih promjena unutar ustroja Vlade.

Državna uprava

Ostvaren je ograničeni napredak u reformi državne uprave, što predstavlja ključni prioritet Pristupnoga partnerstva. Pravna osnova za izgradnju moderne i stručne državne službe i dalje je nepotpuna. Nije usvojen Zakon o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Još nije uveden jedinstven pristup u određivanju plaća u čitavoj županiji. Još nije uspostavljen registar državnih službenika.

Na snagu je stupio revidirani Zakon o općem upravnom postupku (ZOUP). On ima za cilj poduprijeti uspostavljanje stručne upravne prakse usmjerene ka pružanju usluga, te razviti upravni sustav temeljen na pojednostavljenim i transparentnim postupcima. Ipak, primjena ZOUP-a je u početnoj fazi i bilo je kašnjenja u usklađivanju različitih sektorskih pravnih akata koji se odnose na ZOUP.

Zakon o upravnim sporovima je usvojen i trebao bi stupiti na snagu 1. siječnja 2012. godine. Kako bi se osigurala učinkovita primjena zakonskog okvira, potrebno je ojačati suradnju između Ministarstva uprave i Ministarstva pravosuđa.

Što se tiče državne službe, usvojena je Strategija razvoja ljudskih potencijala (2010. - 2013.) i akcijski plan za njezinu provedbu. Strategija predviđa nove metode privlačenja i zadržavanja dovoljnog broja stručnih državnih službenika u državnoj upravi. Počela je priprema reforme sustava nagrađivanja u javnom sektoru, što obuhvaća i agencije i institucije. Kako bi se utvrdile neučinkovitosti, u tijeku je priprema detaljne analize rada državnih agencija. Ipak, Strategija razvoja ljudskih potencijala obuhvaća samo državne službenike, a ne i sve državne dužnosnike na središnjoj i regionalnoj razini, čime se ograničava učinak reformi. Potrebni su značajni dodatni naponi u prihvaćanju i primjeni temeljnih pravnih akata, kako bi se uspostavio mehanizam unapređivanja i nagrađivanja temeljen na zaslugama, ubrzala depolitizacija, smanjila fluktuacija zaposlenika i privukli stručni kadrovi.

Potrebno je značajno ojačati kapacitet državne uprave na središnjoj, regionalnoj i lokalnim razinama za upravljanje decentralizacijskim reformama. Potrebno je razviti strategiju decentralizacije. Potrebno je dodatno ojačati ulogu Akademije za lokalnu demokraciju u obuci dužnosnika lokalne i regionalne samouprave.

Ministarstvo uprave, zajedno s osobljem potrebnim za pristupanje Europskoj uniji, izuzeto je od Odluke Vlade o zabrani zapošljavanja novih državnih službenika zbog gospodarske krize. Ipak, potrebno je dodatno unaprijediti upravne kapacitete Ministarstva uprave, kako bi ono moglo učinkovito provoditi složene zadatke vezane uz reformu državne uprave. Iako su, radi pripreme za pristupanje Europskoj uniji, u Ministarstvu uprave i u čitavoj administraciji zaposleni novi djelatnici i dalje su ostali značajni strukturalni problemi fluktuacije i zadržavanja djelatnika.

Povećava se uloga i učinkovitost pučkog pravobranitelja. Ipak, ljudski resursi su i dalje nedovoljni. Potrebno je posvetiti veću pažnju preporukama pučkog pravobranitelja kako bi se dodatno unaprijedila njegova uloga institucionalne protuteže u obrani prava građana i borbi protiv lošeg rada administracije.

Centar za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika pri Ministarstvu uprave obavlja kontinuiranu izobrazbu službenika u državnoj upravi. Ipak, potrebno je unaprijediti njegov kapacitet kako bi imao ključnu ulogu u poboljšavanju stručnog znanja, vještina i rada državnih službenika.

Općenito, može se izvijestiti o ograničenom napretku u reformi državne uprave. Kako bi se ostvarili opipljivi rezultati, potrebno je snažnije političko zalaganje i jača suradnja između ključnih dionika na središnjoj, regionalnoj i lokalnim razinama. Potrebni su značajni dodatni naponi kako bi se dovršio zakonski okvir i kako bi se primijenio učinkovito i bez iznimke.

Pravosudni sustav

Nastavljena je provedba reforme pravosuđa, iako se glavni očekivani rezultati reforme tek trebaju vidjeti. Ministarstvo pravosuđa provelo je veliku reorganizaciju kako bi postalo učinkovitije.

Prihvaćene su promjene Ustava, zajedno s paketom zakona koji se na njih odnosi, kojima se jača neovisnost pravosuđa. Kao rezultat, poboljšana je postupak imenovanja u Državno sudbeno vijeće (DSV), tako da predsjednike sudova imenuje DSV a ne više Ministarstvo pravosuđa. Predsjednik Vrhovnog suda imat će veću kontrolu nad upravljanjem sudom, ukinut je petogodišnji probni rok za suce, a Pravosudna akademija postala je neovisna o Ministarstvu pravosuđa te je povećan broj zaposlenika. Također je uveden novi postupak odabira i poboljšani kriteriji za odabir sudaca i državnih odvjetnika, uključujući i osnivanje škole za pravosudne dužnosnike.

Ipak, novi sustav tek treba provjeriti u praksi. Isto se odnosi i na prijelazne kriterije koji se primjenjuju sve dok prvi završeni polaznici škole ne budu imenovani na sudske položaje u 2013. Neki kriteriji su i dalje nejasni te su i dalje prisutni nedostaci u radu DSV-a i Državnoodvjetničkog vijeća. Općenito, važno je da ta tijela pokažu neovisnost i vjerodostojnost, osobito u vršenju svojih ključnih funkcija u području imenovanja, discipline i napredovanja u službi, tako da se osigura učinkovita samoregulacija sudačke profesije.

Poboljšana je sudačka učinkovitost i za dodatnih 10 % smanjen broj neriješenih predmeta, uključujući i dobar napredak u smanjenju broja slučajeva starijih od tri godine. Stvorena je pravna osnova za novi sustav pravosudne uprave. Ipak, broj neriješenih slučajeva ne smanjuje se jednako na različitim sudovima, i općenito ostaje visok. Problemi s izvršavanjem sudskih presuda i dalje sprečavaju učinkovit rad pravosudnog sustava. Postupanje u upravnim predmetima i dalje se suočava s posebnim izazovima. Infrastruktura i opremljenost sudova, uključujući i sustave praćenja predmeta, i dalje su nedovoljno razvijeni.

Hrvatska nastavlja s procesuiranjem ratnih zločina s oko dvadeset i četiri suđenja koja su u tijeku u 2009./2010. Nastavlja se uravnoteženiji pristup suđenjima. Pokrenuto je više slučajeva u koje su uključeni hrvatski počinitelji, uključujući i pripadnike hrvatskih oružanih snaga. Državni odvjetnik nastavio je s ponovnim razmatranjem potencijalno dvojbenih presuda u odsutnosti iz 1990-ih. Poduzete su mjere za zaštitu svjedoka. Bilo je pokušaja primjene pravnog lijeka za nepravilnu primjenu Zakona o oprostima u slučajevima koji bi se mogli smatrati ratnim zločinima.

Ipak, nekažnjavanje za ratne zločine i dalje je problem, osobito ako su žrtve bile pripadnici srpske etničke manjine ili su počinitelji navodno bili pripadnici hrvatskih oružanih snaga. I dalje postoje stotine slučajeva koje treba istražiti i procesuirati, unatoč nedavnim akcijama policije i tužiteljstva. Problemi se ustrajno pojavljuju na određenim lokalitetima. Specijalizirani sud za ratne zločine nije dovoljno iskorišten, iako odnedavno postoji veća volja za korištenjem te mogućnosti. Tamo gdje su podignute optužnice, presude u slučajevima ratnih zločina su općenito značajno manje od onih koje su donesene za jednako teške zločine koji se ne svrstavaju u ratne zločine. Trebalo bi nastaviti rad na ponovnom razmatranju dvojbenih presuda u odsutnosti iz 1990-ih.

Općenito, reforma pravosuđa je nastavljena, ali su ostali znatni izazovi, osobito primjena objektivnih i transparentnih kriterija za imenovanje sudaca i državnih odvjetnika, smanjenje broja neriješenih slučajeva, predugo trajanje postupaka i izvršenje odluka suda.

(Vidi Poglavlje 23. – Pravosuđe i temeljna ljudska prava)

Antikorupcijska politika

Ostvaren je dobar napredak u borbi protiv korupcije. Nastavljena je provedba Antikorupcijske strategije i Akcijskog plana. Prihvaćen je poseban Antikorupcijski program za trgovačka društva u većinskom državnom vlasništvu. Poboljšana je ukupna koordinacija antikorupcijskih napora. Dodatno je poboljšan zakonski okvir za borbu protiv korupcije. Ipak, u sektoru za borbu protiv korupcije nema dovoljno zaposlenih, te je potrebna dodatna koordinacija i proaktivno praćenje provedbe. Zakonodavstvo o sprečavanju i dalje nije dovoljno razvijeno.

Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK) i dalje je aktivan te je podignuo optužnice u nekim važnim slučajevima. Unatoč nedostatku dodatnih sredstava, porastao je ukupan broj slučajeva kojima se bavi USKOK. USKOK je započeo istragu o mogućoj korupciji na visokoj razini, u koju su uključeni viši političari. Ostali slučajevi na srednjim i visokim razinama su u fazi istrage i procesuiranja, a često su uključena trgovačka društva u državnom vlasništvu. Porastao je broj sudskih presuda. Na sudu se nalaze prvi slučajevi na visokim razinama. Policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (PNUSKOK) dodatno je ojačan.

Ipak, korupcija je i dalje raširena u mnogim područjima. Pravne i administrativne strukture koje su nedavno unaprijeđene tek se moraju dokazati u praksi, osobito što se tiče sposobnosti sudova da se nose s povećanim brojem i složenošću slučajeva. Administrativne kapacitete državnih tijela za borbu protiv korupcije i dalje treba poboljšavati. Povećani broj slučajeva naglasio je neke nedostatke u kapacitetu PNUSKOK-a i USKOK-a za borbu protiv sofisticiranog financijskog kriminala. Nema kulture političke odgovornosti za otkrivene slučajeve korupcije.

Ostvaren je ograničeni napredak u sprečavanju korupcije. Ured Povjerenstva za sprečavanje sukoba interesa restrukturiran je radi postizanja dodatne neovisnosti o Saboru. Donesene su pravne odredbe kako bi se depolitiziralo imenovanje u nadzorne odbore trgovačkih društava u državnom vlasništvu. Ipak, te se mjere još uvijek ne provode. Ostvaren je ograničeni napredak u sprečavanju sukoba interesa, a pravne kazne i dalje su slabe. Nije ostvareno poboljšanje provedbe zakonodavstva o pravu na pristup informacijama. I dalje su prisutni nedostaci na području financiranja političkih aktivnosti i izbornih kampanja, osobito kad se radi o transparentnosti i neovisnom nadzoru. Nema dovoljno nadzora i transparentnosti u izvršenju ugovora o javnoj nabavi.

Općenito, postignut je dobar napredak u borbi protiv korupcije, koja dobiva veću pozornost nego prije. Ipak, korupcija je i dalje raširena u mnogim područjima. Potrebno je uspostaviti praćenje učinkovitih istraga, procesuiranja i sudskih presuda, osobito za slučajeve korupcije na visokim razinama. Potrebno je ojačati preventivne mjere, kao što su poboljšana transparentnost u javnoj potrošnji.

(Vidi Poglavlje 23. – Pravosuđe i temeljna ljudska prava)

2. 2. Ljudska prava i zaštita manjina

Pridržavanje međunarodnog zakonodavstva o zaštiti ljudskih prava

Što se tiče **ratifikacija instrumenata zaštite ljudskih prava**, Hrvatska je ratificirala Europsku konvenciju o ostvarivanju dječjih prava.

ECtHR je donio 24 presude o kršenju prava zajamčenih Europskom konvencijom o ljudskim pravima (ECHR), koje se tiču Hrvatske. Od listopada 2009. godine, ECtHR-u je podneseno 912 novih zahtjeva. U rujnu 2010., na **Europskom sudu za ljudska prava** (ECtHR) nalazilo se 1.437 neriješenih slučajeva protiv Hrvatske. Sud i dalje uočava povredu prava na pravedno suđenje i na duljinu trajanja postupaka prema članku 6. Konvencije. Također je ispitivao duljinu trajanja izvršnih postupaka. Sud je uočio povredu članka 13. u slučajevima nepostojanja učinkovitoga pravnog lijeka. Takvi slučajevi odnose se na lokalne sudove koji nisu donijeli presude nakon prethodne sudske odluke viših sudova o kršenju prava na pravedno saslušanje i duljinu trajanja postupka. ECtHR je zaključio da u tim slučajevima pravni lijekovi dostupni u domaćem pravnom sustavu u obliku upućivanja na više sudove nisu bili učinkoviti.

ECtHR je također uočio kršenje članka 6. u vezi s pravom na pristup sudu u slučajevima sukoba nadležnosti između općinskih i upravnih sudova. Sud je upozorio na pretjerani formalizam koji su upravni sudovi pokazali u vezi s ljudskim pravima podnositelja.

Što se tiče **promicanja i jačanja ljudskih prava**, Vlada i dalje poduzima različite mjere kako bi podigla svijest javnosti o pitanjima ljudskih prava. Ipak, provedba prava i dalje je ugrožena ustrajnim nedostacima u primjeni pravosuđa, što se osobito odnosi na duljinu trajanja postupaka.

Građanska i politička prava

Što se tiče **sprečavanja mučenja i zlostavljanja i borbe protiv nekažnjavanja**, pučki pravobranitelj i dalje prima mnogobrojne pritužbe koje se odnose na postupanje policije prema građanima, uključujući i pretjeranu uporabu sile. Još uvijek nisu uspostavljeni transparentni postupci za utvrđivanje policijske odgovornosti i uređenje rada policije.

Što se tiče nekažnjavanja, mnogi ratni zločini još nisu procesuirani, osobito oni u kojima su žrtve pripadnici etničke srpske manjine. Pitanje dvojnoga državljanstva u regiji i dalje stvara uvjete za nekažnjavanje. Izmjene i dopune Sporazuma o međusobnom izvršenju sudskih odluka u kaznenim stvarima između Hrvatske i Bosne i Hercegovine predstavlja značajan korak prema smanjenju nekažnjavanja: kako bi kazna donesena u jednoj državi mogla biti izvršena u drugoj državi, više nije potreban pristanak osuđene osobe. Sporazumi o izručenju potpisani su i sa Srbijom i s Crnom Gorom, kako bi se omogućilo izručenje njihovih državljana koji su osuđeni za određene teške zločine. Ti sporazumi predstavljaju značajan doprinos smanjenju nekažnjavanja u regiji. Njihov utjecaj može se u budućnosti dodatno povećati proširenjem takvih sporazuma i na ratne zločine.

Što se tiče **pristupa pravdi**, novi Zakon o upravnim sporovima, koji stupa na snagu u siječnju 2013., uvodi četiri prvostupanijska suda s punom nadležnosti u smislu članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima, te Viši upravni sud. Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći provodi se s različitim rezultatima. Poduzete su mjere za pojednostavljenje postupka i povećanje honorara odvjetnicima kako bi preuzeli slučajeve pravne pomoći. Ipak, postupak je i dalje složen a opća razina pružene pomoći niska.

Što se tiče **zatvorskog sustava**, prihvaćeno je zakonodavstvo koje predviđa novi sustav uvjetne kazne od 2012. Ipak, hrvatski zatvori i dalje su prenapučeni i ne pružaju odgovarajuću zdravstvenu zaštitu.

Sloboda izražavanja, uključujući i slobodu i pluralizam medija, osigurana je u hrvatskom zakonodavstvu i općenito se poštuje. Ipak, urednici i novinari i dalje izvješćuju o neprimjerenom političkom pritisku. Ostvaren je ograničeni napredak u istraživanju prijetnji novinarima koji rade na slučajevima korupcije i organiziranog kriminala, uz značajnu iznimku jednog istaknutog slučaja ubojstva. Ostaju problemi vezani uz neovisnost lokalnih medija. Javna radiotelevizija HRT i dalje se suočava s ozbiljnim problemima u upravljanju, nakon nekoliko neuspješnih pokušaja Programskog vijeća HRT-a da izabere novog direktora HRT-a. To ima utjecaj na rad HRT-a.

Što se tiče **slobode udruživanja i okupljanja**, ukupna situacija je zadovoljavajuća.

Organizacije građanskoga društva i dalje imaju važnu ulogu u promicanju i zaštiti ljudskih prava, demokracije i zaštite manjina. Prihvaćen je kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja odluka, zakona, ostalih propisa i akata. Ipak, to nije dovelo do značajnih promjena, jer se organizacije građanskog društva i dalje isključuju iz postupka donošenja političkih odluka. Njihovo sudjelovanje u zakonodavnom postupku uglavnom je neobavezno, a novi sustav za uključivanje javnosti ostaje neodređen. Uz nekoliko značajnih iznimaka, analitički i financijski kapaciteti organizacija građanskog društva za praćenje politika i Vladinih odluka i dalje su slabi. Ministarstvo uprave je zadržalo nadzor nad registracijom i unutrašnjim upravljanjem fondovima. I dalje je potrebno učiniti napore za osiguranje neovisnosti i održivosti organizacija građanskog društva.

Nije bilo osobitih teškoća vezanih uz **slobodu vjeroispovijesti**.

Općenito, građanska i politička prava u Hrvatskoj se i dalje općenito dobro poštuju. Ipak, ostaju nedostaci u području nekažnjavanja ratnih zločina, pristupa pravdi i slobode izražavanja.

Ekonomska i socijalna prava

Ostvaren je određeni napredak u području **prava žena** i jednakosti spolova. Uspostavljeni su institucionalni mehanizmi za jednakost spolova na razini središnje i lokalnih vlasti. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i dalje provodi Zakon o ravnopravnosti spolova. Kapacitet ureda trenutačno se ojačava.

Poboljšana je zakonski okvir za borbu protiv nasilja u obitelji. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji se provodi. Općenito, policija i dalje postupa na odgovarajući način u slučajevima nasilja u obitelji. Ostvarena su blaga poboljšanja u radu centara za socijalnu skrb. Ipak, došlo je do porasta broja zabilježenih slučajeva, uključujući i brojne žene koje su ubijene kao posljedica nasilja u obitelji. Žrtve nasilja u obitelji nemaju dovoljan pristup informacijama o svojim pravima.

Položaj žena na tržištu rada nije se značajno promijenio. Došlo je do blagog pada postotka nezaposlenih žena. Ipak, nezaposlenost među ženama je i dalje visoka, kao i razlike u plaćama među spolovima. I dalje je raširena pojava korištenja ugovora o radu na određeno vrijeme za žene na tržištu rada. Žene su i dalje nedovoljno zastupljene u gospodarskim i političkim tijelima koja donose odluke. (*Vidi Poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje*)

Ostvaren je ograničeni napredak što se tiče **prava djece**. Pravobraniteljica za djecu postao je aktivniji u promicanju i zaštiti prava djece, baveći se s 2.217 novih slučajeva u 2009., uglavnom nasilja u obitelji i nasilja nad djecom. I dalje se pojavljuju slučajevi nasilja u obrazovnim institucijama, koji nadležne vlasti ne rješavaju na odgovarajući način. Nedostaci u pravosudnom sustavu i sustavu socijalne skrbi, zajedno s nedostatkom programa sprečavanja nasilja, i dalje imaju negativan učinak na provedbu prava djece. Pravobraniteljica za djecu nema odgovarajući uredski prostor i zaposlenike za provedbu svojih dužnosti. U 2010. proračun je tek neznatno porastao.

Ostvaren je određeni napredak na unapređenju socijalnog uključivanja socijalno osjetljivih skupina i/ili osoba s invaliditetom. U tijeku je jačanje kapaciteta Ureda pučke pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, koje se treba nastaviti, osobito u pogledu proširenja zastupljenosti u regijama. Ipak, nema informacija o pravima na socijalnu skrb, zdravstvenu zaštitu i mirovinsko osiguranje. Kriteriji za ostvarivanje prava ne primjenjuju se jednako, a zakonodavstvo koje uređuje posebna prava je rascjepkano. Sporo je napredovao prijelaz s institucionalne skrbi na usluge skrbi u zajednici.

Svijest javnosti o pravima osoba s invaliditetom i dalje je niska, osobito u ruralnim područjima, i nema dovoljno kampanja za borbu protiv predrasuda i stereotipa. Usvojene su odredbe kojima se osigurava fizički pristup osobama s invaliditetom.

Djeca s poteškoćama u razvoju i dalje su općenito isključena iz obrazovnih institucija. Nema dovoljno potpore u obliku pristupa, prijevoza i asistenata u nastavi. Osobe s invaliditetom i dalje se susreću s diskriminacijom na tržištu rada. Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom utvrđuje minimalne kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Ipak, postavljene kvote nisu zadovoljene u javnom sektoru. Osobe s invaliditetom još su više zapostavljene u privatnom sektoru gdje poslodavci nemaju informacije, osobito o postojećim poticajima (*Vidi Poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje*).

Osobe s mentalnim zdravstvenim problemima općenito ostaju u psihijatrijskim ustanovama koje nisu profesionalno regulirane ili odgovarajuće opremljene. Nema dovoljno pomoći kako bi se većem broju pacijenata omogućio ostanak s njihovim obiteljima ili samostalan život.

Što se tiče **radnih prava i sindikata**, zbog gospodarske krize su se pogoršali uvjeti za socijalni dijalog. (*vidi Poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje*). Sindikalne organizacije su privremeno obustavile svoj rad u Gospodarsko-socijalnom vijeću. Radna prava i sindikati i dalje trpe negativan utjecaj slabog nadzora inspektorata rada i slabog rada pravosuđa.

Počela je provedba novog Zakona o suzbijanju diskriminacije. Poduzeti su neki koraci kako bi se javnost upoznala sa zakonom. Ipak, među vlastima i građanima ograničeno je poznavanje njegovog opsega, i samo mali broj pritužbi vezanih uz diskriminaciju dolazi do suda. Pučki pravobranitelj i dalje ima ograničena sredstva za ispunjavanje svih novih funkcija predviđenih zakonom.

Ostvaren je određeni napredak u provedbi zakonodavstva vezanog uz zločine iz mržnje. Provedene su mjere za podizanje svijesti i otvoreni su neki slučajevi. Ipak, nije bilo osuda za kaznena djela poticanja na rasnu i ostale mržnje. Lezbijke, homoseksualci, biseksualci i transvestiti izloženi su prijetnjama i napadima, uz ograničeno praćenje takvih slučajeva od strane vlasti.

Pravo na vlasništvo je općenito zajamčeno. Ipak, i dalje su prisutni neki slučajevi odgađanja povrata imovine i problema u naknadi za korištenje privatne imovine oduzete prema zakonodavstvu koje je bilo na snazi za vrijeme rata 1990-ih godina.

Općenito, pravna zaštita za ekonomska i socijalna prava velikim je dijelom zajamčena. Ipak, provedba prava žena i prava djece i zaštita od svih oblika diskriminacije zahtijeva dodatnu pažnju.

Poštivanje i zaštita prava manjina, kulturna prava

Ostvaren je određeni napredak u području poštivanja i zaštite prava manjina i kulturnih prava. Nastavilo se javno izražavanje potpore pravima manjina na visokoj razini, čime se reafirmira njihovo mjesto u hrvatskome društvu. Može se izvijestiti o pozitivnom naglasku na pitanja manjina u kontekstu poboljšanih odnosa u regiji, osobito između Hrvatske i Srbije. Revidirani Ustav sada izričito navodi sve 22 nacionalne manjine. Ojačane su odredbe Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina na zastupanje u Saboru. Organiziran je trening za medije i policiju s ciljem poboljšanja prikazivanja manjina i podizanja svijesti o zakonodavstvu koje se odnosi na manjine. I dalje se posvećuje pozornost romskoj manjini, uz poboljšanja osobito na području predškolskog odgoja. Visina sredstava namijenjenih manjinskim organizacijama tek je neznatno smanjena, unatoč mjerama štednje.

Ipak, ostali su mnogobrojni problemi za manjine. Hrvatska mora nastaviti poticati duh tolerancije, osobito prema srpskoj manjini, i poduzeti odgovarajuće mjere za zaštitu onih koji su još potencijalno izloženi prijetnjama ili diskriminaciji, neprijateljstvu ili nasilju. Manjine se i dalje susreću s osobitim poteškoćama u području zapošljavanja, u smislu nedovoljne zastupljenosti u državnoj upravi, sudstvu i policiji, i u širem javnom sektoru. Nije ostvaren napredak u porastu zapošljavanja manjina u tijelima obuhvaćenim Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina. Praćenje provedbe plana zapošljavanja nacionalnih manjina bilo je slabo. Pravne odredbe i programi moraju se provoditi s više odlučnosti i uz osigurano odgovarajuće praćenje, osobito u slučajevima zapošljavanja. Romska manjina i dalje se suočava s osobito teškim uvjetima života. Ostaju izazovi i u područjima obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstvene zaštite, zapošljavanja i pristupa osobnim dokumentima.

Unatoč povećanoj financijskoj potpori, vijeća nacionalnih manjina kod većine lokalnih vlasti još nisu dovoljno prepoznata kao savjetodavna tijela. Ona su i dalje financijski ovisna o lokalnim vlastima, što utječe na njihovu samostalnost i utjecaj. Statuti nekih tijela lokalne samouprave nisu usklađene s Ustavnim zakonom. Ostvaren je mali napredak u proizvodnji i/ili emitiranju programa za manjine na njihovim jezicima od strane javnih radijskih i televizijskih postaja, kako je predviđeno Ustavnim zakonom. Što se tiče kulturnih prava, općenito se i dalje zadovoljavajuće provode odredbe Ustavnog i ostalih zakona, koje se odnose na obrazovanje. Smanjeni su negativni stereotipi prikazivanja nacionalnih manjina u medijima. Prikazivanje natpisa koji su usmjereni protiv manjina na nacionalnoj televiziji tijekom nogometne utakmice, pokazalo je da ne postoji osuda takvog ponašanja.

Što se tiče **srpske manjine**, prijavljeno je manje etnički motiviranih napada. Ipak, u 2010. prijavljeni su slučajevi vandalizma nad spomenicima žrtvama rata. Poboljšana je policijska istraga takvih incidenata, iako je malo slučajeva procesuirano. Mnogi slučajevi nisu prijavljeni zbog nedostatka povjerenja u vlasti. Pripadnici srpske manjine, i povratnici i oni koji su ostali u Hrvatskoj za vrijeme rata, suočavaju se s teškoćama u pristupu zapošljavanju, posebno u ratom pogođenim područjima. Nastavlja se diskriminacija, osobito u javnom sektoru na lokalnoj razini.

Što se tiče **romske manjine**, ostvarena su poboljšanja u obrazovanju, osobito u predškolskom obrazovanju. Nastavljeno je s infrastrukturnim poboljšanjima romskih naselja. Ipak, ostaje problem sudjelovanja romske zajednice u sustavu obrazovanja, čak i kad su dostupni posebni programi. Nastavlja se segregacija u nekim školama. Ostvaren je skroman napredak u osiguravanju cjelovitog osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja za romsku djecu.

Za Rome su i dalje prisutni problemi vezani uz odgovarajuće stambeno zbrinjavanje i socijalnu i zdravstvenu zaštitu. Nezaposlenost je i dalje izrazito velika, unatoč mjerama kao što su strukovno obrazovanje odraslih za mlade romske žene. U nekim prigradskim područjima potrebno je poboljšati uvjete života romske zajednice osiguravanjem odgovarajućeg stambenog zbrinjavanja i infrastrukture. Koordinacija između romskih grupa i dalje je ograničena, kao i njihova stručnost za učinkovitu provedbu mjera namijenjenih Romima. Mnogi Romi i dalje se suočavaju s problemom neriješenog statusa (prebivalište i državljanstvo) što stvara probleme kod pružanja usluga, osobito kad se radi o pristupu obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i besplatnoj pravnoj pomoći.

Ostvaren je određeni napredak u različitim neriješenim pitanjima vezanim uz **izbjeglice**. Izbjeglice se i dalje vraćaju u Hrvatsku, a hrvatske vlasti zabilježile su ukupno više od 132.600 povratnika pripadnika srpske manjine, što čini otprilike polovicu onih koji su napustili zemlju do 1995. Ostvaren je određeni napredak u rješavanju stambenog pitanja. Vlada je ispunila samozadano mjerilo za 2008. o dodjeli 1.400 stambenih jedinica bivšim nositeljima stanarskog prava, i to dijelom prebacivanjem slučajeva u programe obnove. Revidirani akcijski plan prihvaćen je radi bržeg ostvarivanja cilja za 2009. od 2.070 smještajnih jedinica, s ciljem potpune provedbe u 2011. Poboljšana je upravni nadzor, uključujući i sudjelovanje povjerenika UNHCR-a. Uvedena je mogućnost kupovine pod povoljnim uvjetima za korisnike stambenog zbrinjavanja izvan područja od posebne državne skrbi. Ostvaren je napredak u obnovi oštećenih kuća i u rješavanju značajnog broja neriješenih žalbi na odbijene zahtjeve za pomoć u obnovi. Programom 2009/2010 obuhvaćeno je oko 900 kuća. Nastavljena je primjena odluke o priznavanju mirovinskih prava. Poboljšano je praćenje kako bi se riješile nedosljednosti u primjeni između različitih regionalnih ureda.

Ipak, mnogi problemi za izbjeglice i povratnike i dalje ostaju. Nedostatak stambenog zbrinjavanja i dalje je ključna prepreka održivom povratku. Napredak u ispunjavanju mjerila iz 2009. odgođen je, s provedbom od oko 31 %. Štoviše, 2-3.000 zahtjeva koji nisu obuhvaćeni akcijskim planom tek treba potpuno obraditi i osposobiti stambene jedinice za izbjeglice koji se vraćaju. Sukladno tome potrebno je osigurati dovoljno proračunskih sredstava. U postupku je još oko 6.000 žalbi za obnovu. Trenutačna stopa odbijanja zahtjeva za konvalidacijom još uvijek iznosi visokih 44 %. Potreban je dosljedniji pristup regionalnih ureda. Potrebno je ubrzati napore na stvaranju gospodarskih i socijalnih uvjeta potrebnih za održivi povratak izbjeglica.

Općenito, položaj manjina u Hrvatskoj i dalje se poboljšava. Ipak, i dalje su prisutni mnogobrojni problemi za pripadnike srpske i romske manjine. Ostvaren je određeni napredak u neriješenim pitanjima povratka izbjeglica, ali treba ubrzati napore kako bi se osiguralo rješavanje stambenog pitanja i osigurao održivi povratak.

(Vidi Poglavlje 23. – Pravosuđe i temeljna ljudska prava)

2. 3. Regionalna suradnja i međunarodne obveze

Općenito, osigurano je poštivanje **Daytonskog/Pariškog sporazuma i Erdutskog mirovnog sporazuma.**

Hrvatska i dalje surađuje s **Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ)**. To predstavlja ključan prioritet Pristupnoga partnerstva. I dalje postoje problemi u pristupu važnim dokumentima. Posebna radna skupina, osnovana od strane Vlade, treba nastaviti s radom kako bi pronašla ili utvrdila što se dogodilo s nedostajućim topničkim dokumentima koje traži ured tužitelja MKSJ-a.

U prvom suđenju MKSJ-a koje je prebačeno u Hrvatsku, Vrhovni sud potvrdio je presudu u slučaju Ademi/Norac kojima se sudilo za ratne zločine. Ipak, sud je Norcu smanjio zatvorsku kaznu, uzimajući njegov ratni put kao olakšavajuću okolnost, unatoč još jednoj odvojenoj osudi za ratne zločine.

Hrvatska politika koja se odnosi na **Međunarodni kazneni sud (MKS)** usklađena je sa zajedničkim stajalištima EU-a o nepovredivosti Rimskog statuta, kao i vodećih načela EU-a koja se odnose na to pitanje.

Sarajevski proces dobio je novi zamah nakon sastanka na ministarskoj razini u ožujku 2010. godine u Beogradu. Taj sastanak okupio je Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, Crnu Goru i Srbiju, koje su se dogovorile o zajedničkom radu na rješavanju pitanja statističkih podataka o izbjeglicama. Također su se obvezale da će raditi na rješavanju brojnih neriješenih pitanja do kraja godine. Ipak, još uvijek postoje brojna složena pitanja, osobito o stanarskim pravima, koja treba riješiti s ciljem pronalaska rješenja prihvatljivim svim stranama. Sarajevski proces pokrenut je kroz Sarajevsku deklaraciju od 31. siječnja 2005. Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Crna Gora i Srbija surađuju u okviru ovoga procesa na pronalaženju rješenja za izbjeglice i ostale osobe koje su raseljene zbog oružanih sukoba u bivšoj Jugoslaviji od 1991. do 1995.

U kolovozu 2010., ukupno 14.631 osoba i dalje se smatrala nestalom kao posljedica sukoba u regiji. Od toga se 10.402 slučaja odnose na sukobe u Bosni i Hercegovini; 2.392 slučaja na sukobe u Hrvatskoj i 1.837 slučajeva na sukobe na Kosovu, prema podacima Međunarodnog odbora crvenog križa. Postupak za rješavanje ovih slučajeva je vrlo spor. U posljednje tri godine u Hrvatskoj je rješavano samo 110 slučajeva godišnje. Rješavanje preostalih slučajeva u razumnom vremenskom roku ključno je za proces pomirenja. U Hrvatskoj se još uvijek trebaju obaviti ekshumacije na poznatim grobljima. I dalje je velik broj neidentificiranih slučajeva. Potrebno je uložiti više napora u rješavanju pitanja vezanih uz DNK analizu. Komisija za nestale osobe – bilateralni forum uspostavljen između Beograda i Zagreba kako bi rješavao takva pitanja – neredovito se sastaje. Potrebno je utvrditi sudbinu 1.024 hrvatska državljana koji se još vode kao nestali u sukobima od 1991. do 1995.

Regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi čine ključni dio procesa približavanja Hrvatske Europskoj uniji. Hrvatska je nastavila s aktivnim sudjelovanjem u regionalnim inicijativama, uključujući i Proces za suradnju u jugoistočnoj Europi (SEECP), Regionalno vijeće za suradnju (RCC), Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini (CEFTA), Ugovor energetske zajednice i Sporazum o zajedničkom europskom području letenja (ECAAA). Novoizabrani hrvatski predsjednik zauzeo je proaktivni pristup pitanjima regionalne suradnje. Sudjelovao je, zajedno s predsjednicima Srbije i Crne Gore i predsjednikom predsjedništva Bosne i Hercegovine, na sastanku na vrhu Igmanske inicijative koji je održan u svibnju u Sarajevu. Ove je godine obilježena 10-godišnjica inicijative, s više od 140

organizacija građanskog društva iz regije i s ciljem promoviranja i olakšavanja suradnje na lokalnoj i regionalnoj razini. Hrvatska je sudjelovala na sastanku EU-Zapadni Balkan na visokoj razini, 2. lipnja 2010. u Sarajevu.

Bilateralni odnosi s ostalim državama proširenja i susjednim državama članicama EU-a i dalje se razvijaju. Ostvaren je napredak u rješavanju sporova oko granica, što predstavlja ključan prioritet Pristupnog partnerstva. Hrvatska je doprinijela napretku u borbi protiv organiziranog kriminala u regiji, *inter alia* kroz izmjene i dopune svoga Ustava, kojima je omogućeno izručenje njezinih državljana.

Hrvatska i dalje ima dobre odnose s *Albanijom* i *Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom*.

Bilateralni odnosi s *Bosnom* i *Hercegovinom* i dalje su stabilni, a kontakti su intenzivniji. Hrvatski predsjednik tri puta je posjetio Bosnu i Hercegovinu. U lipnju je održan zajednički sastanak Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske. Hrvatska i Bosna i Hercegovina u veljači su potpisale dodatak Sporazumu o međusobnom izvršenju sudskih odluka u kaznenim stvarima, kako bi riješile problem nekažnjavanja i spriječile osobe s dvojnim državljanstvom da izbjegavaju pravdu u jednoj državi tako da traže zaštitu druge države. U rujnu je potpisan dvostrani sporazum o suradnji policije. Ostvaren je određeni napredak u vezi s pitanjima granica, gdje se Međudržavno vijeće za suradnju u srpnju sastalo prvi put nakon nekoliko godina. Ipak, nije ostvaren napredak u vezi s ratifikacijom sporazuma iz 2005. o određivanju kopnenih i riječnih granica, projektom mosta Pelješac i Sporazumom o korištenju luke Ploče. Ostala neriješena pitanja odnose se na povratak imovine i izbjeglica te činjenicu da Bosna i Hercegovina nije ratificirala sporazum o dvojnog državljanstvu.

Hrvatska i dalje ima dobre odnose s *Crnom Gorom*. U rujnu je potpisan dvostrani sporazum o izručenju, na temelju kojeg države mogu jedna drugoj izručiti svoje državljanke za potrebe kaznenih postupaka ili provedbe zatvorskih kazni u slučajevima organiziranog kriminala i korupcije. Nakon političkog sporazuma s Crnom Gorom o zajedničkom upućivanju pitanja razgraničenja na Prevlaci na Međunarodni sud pravde, još nije uslijedio formalni sporazum o uvjetima upućivanja. Ipak, privremeni granični režim, uspostavljen Protokolom iz 2002., i dalje se odvija bez problema.

Odnosi sa *Srbijom* dobili su novi zamah kada je novi hrvatski predsjednik preuzeo dužnost. Održani su brojni sastanci dvaju predsjednika i ostalih visokih dužnosnika. Izaslanstvo srpskog Parlamenta posjetilo je Zagreb u veljači 2010., a hrvatski Sabor uzvratilo je posjetu u lipnju 2010. Hrvatski Predsjednik posjetio je Srbiju u srpnju 2010. Hrvatska i Srbija potpisale su sporazume o vojnoj suradnji i o plovidbi plovnim putovima na unutarnjim vodama. Sporazum o policijskoj suradnji stupio je na snagu u svibnju 2010. U lipnju su Hrvatska i Srbija potpisale sporazum o izručenju, na temelju kojeg države mogu jedna drugoj izručiti svoje državljanke za potrebe kaznenih postupaka ili provedbe zatvorskih kazni u slučajevima organiziranog kriminala i korupcije. Međudržavna komisija za granice koja je osnovana kako bi utvrdila graničnu crtu, ponovno se sastala u travnju nakon sedam godina neaktivnosti. U prosincu 2009. srpska Vlada je Međunarodnom sudu pravde podnijela protutužbu za genocid protiv Hrvatske. Još uvijek je problematično pitanje nestalih osoba.

Uspostavljeni su službeni diplomatski odnosi s *Kosovom*⁴, te su u Prištini i Zagrebu otvorena veleposlanstva.

⁴ U okviru UNSCR-a 1244/1999

Hrvatska i dalje ima dobre odnose s *Mađarskom* i *Italijom*.

Odnosi sa *Slovenijom* značajno su se popravili, osobito nakon što je u studenome 2009. potpisan Sporazum o arbitraži koji se odnosi na granicu. Sporazum su ratificirali i Hrvatski sabor i Slovenski parlament. U tijeku su kontakti na najvišoj razini s ciljem rješavanja ostalih otvorenih pitanja. Što se tiče Ljubljanske banke/Sporazuma o sukcesiji SFRJ-a (jamstva za devizne depozite), Hrvatska je pristala na nastavak pregovora o tim pitanjima u Banci za međunarodna poravnanja u Baselu.

Odnosi s *Turskom* su se intenzivirali kao posljedica uspostavljanja redovitih trostranih sastanaka između Hrvatske, Turske i Bosne i Hercegovine, od kojih je prvi održan u siječnju 2010.

Općenito, Hrvatska je nastavila suradnju s MKSJ-om, iako ostaju problemi vezani uz pristup važnim dokumentima. Hrvatska i dalje aktivno sudjeluje u pitanjima regionalne suradnje. Odnosi sa susjednim zemljama su se poboljšali, iako i dalje ostaju neriješena pitanja, osobito kada je riječ o rješavanju graničnih sporova, imovinskim pitanjima i povratku izbjeglica.

3. GOSPODARSKI KRITERIJI

Promatrajući gospodarska kretanja u Hrvatskoj Komisija se vodila zaključcima Europskoga vijeća u Kopenhagenu iz lipnja 1993., koje je definiralo da je za članstvo u Uniji potrebno postojanje djelotvornoga tržišnoga gospodarstva, kao i sposobnost nošenja s konkurentskim pritiskom i tržišnim snagama unutar Unije.

3. 1. Postojanje djelotvornog tržišnoga gospodarstva

Osnove ekonomske politike

Hrvatska je uključena u postupak pretpripravnoga fiskalnog nadzora EU-a. Pretpripralni ekonomski program (PEP) za razdoblje 2010. – 2012., dostavljen u siječnju 2010., predstavlja dovoljno sveobuhvatan i dosljedan makroekonomski i fiskalni okvir za gospodarske politike. U travnju 2010., kao odgovor na nastavljenju recesiju, vlada je pokrenula „Program gospodarskog oporavka“ koji se sastoji od fiskalnih mjera i sveobuhvatnih strukturnih reformi koje bi trebalo provesti u desetogodišnjem razdoblju. Zadržan je širi politički konsenzus o ključnim osnovama tržišnoga gospodarstva. *Općenito*, zadržan je konsenzus o ključnim osnovama tržišnoga gospodarstva, ali je potrebno pojačati napore kako bi se provele neophodne strukturne reforme.

Makroekonomska stabilnost

Globalna financijska i ekonomska kriza najsnažnije su pogodile hrvatsko gospodarstvo u prvom kvartalu 2009., kada je realni BDP zabilježio međugodišnji pad od 6,7 %. Za čitavu 2009. godinu, BDP je pao 5,8 % u odnosu na godišnji rast od 2,4 % u 2008. BDP po glavi stanovnika po tekućim cijenama u 2009. godini porastao je na 43,2 % prosjeka EU-27, sa 42,5 % u prethodnoj godini. Osobna potrošnja zabilježila je oštar pad (s rasta od 0,8 % u 2008. na pad za 8,5 % u 2009.) a investicije još veći pad (s rasta od 8,2 % u 2008. na pad za 11,8 % u 2009.). Za usporedbu, pad javne potrošnje bio je relativno blag (s rasta od 1,9 % u 2008. na 0,2 % u 2009.). Zbog općeg pada gospodarstva u svijetu, hrvatski izvoz pretrpio je snažan pad (s rasta od 1,7 % u 2008. na -16,2 % u 2009.). Još je više naglašen pad uvoza (s rasta od 3,6 % u 2008. na pad za 20,7 % u 2009.). Kao posljedica toga, udio neto izvoza u rastu bio je

pozitivan, što je ublažilo veći dio negativnog udjela domaće potražnje. Pad gospodarskih aktivnosti usporen je tijekom 2009., ali je u prvoj polovici 2010. ipak zabilježen pad. Procjenjuje se da je i u prvom i u drugom kvartalu 2010. realni BDP na međugodišnjoj razini bio 2,5 % niži. Slično BDP-u, silazni trend u industrijskoj proizvodnji počeo se ublažavati sredinom 2009., nakon pada od 10 % u prethodnih dvanaest mjeseci. U kolovozu 2010. industrijska proizvodnja na međugodišnjoj razini bila je samo 0,7 % niža. *Općenito*, do sredine 2010. još nije došlo do oporavka gospodarstva, iako je stopa usporavanja gospodarstva zabilježila pad tijekom prethodnih dvanaest mjeseci.

Vlada je u travnju 2010. donijela Program gospodarskog oporavka, kada su podaci o prihodima pokazali da se gospodarstvo još nije oporavilo od recesije i da su fiskalni trendovi nepovoljniji od očekivanih. Osim nekoliko fiskalnih mjera, program predstavlja paket strukturnih reformi kojima se žele riješiti strukturne slabosti gospodarstva i koje imaju za cilj stvaranje okruženja koje potiče održivi gospodarski rast. Program obuhvaća gotovo sve postojeće strategije i razvojne dokumente, te predstavlja novu osnovu gospodarske politike zemlje. Program obuhvaća 131 mjeru u deset područja, koje treba provesti u razdoblju od deset godina. Između ostaloga, program ima za cilj smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru, privatizaciju poduzeća u državnom vlasništvu i smanjenje neporeznih prihoda, ali isto tako obuhvaća veliki broj mjera na drugim područjima, kao što su politika tržišta rada, politika obrazovanja i znanosti, socijalna skrb, promocija izvoza i investicija, upravljanje državnom imovinom, zaštita okoliša, itd. *Općenito*, doprinos Programa gospodarskog oporavka poboljšanju potencijala gospodarskoga rasta i međunarodne konkurentnosti ovisit će o njegovoj učinkovitoj primjeni.

Deficit na tekućem računu smanjen je s 9,2 % BDP-a u 2008. na 5,4 % u 2009. To je rezultat poboljšane trgovinske bilance u robama. Kako je recesija dovela do snažnijeg pada uvoza nego izvoza roba, trgovinski deficit u robama pao je s 22,8 % BDP-a u 2008. na 16,3 % u 2009. Višak na računu trgovine uslugama (uglavnom turizam i prijevoz) smanjen je 14,7 % BDP-a u 2008. na 12,5 % u 2009. Deficit u bilanci prihoda blago je porastao, s 3,3 % BDP-a u 2008. na 3,9 % u 2009. Kao i u 2008., to je uglavnom odraz povećanih troškova servisiranja duga u okruženju ograničenoga vanjskog financiranja i smanjenih prihoda iz inozemstva. U prvoj polovici 2010., deficit na tekućem računu nastavio se smanjivati, jer je uvoz roba i usluga na međugodišnjoj razini smanjen za 6,6 %, dok je izvoz povećan za 6,2 %. Nedavna promjena situacije u izvozu ukazuje na oporavak glavnih izvoznih tržišta. U 12-mjesečnom razdoblju do kraja lipnja 2010. deficit na tekućem računu iznosio je 3,1 % BDP-a. *Općenito*, deficit na tekućem računu smanjivao se u recesiji uglavnom kao rezultat slabije potražnje za uvoznim robama, ali odnedavno i zahvaljujući porastu izvoza.

Neto priljevi kapitala pali su u 2009. i prvoj polovici 2010. kao posljedica pada deficita na tekućem računu. Izuzimajući promjene u međunarodnim rezervama, pali su s 11,7 % BDP-a u 2008. na 9,2 % u 2009. U 12-mjesečnom razdoblju do kraja lipnja 2010. iznosili su 3,7 % BDP-a. Taj pad velikim je dijelom uzrokovan oštrim padom ulaznih izravnih inozemnih ulaganja (FDI), ali također je smanjeno zaduživanje u inozemstvu, osobito u prvoj polovici 2010. Ulazna izravna inozemna ulaganja gotovo su prepolovljena u apsolutnim iznosima i, kao udio u BDP-u, pala s 8,8 % u 2008. na 4,7 % u 2009. Izlazna izravna inozemna ulaganja ostala su stabilna na 2,0 % BDP-a u istom razdoblju. Dok je u 2008. neto tok izravnih inozemnih ulaganja pokrивao 74 % deficita na tekućem računu, taj broj je u 2009. pao na 49 %. Struktura izravnih

inozemnih ulaganja ostala je ista, tj. prevladavaju ulaganja u dionice, uključujući i neke dokapitalizacije u bankovnom sektoru. U prvoj polovici 2010., priljev izravnih inozemnih ulaganja na međugodišnjoj razini smanjen je za 32,0 %. Krajem ožujka 2010. ukupna izravna inozemna ulaganja iznosila su 24,4 milijarde eura (oko 54 % BDP-a). *Općenito*, u kontekstu padajućeg deficita na tekućem računu osigurano je dovoljno vanjsko financiranje, unatoč nižim priljevima neto kapitala.

Veliki vanjski dug nastavio je rasti u 2009. Ukupni iznos vanjskog duga popeo se za 4 milijarde eura na 43,1 milijardu eura (izuzimajući kružna ulaganja), što iznosi 95,0 % BDP-a u usporedbi s 82,6 % krajem 2008. Rast vanjskog zaduživanja uglavnom je posljedica zaduživanja poslovnog sektora, ali i središnja je vlast također povećala svoj vanjski dug za oko 1 milijardu eura. Činjenica da netrgovinski sektor čini oko 40 % bruto vanjskog duga, ostaje razlog za osobitu zabrinutost. *Općenito*, visoka i rastuća razina vanjskog duga i relativno velika izloženost netrgovinskog sektora rizicima promjene tečaja i dalje predstavljaju ključne vanjske osjetljivosti hrvatskoga gospodarstva.

Prosječna godišnja stopa nezaposlenosti u 2009. godini iznosila je 9,1 %. Kvartalni podaci iz ankete o radnoj snazi pokazuju da je stopa nezaposlenosti počela rasti u posljednjem kvartalu 2009., te da je u drugom kvartalu 2010. dosegla 12,4 % s 8,7 % u trećem kvartalu 2009. Podaci o broju registriranih nezaposlenih osoba potvrđuju ovu promjenu trenda. Stopa nezaposlenosti porasla je s 13,2 % u 2008. na 14,9 % u 2009., a u kolovozu 2010. iznosila je 16,4 %. Prema anketi o radnoj snazi, ukupna zaposlenost na međugodišnjoj razini u drugom kvartalu 2010. bila je niža za 4,8 %. Hrvatsko tržište rada i dalje se suočava sa strukturnim problemima, kao što su niske stope sudjelovanja i zaposlenosti te visoke stope nezaposlenosti mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba. Stope sudjelovanja i zaposlenosti smanjile su se na 56,6 %, tj. 62,4 %, dok je stopa nezaposlenosti mladih osoba u 2009. porasla na 25,1 %. Stvarna dob umirovljenja i dalje je niska te su i dalje prisutne mjere koje značajno odvrćaju od traženja zaposlenja, uključujući velikodušne uvjete prijevremenog umirovljenja i prevladavanje kategorijskih naknada socijalne skrbi. Na zapošljavanje je negativno utjecao i ograničeni napredak koji je Hrvatska postigla u poboljšanju struktura poticaja i kombinacije fleksibilnosti i sigurnosti na tržištu rada. Kao rezultat toga fluktuacija radne snage i dalje je niska, što ukazuje na ograničenu realokaciju radne snage. Kretanje visine plaće odražavalo je slabljenje tržišta rada. Prosječna bruto plaća ipak je u 2009. porasla za 3,0 % u odnosu na 2008., ali zatim se u prvoj polovici 2010. bilježi pad od 0,6 % na međugodišnjoj razini. Prosječni rast realnih bruto plaća u 2009. je iznosio 0,6 %, ali je u prvoj polovici 2010. godine došlo do pada za 1,3 % na međugodišnjoj razini. *Općenito*, zbog recesije je značajno pogoršana situacija na tržištu rada. Na tržištu rada i dalje su prisutne glavne strukturne slabosti.

Monetarna politika i dalje je orijentirana ka održavanju čvrstog tečaja kune u odnosu na euro, s malim promjenama, ali bez formalnog vezanja uz euro. Ovaj okvir monetarne politike suzbija inflatorna očekivanja i smanjuje kreditne rizike vezane uz devizni tečaj u visoko euroiziranoj ekonomiji. U uvjetima recesije u 2009., s povremenim pritiscima na kunu, omogućio je blago ublažavanje monetarne politike. Središnja banka povećala je likvidnost domaće valute u skladu s raspoloživim deviznim zalihama. Središnja banka usmjerila je u domaći bankarski sustav značajnu količinu deviza putem uklanjanja ograničenja od 12 % na godišnji rast kredita te ublažavanjem zahtjeva za rezervom i likvidnošću. Središnja banka je u razdoblju između listopada 2009. i srpnja 2010. u šest navrata intervenirala na deviznom tržištu kako bi se suprotstavila aprecijacijskom pritisku na kunu, kupovinom ukupno oko 869

milijuna eura. Ukupne devizne transakcije u 2009. povećale su bruto međunarodne rezerve za 13,8 % na 10,4 milijarde eura krajem 2009. Njihov se rast nastavio i u 2010., dostigavši 11,4 milijarde eura krajem kolovoza, što je otprilike jednako sedmomjesečnom uvozu roba i usluga. Prosječna dnevna vrijednost tečaja fluktuirala je u relativno malom rasponu između 7,19 i 7,33 kuna za euro. *Općenito*, središnja banka je usvojila prilagodljivu monetarnu politiku tijekom recesije, dok je u isto vrijeme zadržala stabilnost tečaja i financijsku stabilnost.

Stopa rasta domaće novčane i kreditne mase u 2009. je oštro pala. Rast domaćih kredita privatnom sektoru smanjen je s 10,5 % u 2008. na -0,6 % u 2009. Zajmovi kućanstvima bili su značajno manji (-2,9 %) dok su zajmovi poslovnom sektoru i dalje rasli (2,0 %). Takvi različiti trendovi nastavili su se i u prvih sedam mjeseci 2010. Dok su zajmovi kućanstvima i dalje stagnirali, zajmovi poslovnom sektoru pokazali su blagi oporavak uz godišnji porast od 5,4 % krajem srpnja. Kod nedavnog porasta zajmova poslovnom sektoru, gotovo polovica se odnosi na Vladin program poticanja financiranja poslovnog sektora putem Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR). Značajno su porasli zajmovi javnom sektoru. *Općenito*, rast kredita privatnim kućanstvima pao je gotovo na nulu, zajmovi poslovnom sektoru pokazali su znakove oporavka, a struktura kredita i dalje se okreće prema javnom financiranju.

Prosječna godišnja inflacija oštro je pala s 5,8 % u 2008. na 2,2 % u 2009. Deflatorski proces prvenstveno je potaknut sve slabijim korištenjem sredstava prebačenih na usklađivanje cijena i plaća. Dodatni razlozi leže u padu cijena nafte u razdoblju između sredine 2008. i drugog kvartala 2009., te svjetskog pada cijena hrane. Usporavanje inflacije u 2009. ublaženo je značajnim porastom utvrđenih cijena plina, duhanskih proizvoda i zdravstvenih usluga. Temeljna inflacija, kako je definira središnja banka, pala je s 5,7 % u 2008. na 2,8 % u 2009. Bez obzira na oporavak cijena energije, deflacija se nastavila i u 2010. Prema podacima iz srpnja, inflacija prema indeksu potrošačkih cijena iznosila je 1,0 % na međugodišnjoj razini, a temeljna inflacija iznosila je -1,4 % na međugodišnjoj razini. *Općenito*, inflacija je gotovo nestala u kontekstu produžene recesije.

Javne financije i dalje se nalaze pod pritiskom gospodarske aktivnosti koja je slabija od očekivane u posljednjim mjesecima 2009., čak i nakon tri rebalansa proračuna u ranijim mjesecima te godine. Iako je trenutačna potrošnja smanjena, cilj deficita opće države za 2009. nije niti približno postignut (-4,1 % BDP-a u usporedbi s -3,4 % u trećem rebalansu proračuna). Prihodi u prvoj polovici 2010. i dalje su manji od planiranih, jer recesija traje dulje nego što je očekivano, prisiljavajući Vladu da poveća program zaduživanja. Proračun za 2010. koji je usvojen u prosincu 2009., predviđao je fiskalni deficit opće države u iznosu od 3,3 % BDP-a, ali je ubrzo postalo jasno da će deficit prije rasti nego padati u odnosu na 2009. Pored produžene recesije, planirano je da brojne fiskalne mjere usvojene u prvoj polovici 2010. donekle povećaju deficit. Što se tiče prihodovne strane, ukinut je posebni krizni porez od 2 % a porezne stope su smanjene, što je dijelom ublaženo ukidanjem brojnih poreznih olakšica. Što se tiče rashodovne strane, neke povlastice su smanjene (uključujući i povlaštene mirovine i dopunsko zdravstveno osiguranje plaćeno iz proračuna). U svjetlu sve gore fiskalne slike, krajem kolovoza je prihvaćen rebalans proračuna, ovaj put temeljen na pretpostavci pada realnog BDP-a u 2010. od 1,6 %. U usporedbi s izvornim proračunom, rebalansom proračuna smanjeni su planirani prihodi opće države za 4,5 % BDP-a i povećani izdaci za 0,3 % BDP-a. Planirani deficit opće države povećan je za 1,9 postotnih poena na 5,2 % BDP-a. Kao dio rebalansa proračuna, povećane su trošarine na duhanske proizvode i gorivo, čime su godišnji

prihodi povećani za 0,15 % BDP-a. Nadalje, odlučeno je da ukupni proračunski izdaci u 2011. i 2012. ne bi trebali biti veći od izdataka iz rebalansa za 2010. Prema posljednjim podacima koje je Hrvatske dostavila u rujnu 2010., ukupni iznos konsolidiranog duga opće države značajno je povećan s 29,3 % BDP-a krajem 2008. na 35,4 % krajem 2009. i 37,0 % sredinom 2010. Ako obuhvatimo i dospjele obveze po državnim jamstvima i dug Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR), javni dug je sredinom 2010. iznosio 53,5 % BDP-a. *Općenito*, vlasti su poduzele ograničene napore kako bi zaustavile rast fiskalnog deficita. I dalje su prisutne slabosti u planiranju proračuna, zbog čega postoji rizik da će se izvršenje proračuna i dalje značajno razlikovati od plana proračuna. Glavni izazov i dalje predstavlja osiguravanje srednjoročne fiskalne održivosti.

Postignut je ograničeni napredak u racionalizaciji javne potrošnje, koja predstavlja ključan prioritet Pristupnog partnerstva. Donesene su neke dodatne mjere u reformi zdravstvenog sustava kao važan korak u rješavanju financijskih teškoća toga sektora. To obuhvaća racionalizaciju mreže bolnica i sustava dopunskog zdravstvenog osiguranja. Do sada nisu poduzete posebne aktivnosti kako bi se postiglo bolje usmjeravanje socijalnih naknada, ali to se sada planira učiniti u okviru Programa gospodarskog oporavka. Smanjene su neke obvezne naknade, ali one još uvijek čine veliku većinu socijalnih davanja. Prihvatanjem Zakona o smanjenju povlaštenih mirovina učinjen je prvi korak u reformi mirovinskog sustava. *Općenito*, osim nekih ključnih mjera za reformu zdravstvenog sustava, ostvaren je mali napredak u smislu povećanja učinkovitosti javne potrošnje.

Nastavljena je provedba sveobuhvatne strategije reforme Ministarstva financija s ciljem daljnjeg poboljšanja upravljanja troškovima i sustava proračunskog nadzora, nakon stupanja na snagu Zakona o proračunu iz 2008., kojim je poboljšana pravna osnova za strateško i višegodišnje proračunsko planiranje. Nastavljen je napredak na poboljšanju institucionalnih i analitičkih kapaciteta za uspostavljanje srednjoročnih makroekonomskih i fiskalnih okvira. Ipak, potreban je daljnji napredak u usmjeravanju postupaka za učinkovitije povezivanje utvrđenih prioriteta politike s procesom planiranja proračuna. Fiskalno izvješće dostavljeno je u travnju 2010., ali je ostvaren mali napredak na usklađivanju tog izvješćivanja s normama ESA 95. I dalje zabrinjava fiskalna transparentnost, zbog toga što neke kvazifiskalne aktivnosti (Hrvatska banka za obnovu i razvoj i Hrvatske ceste), kao i velik broj općina, nisu uključene u proračun. *Općenito*, nastavljeno je poboljšanje analitičkih i institucionalnih kapaciteta u javnim financijama, ali je potrebno dodatno ojačati strateško planiranje proračuna.

Općenito, odgovor kratkoročne makroekonomske politike bio je uvelike odgovarajući za rješavanje posljedica koje je globalna ekonomska i financijska kriza izazvala u Hrvatskoj. Unutar ograničenja koja proizlaze iz visoke razine euroizacije, monetarna politika uspjela je očuvati tečaj i financijsku stabilnost, istovremeno smanjujući pritisak na likvidnost. Fiskalna je politika, u ograničenom opsegu, pokušala ublažiti negativne posljedice recesije na proračun. Ključni preostali izazovi za postizanje srednjoročne fiskalne održivosti su poboljšanje izrade i pridržavanja proračuna i unapređenje učinkovitosti javne potrošnje.

Djelovanje tržišnih snaga

Privatizacija imovine u vlasništvu Hrvatskoga fonda za privatizaciju ostvarila je samo ograničeni napredak. Što se tiče sektora brodogradnje koji je ostvario prihode od oko

2,5 % BDP-a, u tijeku je restrukturiranje i privatizacija (*vidi također Poglavlje 8.*). Jedina značajna privatizacija u razdoblju izvješćivanja bila je prodaja tvrtke za preradu hrane. Mnogobrojni pozivi na javne natječaje nisu bili uspješni, dijelom zbog nedostatka interesa među potencijalnim investitorima i, u nekim slučajevima, prilično nereálnih uvjeta prodaje. Portfelj Fonda za privatizaciju još uvijek sadrži 768 tvrtki, pri čemu je država većinski vlasnik u njih 79. Ukupni portfelj Fonda ostao je praktički nepromijenjen. S obzirom da se preostala imovina Fonda sastoji uglavnom od visoko zaduženih i tvrtki koje ostvaruju gubitak, pronalazak strateškog partnera je dugotrajan postupak, koji se odvija u nekoliko faza, prije proglašenja stečaja ili likvidacije. Ipak, prihvaćanje Programa gospodarskog oporavka i prijenos svih manjinskih udjela države (ispod 25 %) u Fond za privatizaciju trebalo bi pomoći u ubrzanju procesa privatizacije. Također, poduzeti su neki početni koraci kako bi se Fond restrukturirao u novu Agenciju za upravljanje imovinom koja bi osigurala bolje upravljanje cjelokupnom državnom imovinom. Udio privatnoga sektora u zapošljavanju ostao je na oko 70 %, a njegov udio u BDP-u također je procijenjen na oko 70 %. *Općenito*, ostvaren je veoma ograničen napredak u smanjivanju velike uloge države u gospodarstvu.

Ulazak i izlazak na tržište

Postupak registracije tvrtke dodatno je pojednostavljen u studenome 2009. Ipak, preliminarni podaci pokazuju da je na međugodišnjoj razini u 2009. zabilježen pad broja novoregistriranih tvrtki za 14 %, te da je broj aktivnih tvrtki ostao praktički nepromijenjen u usporedbi sa stopom rasta od 12 % prethodne godine. Nadležno tijelo za procjenu regulatornih učinaka počelo je s radom krajem 2009., a paket mjera za poboljšanje investicijskog okruženja prihvaćen je kao dio Programa gospodarskog oporavka. Ipak, investicijsko okruženje i dalje narušavaju problemi u dobivanju potrebnih dozvola, građevinskih dozvola i ostalih ovlaštenja. Dodatno, poduzetnike i dalje opterećuje veliki broj parafiskalnih nameta na nacionalnoj i lokalnim razinama, iako su neki od njih smanjeni u sektorima turizma, šumarstva i zaštite kulturnog naslijeđa. Poslovno okruženje također pogađa neučinkovitost javne uprave. Izravna inozemna ulaganja usporena su zbog različitih nedostataka u poslovnom okruženju. *Općenito*, ostvaren je daljnji napredak u pojednostavljenju registracije tvrtke, ali je investicijska klima i dalje jako opterećena birokratskim postupcima i mnogobrojnim parafiskalnim nametima. Poboljšanje poslovnog okruženja i dalje predstavlja ključan prioritet Pristupnog partnerstva.

Pravni sustav

Ostvaren je daljnji napredak u ubrzanju sudskih postupaka. Ipak, duljina trajanja postupaka na sudovima i dalje je općenito prekomjerna, a i dalje su prisutni problemi u provedbi sudskih odluka. Slabosti pravosudnog sustava i dalje dovode u pitanje učinkovitu provedbu prava vjerovnika i imovinskih prava. Zemljišne knjige su poboljšane, ali su i dalje nepotpune u nekim dijelovima zemlje. Investitori i dalje moraju prolaziti dugotrajne postupke da bi uknjižili imovinu. Odlučnije se krenulo u borbu protiv korupcije, ali ona još uvijek pogađa poslovno okruženje. *Općenito*, ostvareno je poboljšanje pravosudnog sustava, iako je provedba imovinskih prava još uvijek slaba. Na poslovno okruženje također negativno utječu preostale neučinkovitosti.

Razvijenost financijskoga sektora

Financijskim sektorom i dalje dominiraju banke, koje su u 2009. držale oko 77 % ukupne imovine financijskih posrednika. Bankovni sektor je gotovo u potpunosti

privatiziran, uz 91 % udjela stranih vlasnika u neto imovini. Od 32 banke (smanjenje s 33 koliko ih je bilo u protekloj godini, zbog spajanja dviju banaka), dvije banke su i dalje u državnom vlasništvu. Tržišni udio četiriju najvećih banaka do ožujka 2010. bio je i dalje oko 65 %. Tržišna koncentracija ostala je na umjerenom stupnju i općenito nije ometala tržišnu utakmicu.

Imovina bankovnog sektora nastavila je rasti, ali sporijim intenzitetom, a struktura imovine značajno se promijenila. Razlog tomu je smanjenje devizne imovine banaka i rezervi u središnjoj banci, što je rezultat regulatornih promjena. Usporeno je kreditiranje privatnog sektora, osobito kućanstava, što odražava smanjenu potražnju i veću svijest banaka o rizicima u kontekstu globalne financijske krize. Ipak, snažno se povećalo kreditiranje državnog sektora, čime je više nego ublažen ukupni pad zajmova privatnom sektoru, te je rezultiralo rastom ukupnog kreditiranja banaka od 2,3 % tijekom 2009. U smislu BDP-a, ukupno kreditiranje banaka poraslo je sa 72,1 % krajem 2008. na 75,8 % krajem 2009. U prvih sedam mjeseci 2010. ukupno kreditiranje banaka poraslo je za 4,7 %, iako je kreditiranje kućanstava ostalo gotovo nepromijenjeno. *Općenito*, bankovni sektor koji je većinom u privatnome stranom vlasništvu i dalje ima dominantnu ulogu u financijskom sektoru u cjelini, uz umjereni stupanj koncentracije tržišta.

Kao rezultat ranije poduzetih mjera opreza i nadzora za rješavanje potencijalnih makrofinancijskih rizika, bankovni sektor ostao je dobro kapitaliziran. Stopa adekvatnosti kapitala porasla je s 15,9 % sredinom 2009. na 19,2 % sredinom 2010. To je dijelom rezultat prihvaćanja Basel II standarda vezanih uz izračun stope adekvatnosti kapitala a dijelom rezultat relativnog zaokreta u kreditiranju od privatnog ka državnom sektoru. Profitabilnost banaka padala je u skladu s uvjetima poslovanja, a prihod prije oporezivanja na međugodišnjoj razini bio je 20 % niži u prvoj polovici 2010. Udio nenaplativih kredita značajno je porastao sa 4,9 % krajem 2008. na 7,8 % krajem 2009. i 9,5 % sredinom 2010. U isto vrijeme, bankovni sustav i dalje se suočava sa značajnim kreditnim rizicima uzrokovanim kamatama i promjenom tečaja s obzirom na to da većina kredita sadržava promjenjivu kamatnu stopu i izražena je (ili indeksirana) u stranoj valuti, uglavnom u eurima. Središnja banka pozornom motri događanja koja utječu na stabilnost financijskog sektora, što poboljšava njezine institucionalne i analitičke kapacitete za izradu procjena stabilnosti sektora. *Općenito*, bankovni sektor ostao je relativno otporan na šokove, ali postoje značajni rizici povezani s obvezama nefinancijskog privatnog sektora koje nisu osigurane od deviznih rizika.

Udio imovine nebankovnoga financijskog sektora u ukupnoj imovini financijskoga sektora pao je s 26 % krajem 2008. na 23 % krajem 2009. To je velikim dijelom posljedica lošeg poslovanja investicijskih fondova koji su doživjeli značajan pad cijene udjela i povlačenje novca u kontekstu globalne financijske krize. U isto vrijeme, leasing tvrtke i sektor osiguranja ostvarili su zaradu i u apsolutnom i relativnom iznosu. Nakon što je izgubio gotovo 70 % vrijednosti u 2008., burzovni indeks oporavio se za 16 % u 2009. U prvih devet mjeseci 2010. indeks je pao za oko 4 %. Tržišna kapitalizacija dionica uvrštenih na Zagrebačku burzu krajem 2009. iznosila je 53 % BDP-a u usporedbi s preko 100 % prije financijske krize. Tržišna kapitalizacija svih uvrštenih obveznica porasla je tijekom 2009. sa 10 % BDP-a na 11 %, kao posljedica blagog porasta cijena obveznica i izdavanja nekih novih obveznica. *Općenito*, bez obzira na rast nekih tržišnih segmenata, financijsko posredovanje nebankovnoga sektora i dalje je relativno skromno. Tržište dionicama samo se djelomično oporavilo od oštrog gubitaka tijekom financijske krize.

3. 2. Sposobnost suočavanja s konkurentskim pritiscima i tržišnim snagama unutar Unije

Postojanje djelotvornoga tržišnoga gospodarstva

Odgovor politike na globalnu ekonomsku i financijsku krizu uglavnom je bio odgovarajući. Oprezan odgovor monetarnih vlasti, kao i naponi, iako ograničeni, na smanjivanju fiskalnog deficita, pridonijeli su pozitivnim očekivanjima gospodarskih subjekata i pružili potporu funkcioniranju tržišnih mehanizama. U državi postoji djelotvorno tržišno gospodarstvo.

Raspoloživi ljudski i fizički kapital

Nastavljene su reforme obrazovnoga sektora u okviru Plana razvoja sustava odgoja i obrazovanja za razdoblje 2005. – 2010. Poduzeti su daljnji koraci za poboljšanje kvalitete obrazovanja na svim razinama, i putem obrazovnih programa za nastavnike. Učinjeni su dodatni naponi u razvoju Nacionalnog kvalifikacijskog okvira. Visoko obrazovanje dodatno je usklađeno s načelima bolonjskoga procesa, iako je u sektoru terciarnog obrazovanja općenito i dalje prisutna neučinkovitost, loše upravljanje i nedostatak sredstava. Postignut je daljnji napredak na razvoju gospodarstva temeljenog na znanju. Infrastruktura informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) relativno je dobro razvijena, s visokim stopama uvođenja interneta i širokopojasnog interneta.

Vlada i dalje provodi politike tržišta rada na temelju Nacionalnoga plana za promicanje zapošljavanja. Mjere obuhvaćaju obuku i potpore za zapošljavanje za mlade osobe bez radnog iskustva, dugotrajno nezaposlene osobe, starije osobe i ranjive skupine. Povrh toga, prihvaćen je paket mjera u okviru Programa gospodarskog oporavka kako bi tržište rada postalo dinamičnije. Neke od tih mjera već su provedene do svibnja/lipnja 2010., kao što je uvođenje sustava volontiranja, pripravničkog staža, radne prakse i stažiranja. Ipak, strukturni problemi i dalje su prisutni, što pokazuje i visoka stopa nezaposlenosti mladih, kao i niske stope zaposlenosti i sudjelovanja. *Općenito*, unatoč različitim mjerama politike, strukturne slabosti na tržištu rada i dalje predstavljaju glavne izazove.

Investicije su oštro pale u 2009. i u prvoj polovici 2010., uglavnom zbog usporavanja građevinskih aktivnosti. Kao udio u BDP-u, investicije su pale sa 27,6 % u 2008. na 24,7 % u 2009. Pad investicija u prerađivačku i proizvodnu industriju narušio je izgleda za brže tehnološke promjene, raznovrsniju strukturu proizvodnje i veći izvozni potencijal. Javne investicije malo su usporene, ali su i dalje ostale značajne, osobito u mrežu autocesta. Najveći dio ukupnih priljeva FDI-a odnosi se na financijski sektor (37 %), nakon čega slijedi proizvodnja (25 %) i trgovina na veliko i malo (16 %). I dalje je prisutan dugotrajni nedostatak *greenfield* investicija. *Općenito*, investicije su smanjene u kontekstu recesije, te se i dalje koncentriraju u sektoru prometne infrastrukture i u sektoru usluga.

Struktura sektora i poduzeća

Restrukturiranje brodogradilišta u poteškoćama predstavlja ključan prioritet Pristupnog partnerstva. Postupak raspisivanja javnih natječaja za brodogradilišta dovršen je u svibnju 2010. Provedba Nacionalnog programa restrukturiranja (NPR) industrije čelika prekinuta je globalnom ekonomskom krizom. Stoga je potrebno revidirati NPR kao i pojedinačne poslovne planove (*vidi Poglavlje 8.*). Ostvaren je veoma ograničeni napredak u restrukturiranju velikog željezničkog prijevoznika koji ostvaruje gubitak te u privatizaciji njegovih tvrtki kćeri. Privatizirane su samo dvije

od osam tvrtki kćeri, a jedna je prošla stečajni postupak. Željeznice i dalje primaju visoke iznose proračunskih potpora. *Općenito*, iako se započelo s postupkom raspisivanja javnih natječaja za privatizaciju brodogradilišta, država treba obaviti značajan dodatni posao kako bi restrukturirala ili likvidirala ona brodogradilišta koja više nisu održiva. Potrebni su trajni naponi kako bi se završilo restrukturiranje sektora industrije čelika i sektora željeznice, kako bi im se osigurala dugoročna održivost i konkurentnost.

Dodatno je liberalizirana industrija telekomunikacija. Hrvatska agencija za telekomunikacije nastavila je poticati tržišnu konkurentnost poboljšanjem pristupa tržištu za nove pružatelje usluga. To je dovelo do daljnjeg snižavanja cijena te do većeg izbora tarifnih paketa za kupce. Liberalizacija energetskega sektora i dalje postupno napreduje i propisana su pravila za mrežu prijevoza i distribucije plina. Ipak, na tržištima plina i električne energije i dalje dominira jedan dobavljač, što onemogućuje učinkovitu tržišnu utakmicu. Nema napretka u restrukturiranju velike tvrtke za električnu energiju. *Općenito*, unatoč daljnjim pravnim i regulatornim prilagodbama, tržišnu utakmicu u mrežnim industrijama i dalje ograničavaju dominantni dobavljači.

Ionako velik sektor usluga povećao je svoj udio u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti sa 65,0 % u 2008. na 66,0 % u 2009., udio industrije pao je sa 20,2 % na 19,1 %, udio sektora građevinarstva blago je pao sa 8,3 % na 8,0 %, a udio sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva povećao se sa 6,4 % na 6,7 %. Dok je udio sektora građevinarstva u ukupnoj zaposlenosti ostao gotovo nepromijenjen na tek nešto ispod 9 %, udio sektora industrije pao je sa 21,6 % na 20 %. Udio sektora poljoprivrede u zaposlenosti blago je porastao sa 13,6 % na 14,1 %.

U 2009. sektor malog i srednjeg poduzetništva (MSP) činio je oko 40 % ukupne imovine poslovnog sektora, 66 % ukupne zaposlenosti i 46 % ukupnih investicija. MSP je ostvario 55,7 % BDP-a⁵ i više od 42 % ukupnog izvoza. Osim investicija, gdje je udio pao sa 65 %, ovi su pokazatelji ostali praktički nepromijenjeni u odnosu na prethodnu godinu. Kako bi pružila potporu sektoru malog i srednjeg poduzetništva (MSP), Vlada je prihvatila operativni plan za 2010. godinu i paket mjera u okviru Programa gospodarskog oporavka. Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR) dodatno je financijski ojačana, kako bi povećala povoljne zajmove sektoru MSP-a. Ipak, sektor je i dalje suočen s neprikladnim regulatornim okvirom i neučinkovitom javnom upravom. I dalje je otežan pristup dugoročnom financiranju, osobito za novoosnovana poduzeća. *Općenito*, dok sektor MSP-a i dalje koristi značajnu državnu potporu, nije povećan njegov udio u ukupnom gospodarstvu.

Utjecaj države na konkurentnost

Ojačana je uloga Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u nadzoru i kontroli državne pomoći. I dalje se unapređuju administrativni kapaciteti i provođenje politike tržišnog natjecanja. Državne potpore ostale su na visokih 2,4 % BDP-a u 2009., a velik dio i dalje odlazi tvrtkama koje ostvaruju gubitke. Iako je horizontalna pomoć povećana u odnosu na sektorsku pomoć, ona i dalje predstavlja samo mali dio u ukupnim potporama. *Općenito*, i dalje je znatna intervencija države u sektoru poduzetništva.

Gospodarska integracija s EU-om

⁵ Mjereno prema hrvatskoj definiciji malog i srednjeg poduzetništva, ovaj udio iznosi 44 %, bez promjene u odnosu na prošlu godinu.

Hrvatska je gospodarstvo otvorenoga tržišta u kojem ukupna trgovina robama i uslugama u 2009. čini oko 75 % BDP-a. Taj udio značajno je pao u odnosu na 92 % u 2008., zbog smanjivanja obujma svjetske trgovine. Osim izvoza strojeva i transportne opreme (uglavnom brodova), turizam je i dalje najveći izvor izvoznih prihoda i u 2009. ostvario je 14 % BDP-a. EU je i dalje ostao najveći trgovinski partner Hrvatske. Njegov udio u ukupnom hrvatskom izvozu i uvozu ostao je na oko 60 %, odnosno 63 %. Zemlje CEFTA-e činile su 10,5 % ukupne hrvatske trgovine u 2009., ali taj je udio u prvih sedam mjeseci 2010. smanjen na 9,7 %. U tom razdoblju zemlje CEFTA-e ostvarile su 5 % ukupnog uvoza u Hrvatsku i 18 % ukupnoga hrvatskog izvoza. Oko 95 % priljeva FDI-a dolazi iz država članica EU-a. *Općenito*, integracija s EU-om u području trgovine i investicija i dalje je visoka.

Prosječni nominalni tečaj kune bio je u 2009. 2,7 % niži nego u 2008., uglavnom zbog značajnog pada prosječnog tečaja kune u odnosu na američki dolar. Ipak, kako je inflacija u Hrvatskoj bila viša nego u njezinim glavnim trgovinskim partnerima, nominalna deprecijacija nije predstavljala značajno poboljšanje, ako ga je uopće i bilo, međunarodne konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Na prosječnoj godišnjoj razini, realni efektivni tečaj kune bio je 0,5 % niži na međugodišnjoj razini, ako se kao deflator koriste potrošačke cijene, te 2,8 % viši ako se koriste proizvođačke cijene. Jedinični trošak rada ukazuje na blagu deprecijaciju realnog efektivnog tečaja kune u 2009. *Općenito*, standardni pokazatelji ne ukazuju na značajne promjene u konkurentnosti hrvatskih međunarodnih cijena.

4. SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBVEZA KOJE PROIZLAZE IZ ČLANSTVA

U ovom se dijelu ispituje sposobnost Hrvatske da preuzme obveze koje proizlaze iz članstva – tj. pravnu stečevinu izraženu u Ugovorima, sekundarnom zakonodavstvu i politikama Unije. U njemu se također analizira administrativne sposobnosti Hrvatske za provedbu pravne stečevine. Analiza slijedi strukturu 33 poglavlja pravne stečevine. Ocjena Komisije za svaki sektor odnosi se na ostvareni napredak u razdoblju izvješćivanja te se ukratko donosi opća razina pripremljenosti.

4.1. Poglavlje 1.: Sloboda kretanja roba

U odnosu na prilagođavanje **općim načelima** može se izvijestiti o dobrome napretku. Hrvatska je gotovo završila s provedbom Akcijskoga plana za usklađivanje s člancima od 34. do 36. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

U odnosu na područje **horizontalnih mjera** može se izvijestiti o dobrome napretku. Donošenjem izmijenjenog Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti proizvoda, hrvatsko je zakonodavstvo dodatno usklađeno s pravnom stečevinom. Potrebna su daljnja poboljšanja za potpuno usklađivanje hrvatskoga pravnog okvira s novom horizontalnom pravnom stečevinom EU.

U području *normizacije* može se također izvijestiti o dobrome napretku. Hrvatski zavod za norme (HZN) preuzeo gotovo sve europske norme (EN). U siječnju 2010. HZN je postao punopravni član Europskog odbora za normizaciju (CEN) i Europskog odbora za elektrotehničku normizaciju (CENELEC).

Ne može se izvijestiti o daljnjim kretanjima u području *ocjenjivanja sukladnosti*, .

U području *akreditacije* učinjen je dobar napredak. Hrvatska akreditacijska agencija (HAA) do sada je akreditirala ukupno 193 tijela za ocjenjivanje sukladnosti. HAA je u travnju 2010. postala potpisnica Multilateralnih sporazuma Europske organizacije za akreditaciju (EA MLA) u osam glavnih područja.

Usklađivanje s pravnom stečevinom u području *mjeriteljstva* je napredno.

Uspostavljena je suradnja između Državnog zavoda za mjeriteljstvo i novoga Hrvatskog mjeriteljskog instituta (HMI). Najvažnije pitanje u ovom području ostaje prijenos nadležnosti za znanstveno mjeriteljstvo na HMI.

U vezi s *nadzorom nad tržištem* ostvaren je daljnji napredak u odnosu na administrativne sposobnosti i provedbene mjere Državnog inspektorata. Pojačane su aktivnosti vezane uz nadzor nad tržištem. Sustav e-prijave obavezan je za inspektore. Omogućena je obuka inspektora. Usklađivanje s pravnom stečevinom u području nadzora nad tržištem značajno je uznapredovalo. Međutim, potrebne su daljnje mjere za ispunjavanje svih zahtjeva u odnosu na nadzor nad tržištem koji proizlaze iz pravne stečevine.

Općenito, u području horizontalnih mjera Hrvatska je osigurala osnovne strukture za usklađivanje sa zakonodavstvom EU-a.

U vezi sa **starim pristupom zakonodavstva za proizvode** dobar napredak ostvaren je donošenjem niza uredbi. U vezi s medicinskim proizvodima, Hrvatska je nastavila s prenošenjem pravne stečevine. Doneseni su i provedbeni propisi kojima se utvrđuju postupci i kriteriji za određivanje cijena, uključivanje medicinskih proizvoda na osnovnu i dopunsku listu lijekova i odobrenja za stavljanje gotovog lijeka u promet. Ovi pravilnici, koji su stupili na snagu 1. siječnja 2010., predviđaju usklađivanje s postupovnim obvezama koje su određene pravnom stečevinom. Potrebni su daljnji naponi kako bi se postiglo potpuno usklađivanje i provedba zakonodavstva (posebice u području tekstila, obuće, pretpakovina i aerosolnih raspršivača) te pravilna provedba i kako bi se osigurala potrebne administrativne sposobnosti.

Usklađivanje s pravnom stečevinom **novog i općeg pristupa** dobro napreduje. Propisi su usvojeni u mnogim područjima. Međutim, potrebni su daljnji naponi, osobito u pogledu sigurnosti igraćaka, strojeva, plovila za odmor i rekreaciju, neautomatskih vaga, te zahtjeva vezanih uz eko-dizajn proizvoda koji koriste energiju.

U vezi s **proceduralnim mjerama**, za koje je usklađivanje uznapredovalo, postignut je određeni napredak. Izmijenjena je Uredba o postupcima službenog obavješćivanja u području norma, tehničkih propisa te propisa o uslugama informacijskog društva. Na taj su način dodatno preneseni ključni elementi pravne stečevine. Pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva ustanovljena je središnja kontaktna točka radi olakšavanja suradnje između ministarstva i ostalih odjela središnje državne uprave i gospodarskih subjekata. Usklađivanje proceduralnih mjera je napredno, ali su potrebni daljnji naponi za potpuno prenošenje pravne stečevine koja se odnosi na nabavu i posjedovanje *oružja*.

Zaključak

U području slobodnog kretanja robe, ostvaren je dobar napredak. Usklađivanje s pravnom stečevinom u ovome poglavlju dobro je uznapredovalo. Međutim, potrebni su daljnji naponi, osobito u pogledu ocjenjivanja suglasnosti, mjeriteljstva i posebnih propisa u pogledu sigurnosti proizvoda. Hrvatska mora dovršiti usklađivanje s

pravnom stečevinom te ojačati svoje sposobnosti kako bi se osigurala učinkovita provedba i primjena pravne stečevine po pristupanju u EU.

4.2. Poglavlje 2.: Sloboda kretanja radnika

Hrvatska već uvelike ispunjava zahtjeve pravne stečevine u području **pristupa na tržište rada**.

U vezi s budućim sudjelovanjem u mreži **EURES** (Europske službe za zapošljavanje), može se izvijestiti o nastavljenom dobrom napretku. S obzirom na usluge koje se odnose na pokretljivost i slobodu kretanja radnika, u tijeku je preustroj Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje (HZZ) te jačanje njegove administrativne sposobnosti. Za savjetnike EURES-a organizirane su razne edukacijske aktivnosti – uključujući jezične vještine. HZZ također pojačava aktivnosti svoga Migracijskog informacijskog centra. U ovome području Hrvatska dobro napreduje.

Što se tiče **koordinacije sustava socijalne sigurnosti**, nastavljen je dobar napredak. Uloženi su daljnji naponi za jačanje administrativne sposobnosti za primjenu pravne stečevine u ovome području. Osnovana je međuinstitucionalna radna skupina. Hrvatska sudjeluje kao promatrač u pripremama za projekt EESSI (o elektroničkoj razmjeni podataka prema novim uredbama EU) i imenovala je koordinatora. Službenicima u državnoj upravi omogućeno je sustavno usavršavanje. Pripreme u ovome području dobro napreduju.

Provode se pripreme za uvođenje **europske iskaznice zdravstvenog osiguranja** nakon pristupanja Hrvatske EU.

Zaključak

U ovome poglavlju postignut je dobar napredak. Potrebni su dodatni naponi za jačanje administrativnih kapaciteta, a osobito u pogledu koordinacije sustava socijalne sigurnosti.

4.3. Poglavlje 3.: Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga

U području **prava poslovnog nastana**, može se izvijestiti o ograničenom napretku, budući da je hrvatsko zakonodavstvo uglavnom već usklađeno s pravnom stečevinom. Međutim i dalje postoji niz ograničenja prava poslovnog nastana u obliku uvjeta za dobivanje dozvola i prava na osnivanje samo jednog ureda.

U odnosu na **slobodno pružanje prekograničnih usluga** postignut je mali napredak. Postignut je napredak vezan uz provedbu Direktive o uslugama. Akcijski plan za provedbu spomenute Direktive je donesen u listopadu. Potreban je daljnji rad kako bi se na vrijeme završio iscrpan analitički pregled nacionalnog zakonodavstva. Kako bi se dovršilo usklađivanje s Direktivom o uslugama preostalo je donošenje sektorskih zakona. Za ispunjavanje ovog zadatka potrebno je povećati administrativne kapacitete. Na uspostavu jedinstvene kontaktne točke, koja je predviđena Direktivom o uslugama, u Hrvatskoj gospodarskoj komori zaposlene su dvije dodatne osobe. Započeo je rad na administrativnoj suradnji i treba ga nastaviti. Potrebno je pojačati napredak vezan uz provedbu Direktive o uslugama. Hrvatsko zakonodavstvo i dalje sadrži propise suprotne članku 56. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

U području **poštanskih usluga**, gdje je zakonska usklađenost s pravnom stečevinom dobro unapređivala, ostvaren je daljnji napredak. Doneseni su provedbeni propisi koji uređuju pružanje univerzalnih poštanskih usluga. U siječnju 2010. Hrvatska je reducirala svoje cjenovne granice i suzila opseg rezerviranih usluga na pismovne pošiljke (ne teže od 50 g) u skladu sa zahtjevima Druge poštanske direktive. Međutim, još nije ostvarena potpuna usklađenost s pravnom stečevinom (s Trećom poštanskom direktivom).

Kako bi se dalje razvijala hrvatska poštanska politika te omogućila pravna sigurnost, važno je osigurati usklađenost regulatorne prakse nadležnih tijela. Hrvatska pošta, službeni pružatelj univerzalnih usluga, je temeljem strateškog okvira donijela poslovni plan za pripremu buduće potpune liberalizacije tržišta. U Odjelu za poštanske usluge, nezavisno financirane Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM), broj zaposlenih je odgovarajući, kao i njihove stručne kvalifikacije. Zahvaljujući međusobnoj povezanosti između Odjela za poštanske usluge, Odjela za pravne poslove i Odjela za zaštitu korisnika u HAKOM-u, administrativna sposobnost je na zadovoljavajućoj razini. Međutim, potrebna je dodatna obuka, posebice vezano uz odvajanje računa.

U području **uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija** postignut je dobar napredak. Zakon o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija donesen je u listopadu 2009. Donesene su izmjene i dopune Zakona o odvjetništvu i Pravilnik o uvjetima za bavljenje aktivnostima koje se ne odnose na izravnu izloženost opasnim kemikalijama, čime je, u tim područjima, uklonjen veći dio preostale neusklađenosti s pravnom stečevinom. Dobar je napredak postignut vezano uz rad na nastavnom planu i programu za medicinske sestre. Stručne i akademske titule na području dentalne medicine su usklađene s pravnom stečevinom. Međutim, potrebno je daljnje djelovanje kako bi se minimalni zahtjevi za preostala zanimanja u medicini uskladili s pravnom stečevinom. Potrebno je donijeti izmjene i dopune Zakona o primaljstvu i preostale prilagodbe Zakona o odvjetništvu. Imenovan je nacionalni koordinator za usklađivanje s Direktivom o priznavanju stručnih kvalifikacija, a Agencija za znanost i visoko obrazovanje imenovana je nacionalnom kontaktnom točkom.

Zaključak

Postignut je napredak, osobito u pogledu uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija i poštanskih usluga. Sveukupno usklađivanje s pravnom stečevinom je zadovoljavajuće. Za potpuno usklađivanje potrebno je uložiti pojačane napore, osobito u području uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija, te usklađivanje Direktive o uslugama. Također je potreban daljnji rad na uspostavi jedinstvene kontaktne točke. Potrebno je nastaviti rad na jačanju administrativnih kapaciteta.

4.4. Poglavlje 4.: Sloboda kretanja kapitala

U području **slobode kretanja kapitala**, gdje je hrvatsko zakonodavstvo već uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom, može se izvijestiti o daljnjem napretku. I dalje postoje ograničenja vezana uz kupnju poljoprivrednog zemljišta i zemljišta unutar zaštićenih dijelova prirode za građane EU-a, depozitne poslove rezidenata u inozemstvu te posebna prava Vlade.

Hrvatska je ukinula odredbe Zakona o deviznom poslovanju koje se odnose na zaštitne mjere Hrvatske nacionalne banke s učinkom od datuma pristupanja Hrvatske EU. 1. siječnja 2010. Hrvatska je liberalizirala transfer kapitala u inozemstvo, počevši od darova i zajmova, transakcija derivatima, korištenja inozemnih zajmova preko računa u inozemstvu, plaćanja i naplate u gotovini strane valute, unošenja i iznošenja gotovine iz zemlje, transfera materijaliziranih vrijednosnih papira u zemlju i iz zemlje te transakcija na deviznome tržištu u inozemstvu. Davanje kratkoročnih financijskih zajmova rezidentima potpuno je liberalizirano 1. srpnja 2010. Izmjene i dopune Zakona o stambenoj štednji i državnom poticanju stambene štednje uklonio je preostalu diskriminirajuću odredbu koja se odnosi na korištenje sredstava u stambenim štedionicama. Od dana pristupanja Hrvatske EU, svaka fizička osoba koja je rezident u Hrvatskoj moći će biti deponent u stambenim štedionicama (a sukladno tomu i primatelj stambenog zajma). Hrvatska je odgodila liberalizaciju depozitnih poslova rezidenata u inozemstvu do siječnja 2011.

Što se tiče posebnih prava Vlade u određenim privatiziranim društvima, Hrvatska je poništila Zakon o privatizaciji HEP-a (Hrvatska elektroprivreda), uključujući i odredbu koja državi omogućuje zadržavanje 51% vlasništva tvrtke. Međutim, „golden shares” ili posebna prava koja je Vlada još zadržala u nekim privatiziranim društvima, trebaju biti ukinuta do dana pristupanja EU.

U području **platnih sustava** može se izvijestiti o značajnom napretku. Donesen je novi Zakon o platnom prometu i pripadajući provedbeni propisi. Njima se Direktiva o uslugama platnog prometa prenosi u hrvatsko nacionalno zakonodavstvo. Zakon će stupiti na snagu 1. siječnja 2011., osim odredbi koje uređuju funkcioniranje hrvatskog platnog sustava kao države članice EU, što će se početi primjenjivati danom pristupanja Hrvatske EU.

U području **borbe protiv pranja novca** može se izvijestiti o određenom napretku. Na snagu je stupio novi Zakon o priređivanju igara na sreću i nagradnih igara te pripadajući provedbeni propisi koji se odnose na borbu protiv pranja novca. Suradnju između Financijsko-obavještajne jedinice (FOJ) i tijela za izvješćivanje o aktivnostima praćenja sada podržava detaljna statistika. Provedene su aktivnosti zajedničke obuke s tijelima za izvješćivanje. Pooštreno je praćenje i nadzor obveza vezanih uz borbu protiv pranja novca, ali potrebno je učiniti više, posebice izvan bankarskog sektora. Međuagencijska suradnja je poboljšana, ali ju je potrebno dodatno ojačati.

Zaključak

Daljnji napredak postignut je na usklađivanju s pravnom stečevinom u području usluga plaćanja, liberalizacije kretanja kapitala i borbe protiv pranja novca. Općenito, usklađivanje je uznapredovalo. Potrebni su daljnji naponi za postizanje potpune liberalizacije kretanja kapitala i konsolidacije zakonodavstva u području borbe protiv pranja novca.

4.5. Poglavlje 5.: Javna nabava

U pogledu **općih načela** može se izvijestiti o dobrom napretku. Temeljem Zakona o javnoj nabavi doneseni su pripadajući provedbeni propisi, čime je hrvatski pravni okvir u velikoj mjeri usklađen s pravnom stečevinom. Doneseni su svi potrebni zakoni kojima se uređuje ovaj sektor, osim Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama.

Što se tiče *administrativne sposobnosti*, Uprava za sustav javne nabave pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva značajno je poboljšala međuinstitucionalnu koordinaciju. To je omogućilo učinkovitiju provedbu politike javne nabave. I dalje se na temelju ažuriranog akcijskog plana uspješno provodi Strategija za razvoj sustava javne nabave. Osigurana je transparentna i pravovremena razmjena informacija i podataka sa svim registriranim entitetima u postupku nabave. Kako bi se spriječile nepravilnosti i suzbila korupcija, provedbu Zakona o javnoj nabavi nadzire Uprava za sustav javne nabave. U srpnju su Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva i USKOK potpisali sporazum o suradnji o razmjeni informacija i obuke.

Što se tiče **odjele ugovora o javnoj nabavi**, ostvaren je dobar napredak. Od siječnja 2010. barem jedna osoba koja je završila novi specijalistički program izobrazbe i položila ispit u području javne nabave mora biti uključena u svaki postupak javne nabave koji prelazi određenu vrijednost. Provodi se pojačani program izobrazbe koji obuhvaća javnu upravu na središnjoj i lokalnoj razini. Program je također otvoren za gospodarske subjekte i nevladine organizacije. Međutim, potrebno je daljnje jačanje sposobnosti ugovornih strana da zakonodavstvo vezano uz javnu nabavu primjenjuju točno, učinkovito i transparentno.

Sposobnost Ministarstva financija poboljšana je razvojem i primjenom odgovarajućih metoda definiranjem koncesija, izračuna vrijednosti ugovora, fiskalnog učinka i procjene rizika. Ministarstvo financija je nastavilo davati potporu svim davateljima koncesije. Registar koncesija dobro funkcionira. Nastavljen je proces poboljšanja cjelokupnog rada Agencije za javno-privatno partnerstvo. Napravljen je nacrt provedbenih propisa i smjernica za nadzor, praćenje i olakšavanje vrednovanja, ugovaranja i provedbe projekata javno-privatnog partnerstva.

Ured za središnju javnu nabavu utemeljen je kao vladin ured koji provodi zadaće vezane uz javnu nabavu za središnja tijela države uprave. Imenovan je ravnatelj Ureda i započelo je zapošljavanje osoblja. Ured za središnju javnu nabavu objavio je obavijest kojom se pokreće prvi centralizirani postupak javne nabave. Međutim, potrebno je uložiti daljnje napore za postizanje učinkovitog djelovanja Ureda za središnju javnu nabavu.

U području **pravnih lijekova** može se izvijestiti o napretku. Novi Zakon o Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave stupio je na snagu u veljači 2010. Državna je komisija značajno poboljšala svoje sposobnosti za rješavanje žalbi u svezi s koncesijama i javno-privatnim partnerstvima. Međutim, učinkovitost pravnih lijekova još uvijek ometaju velika kašnjenja sudske kontrole odluka Državne komisije na Upravnom sudu.

Zaključak

Može se izvijestiti o dobrom napretku u ovome području, osobito u pogledu poboljšanja sposobnosti glavnih dionika vezano uz koordinaciju i provedbu politike javne nabave. Potrebno je održavati političku obvezu reformi. Sposobnost učinkovite primjene provedbenih propisa te metoda i alata treba ojačati na svim razinama sustava javne nabave, uključujući gospodarske subjekte.

4.6. Poglavlje 6.: Pravo trgovačkih društava

U području **prava trgovačkih društava**, hrvatsko je zakonodavstvo u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom. Zakon o trgovačkim društvima izmijenjen je i dopunjen kako bi se hrvatsko zakonodavstvo uskladilo s direktivama o spajanjima i podjelama te o pravima dioničara. Međutim, neke nedosljednosti su i dalje prisutne u usklađivanju s Direktivom o pravima dioničara. Izmjenama i dopunama upute o elektroničkoj komunikaciji između Sudskog registra i društava s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) omogućena je on-line prijava ("e-registar"). Odgovarajući odjeli Ministarstva pravosuđa i dalje nemaju dovoljan broj osoblja.

U području **računovodstva** ostvaren je određeni napredak. Zakonodavstvo je u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom.

Hrvatski Odbor za standarde financijskoga izvještavanja ažurirao je propise u skladu s najnovijim Međunarodnim standardima za financijsko izvješćivanje. Odbor nastavlja objavljivati prijevode Međunarodnih računovodstvenih standarda, Međunarodnih standarda za financijsko izvješćivanje i tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja (IFRIC).

U području **revizije** je ostvaren određeni napredak. Donesen je poslovnik za provedbu Zakona o reviziji. Poduzeti su daljnji koraci za osiguravanje potpune funkcionalnosti Odbora za javni nadzor revizije budući da je nastavljen rad na provedbi Akcijskog plana za računovodstvo. Odbor za javni nadzor revizije potpisao je sporazum o suradnji s Hrvatskom revizorskom komorom u cilju razmjene podataka vezanih uz revizorsku struku i osiguranje kvalitete. Doneseni su Provedbeni plan za javni nadzor i Provedbeni plan za kontrolu kvalitete. Odjel za financijsko izvješćivanje u okviru Ministarstva financija zaposlio je trećeg zaposlenika. Odjelu je još potrebno osigurati cjelokupna sredstva.

Tijelo zaduženo za kontrolu kvalitete nema dovoljan broj zaposlenika zbog proračunskih ograničenja koja se odnose na Hrvatsku revizorsku komoru, čime se potkopava sustav nadzora revizije u cjelini. Tijelo zaduženo za kontrolu kvalitete započelo je terenske posjete subjektima revizije. Očekuje se da će ciljane potpune inspekcije započeti u 2011.

Zaključak

U okviru ovoga poglavlja može se općenito izvijestiti o određenom napretku. Usklađivanje s pravnom stečevinom je u tijeku. Potrebni su daljnji naponi u području revizije kako bi se osigurala primjena novih zakonskih odredaba i jačanje administrativne sposobnosti.

4.7. Poglavlje 7.: Pravo intelektualnog vlasništva

U području **autorskoga prava i pripadajućih prava i prava industrijskog vlasništva**, Hrvatska u velikoj mjeri već ispunjava uvjete pravne stečevine. Međutim, javna svijest i svijest vlasti o zaštiti prava intelektualnog vlasništva ostaje niska.

U području **provedbe prava**, može se izvijestiti o dobrom napretku. Nacionalna strategija razvoja sustava intelektualnog vlasništva za razdoblje 2010.-2012. i pripadajući akcijski plan doneseni su u travnju. Obavljen je važan posao formalizacije međuagencijske suradnje, kako u strateškim aktivnostima tako i u operativnom provođenju prava. Hrvatska nastavlja raditi na daljnjem razvoju statistike koja se odnosi na provođenje prava i pristup analizi rizika. Ministarstvo unutarnjih poslova,

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, te Hrvatska akademska i istraživačka mreža sklopili su ugovor o suradnji na sprječavanju i rješavanju računalnih incidenata i ostalih oblika računalnog kriminaliteta.

Međutim, povrede intelektualnog vlasništva uzrokuju rastuću zabrinutost za zdravlje i sigurnost potrošača. Javna svijest o tim temama je niska. U porastu je sudjelovanje organiziranih kriminalnih skupina u slučajevima povrede prava intelektualnog vlasništva. Stoga, potrebne su mjere za jačanje sposobnosti policije i tužilaštva. Administrativna sposobnost Zavoda za intelektualno vlasništvo je dobra. Međutim, kako bi se spriječila kašnjenja, potrebno je poboljšati sredstva Žalbenog vijeća koje pruža pravo žalbe protiv prvostupanjskih odluka Zavoda.

Zaključak

Usklađivanje s pravnom stečevinom doseglo je vrlo visoku razinu, te se u vezi s provođenjem prava može izvijestiti o napretku. Potrebno je ojačati opću svijest o pravima intelektualnog vlasništva, osobito u pogledu opasnosti za zdravlje i sigurnost potrošača i sudjelovanja organiziranih kriminalnih skupina.

4.8. Poglavlje 8.: Tržišno natjecanje

U području **anti-trusta i kontrole koncentracija** između poduzetnika, može se izvijestiti o značajnom napretku. Novi Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja, koji je donesen u lipnju 2009., stupio je na snagu 1. listopada 2010., a ovlašćuje hrvatsku Agenciju za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN) za izricanje kazni i provedbu, tzv. pokajničkog programa, te time jača preventivni učinak agencije i njezinu provedbenu politiku, osobito u borbi protiv kartela. Kako bi se zaštitilo pravo na obranu, Zakonom se uvodi odredba kojom se Agencija obvezuje strankama dostaviti obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku. Sukladno Zakonu, kontrola odluka Agencije u nadležnosti je Upravnog suda Republike Hrvatske. Potrebno je daljnje jačanje AZTN-a zbog proširenja zadaća koje proizlaze iz novog Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

Agencija je donijela 18 odluka u području anti-trusta i kontrole koncentracija između poduzetnika, pri čemu se šest odluka odnosilo na ograničavajuće sporazume, dvije na vladajući položaj, jedanaest na koncentracije te četiri na mišljenja u svezi promicanja zaštite tržišnog natjecanja. AZTN je nastavio s upućivanjem ocjena nacрта zakona i ostalih stručnih mišljenja Vladi i drugim državnim tijelima. Pripreme u području anti-trusta, uključujući koncentracije, dobro napreduju.

Određeni napredak bilježi se u području **državnih potpora**. AZTN je riješio 23 predmeta, od kojih se 20 odnosilo na programe potpora, a 3 na pojedinačne potpore. I dalje treba više činiti na promicanju zaštite tržišnog natjecanja, posebno na regionalnoj i lokalnoj razini. Usklađivanje zakonodavstva gotovo je dovršeno, a sustav kontrole državnih potpora temelji se na osnovnim postupovnim načelima koja su u skladu s pravnom stečevinom EU-a. U području **državnih potpora** u sektoru prometa Hrvatska je objavila odluku kojom se utvrđuju osnovna pravila o državnim potporama sukladno pravnoj stečevini EU-a.

U listopadu 2009. hrvatske su vlasti pokrenule proces izmjena i dopuna Zakona o HRT-u. Nacrt je dan na javnu raspravu. AZTN je dao ključne primjedbe u odnosu na javno financiranje koje će primati HRT.

Hrvatska industrija čelika suočila se s teškoćama zbog globalne gospodarske i financijske krize. Proizvodnja u Željezari Split još uvijek je obustavljena. Hrvatske vlasti trenutno traže novog kupca za ovu željezaru. U pogonima CMC Sisak odstupilo se od prvobitnog poslovnog plana, dok su se istovremeno izvršila nova ulaganja. Nacionalni program restrukturiranja (NPR) i pojedinačni poslovni planovi koje je Vlada usvojila u lipnju 2008. stoga su zastarjeli i treba ih hitno izmijeniti.

U sektoru brodogradnje Hrvatska je postigla značajan napredak. Postupak javnih natječaja za prodaju šest brodogradilišta završen je u svibnju 2010. nakon jednomjesečnog produljenja roka. Ponudbena dokumentacija bila je u skladu s pravilima o državnim potporama iz SSP-a te s pravnom stečevinom EU-a. Ponude su dostavljene za tri brodogradilišta. Programe restrukturiranja koje su predstavili ponuđači ocjenjuje AZTN. Restrukturiranje industrije čelika i brodogradnje u Hrvatskoj ključni je element u pregovorima o pristupanju u ovom poglavlju.

Zaključak

Postignut je značajan napredak, posebno kada je riječ o privatizaciji i restrukturiranju brodogradilišta. Općenito, postignuta je dobra razina usklađenosti. Međutim, potrebni su daljnji naponi kako bi se unaprijedila evidencija provedbe odluka AZTN-a u borbi protiv kartela, dodatno ojačali administrativne sposobnosti, posebno u području anti-trusta, kako bi se okončalo usklađivanje Zakona o HRT-u, ažurirao NPR za industriju čelika i usvojili programi restrukturiranja u skladu s pravnom stečevinom EU u području pravila o državnim potporama za brodogradilišta u teškoćama.

4.9. Poglavlje 9.: Financijske usluge

U području **bankarstva i financijskih konglomerata** ostvaren je značajan napredak. Hrvatska je izmijenila i dopunila Zakon o kreditnim institucijama (koji je stupio na snagu) i provedbene propise koji prenose izmijenjenu Direktivu o kapitalnim zahtjevima. Hrvatska je također prenijela i druge pripadajuće direktive EU. Zakon o osiguranju depozita dalje je usklađen s pravnom stečevinom skraćivanjem razdoblja kompenzacije po pristupanju Hrvatske EU. Hrvatska prati promjene Direktive o kapitalnim zahtjevima i priprema se za prenošenje. Stalno se poboljšava suradnja *home-host* supervizora. Međutim, potrebno je daljnje jačanje međusektorske suradnje i prekogranične koordinacije za pripravnost i upravljanje kriznim situacijama. Hrvatska narodna banka (HNB) potpisala je memorandume o razumijevanju s Banque de France, njemačkim nadzornim tijelom BaFin i financijskim nadzornim tijelom San Marina. Novi memorandum s financijskim nadzornim tijelom Crne Gore olakšava suradnju između *home* i *host* supervizora. Kao odgovor na svjetsku financijsku krizu, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA), Ministarstvo i HNB potpisali su memorandum o razumijevanju za upravljanje financijskom krizom. Ne može se izvijestiti o napretku u pogledu postupaka likvidacije, gdje je usklađivanje zakonodavstva zadovoljavajuće. Općenito, pripreme u ovome području dobro napreduju.

U vezi s **osiguranjem i strukovnim mirovinama** može se izvijestiti o daljnjem napretku u području osiguranja, u kojemu je hrvatsko zakonodavstvo već u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom EU-a. U mnogim su područjima doneseni provedbeni propisi. Međutim, postoje manje nedosljednosti u provedbi zakonodavstva EU koje se odnose na životno i neživotno osiguranje. HANFA je uložila značajne

napore u obučavanje društava za osiguranje i reosiguranje o provedbi zakonodavstva, posebice u pogledu pitanja Solventnosti II. Počele su pripreme za prenošenje zahtjeva Solventnosti II. Određeno usklađivanje provedbenih akata provedeno je u slučaju mirovinskog osiguranja u pogledu financijskih izvješća mirovinskih fondova i mirovinskih društava, kriterija za ulaganje i ograničenja za mirovinske fondove te upisa osiguranih osoba u obvezne mirovinske fondove. Međutim, potrebno je daljnje djelovanje kako bi se završilo usklađivanje u ovom području, uključujući Direktivu 2003/41/EZ u vezi dobrovoljnog mirovinskog osiguranja. Još su preostale izmjene i dopune zakonodavstva kojima bi se završilo usklađivanje s Direktivom o institucijama za pružanje strukovnog mirovinskog osiguranja (IORP). Također je potrebno djelovati kako bi se zajamčilo pravilno funkcioniranje tržišta osiguranja i strukovnih mirovina.

U području **infrastrukture financijskog tržišta** nije ostvaren napredak. Hrvatsko je zakonodavstvo po pitanju takve infrastrukture odgovarajuće.

U područjima **tržišta vrijednosnim papirima i investicijskih usluga**, gdje je usklađenost već jako uznapredovala, može se izvijestiti o određenom napretku. Hrvatska je donijela značajan dio provedbenih propisa. Razvijena je IT aplikacija za izvješća o transakcijama za investicijska društva i za registar propisanih informacija za izdavatelje.

Što se tiče administrativne sposobnosti, HNB je prerasmjestajem zaposlenika unutar banke poboljšala sposobnost u Sektoru bonitetne regulative i nadzora banaka. Također je uvela novu IT podršku za praćenje i izvješćivanje o promjenama zakonodavstva EU. HNB je s bankama organizirala niz radionica o provedbi Zakona o kreditnim institucijama. Nastavljene se mjere za jačanje administrativne sposobnosti HANFA-e i njezine suradnje sa stranim supervizorima. HANFA nastavlja biti aktivna u podizanju javne svijesti i edukaciji svih zainteresiranih strana (ulagača, policije, državnih odvjetnika i novinara). Potrebno je nastaviti s mjerama za jačanje administrativne sposobnosti.

Zaključak

U ovome poglavlju može se izvijestiti o značajnom napretku u pogledu usklađivanja zakonodavstva i jačanja administrativne sposobnosti. Međutim, potrebno je jačanje administrativnih sposobnosti kako bi se poboljšale njihove nadzorne aktivnosti te savjetovanje i suradnja s pružateljima usluga u pogledu financijskih tržišta.

4.10. Poglavlje 10.: Informacijsko društvo i mediji

Hrvatska je postigla značajan napredak u usklađivanju svoje politike, zakonodavstva i regulative s pravnom stečevinom u području **elektroničkih komunikacija i informacijske tehnologije**. Dobro su uznapredovali postupci i propisi vezani uz analizu tržišta, uključujući pripremu troškovnih modela i odvajanje računa uvedeno za dominantne (SMP) operatore. Prijelaz na digitalno emitiranje televizijskih programa također je bio uspješan, a potpuni prijelaz na digitalni signal planira se za kraj 2010. Međutim, unatoč osiguranom zakonodavnom okviru, tržišno natjecanje na fiksnom širokopojasnom tržištu ostaje ograničeno. U lipnju 2010. stopa penetracije na tržište fiksnog širokopojasnog pristupa bila je 16 %, ali dominantni operator drži 89 % tržišta. Do lipnja 2010. korištenje mobilnog interneta poraslo je na 6 %. Stopa penetracije mobilnih usluga stalna je i iznosi 136 %.

„Krizni porez” na prihode od mobilnih usluga koji je uveden 2009. ostaje na snazi. Nije objavljena i upućena na javnu raspravu analiza njegovih neštetnih učinaka na liberalizaciju tržišta, budući da ta mjera uglavnom utječe na sudionika koji posljednji uđe na tržište. Daljnji napredak postignut je u jačanju administrativne sposobnosti Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije. Međutim, potrebno je ulagati napore u pogledu neprekidne edukacije i upravljanja kako bi se agencija razvila u strateškog igrača koji prenosi ciljeve politike jednakih pravila igre za sve. Treba ojačati ulogu agencije u odnosu na subjekte. Rad na povećanju transparentnosti odluka je u tijeku i treba ga nastaviti. Opće pripreme u ovome području dobro su uznapredovale. Međutim, glavne odluke vezane uz povećanje konkurentnosti još nisu donesene, posebice one koje se odnose na tržište širokopojasnog interneta.

Pripreme u području **usluga informacijskog društva** bliže se završetku. Međutim, potrebno je nastaviti pratiti razvoj politike EU, primjerice u pogledu Programa za sigurniji internet. Politike informacijskog društva potrebno je dalje integrirati u sve vladine politike. Potrebno je dalje poboljšavati političku svijest kako bi se utvrdile sve društvene prednosti informacijskog društva, uključujući potrebu za bržim natjecanjem u svim segmentima tržišta.

U području **audiovizualne politike** može se izvjestiti o dobrom napretku, posebice u pogledu prenošenja Direktive o audiovizualnim uslugama. Zakon o elektroničkim medijima stupio je na snagu, a Vijeće za elektroničke medije donijelo je četiri podzakonska propisa s ciljem provedbe Zakona. Vijeće za elektroničke medije također je dalje ojačano. Međutim, u medijskom okružju i dalje je prisutno uplitanje gospodarskih i političkih interesnih skupina. Također, i dalje se dodjeljuju nekonkurentne državne potpore nacionalnoj radioteleviziji. (*Pogledati Poglavlje 8. – Tržišno natjecanje*) I jedno i drugo štete liberalizaciji usluga i razvoja sektora.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila značajan napredak i postigla visoku razinu usklađenosti s pravnom stečevinom u ovome poglavlju. Međutim, potrebno je uložiti daljnje napore za jačanje sposobnosti dvaju državnih regulatora radi pravilnog provođenja pravnog okvira. Politička volja i tehnički naponi potrebni su za održavanje liberalizacije svih segmenata tržišta elektroničkih komunikacija kako bi se dobili opipljivi rezultati u smislu razvoja informacijskog društva te se promicalo natjecanje na radiotelevizijskom tržištu i nezavisnost javne radiotelevizije.

4.11. Poglavlje 11.: Poljoprivreda i ruralni razvitak

U vezi s **horizontalnim pitanjima** ostvaren je napredak. Hrvatska je donijela okvir poljoprivredne politike za razdoblje 2010.-2013. u vezi s reformom nacionalnog sustava potpora i daljnjim usklađivanjem sa zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZPP). Poljoprivredna politika Hrvatske temelji se na visokoj razini vezanoga plaćanja, posebice u sektoru mljekarstva te za tov stoke, duhan, svinjetinu, ovce i koze. Kako bi reformirala postojeći sustav, Hrvatska je donijela Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi. Hrvatska treba pojačati napore za postizanje potpunog usklađenja s pravnom stečevinom.

Postignut je dobar napredak vezan uz osnivanje *Agencije za plaćanja* i uspostavljanje Integriranog administrativnog i kontrolnog sustava (IAKS), uključujući Sustav za identifikaciju zemljišnih čestica (ARKOD), koji predstavljaju ključne elemente u

pristupnim pregovorima u ovome poglavlju. Hrvatska je donijela plan za uspostavljanje Integriranog administrativnog i kontrolnog sustava (uključujući Sustav za identifikaciju zemljišnih čestica) i *Agencije za plaćanja* te je postigla dobar napredak u njegovoj provedbi. Hrvatska treba nastaviti ulagati napore za postizanje potpuno operativnoga Integriranog administrativnog i kontrolnog sustava kao i Agencije za plaćanja od pristupanja EU-u.

Može se izvijestiti o napretku u vezi s provedbom Sustava računovodstvenih podataka u poljoprivredi (FADN). Potrebno je osigurati dodatne ljudske i proračunske resurse za sustav računovodstvenih podataka u poljoprivredi.

U području **zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda (CMO)** može se izvijestiti o dobrom napretku. Hrvatska je donijela Zakon o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda i akcijski plan za usklađivanje sa zajedničkom organizacijom tržišta, što predstavlja ključni element u pristupnim pregovorima u ovome poglavlju. Hrvatska treba nastaviti ulagati napore za postizanje potpuno operativnoga sustava s danom pristupanja EU. Hrvatska je donijela provedbeni plan za uspostavu potpuno operativnoga registra vinograda do kraja 2010.

U području **ruralnog razvitka** Hrvatska je završila program SAPARD, pri čemu je polovica sredstava koji su joj bili na raspolaganju ostala neiskorištena. Hrvatska je započela s provedbom određenih mjera u okviru programa IPARD. Hrvatska mora pojačati svoje napore za poboljšanje apsorpcijske sposobnosti vezano uz fondove za ruralni razvitak.

Hrvatska bilježi napredak vezan uz usklađivanje pravne stečevine u područjima **politike o kvaliteti i organske poljoprivrede**.

Zaključak

U ovome se poglavlju može općenito izvijestiti o dobrom napretku, osobito u vezi s uspostavom Agencije za plaćanja i Integriranog administrativnog i kontrolnog sustava, te zajedničkom organizacijom tržišta. U svim ovim područjima Hrvatska treba uložiti značajne napore za postizanje potpuno operativnoga i usklađenoga sustava po pristupanju EU. Također su potrebni napor za potpuno usklađivanje sustava poljoprivrednih potpora s pravnom stečevinom. Hrvatska treba poboljšati apsorpcijske sposobnosti vezano uz iskorištavanje fondova za ruralni razvitak.

4.12. Poglavlje 12.: Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor

U provedbi Strategije za prenošenje, primjenu i provedbu pravne stečevine u području sigurnosti hrane, veterinarstva i fitosanitarne politike može se izvijestiti o dobrom napretku. U području **opće sigurnosti hrane** Hrvatska je donijela provedbene propise na temelju Zakona o hrani koji je usklađen s pravnom stečevinom. Hrvatska treba nastaviti s jačanjem svoje administrativne i nadzorne sposobnosti.

U području **veterinarstva** može se izvijestiti o dobrom napretku koji je postignut donošenjem nekoliko provedbenih propisa na osnovi Zakona o veterinarstvu koji je već usklađen s pravnom stečevinom. Hrvatska je zaposlila dodatne službene veterinare. Hrvatska treba nastaviti s tim naporima, posebice u pogledu osnivanja graničnih inspekcijskih postaja i službenih kontrola.

Značajan napredak može se izvijestiti u području **tržišnog plasiranja hrane i hrane za životinje**. Hrvatska je donijela nacionalni program za unapređenje objekata za proizvodnju hrane životinjskoga podrijetla i nusproizvode životinjskog podrijetla.

Nastavlja opadati broj objekata koji ne zadovoljavaju uvjete. Hrvatska treba nastaviti s provedbom nacionalnog programa za unapređenje objekata. U području **nusproizvoda životinjskog podrijetla** potrebno je ukloniti nedostatke, posebice u vezi sa sabiralištima i radom s materijalima kategorije 1.

U području **genetički modificiranih organizama (GMO)** zabilježen je napredak, jer su doneseni provedbeni propisi koji se odnose na uvjete za laboratorije koji su uključeni u ispitivanje, kontrolu i praćenje. Osim toga, izmijenjen je i dopunjen Zakon o GMO i provedbeni propisi o praćenju GMO-a. Bit će potrebni daljnji naponi za postizanje potpune usklađenosti. Treba dalje jačati laboratorije i administrativnu sposobnost u svrhu primjene i provedbe zakonodavstva.

U području **fitosanitarne politike** nastavljeno je s dobrim napretkom jer je doneseno nekoliko provedbenih propisa vezanih uz zdravlje i zaštitu bilja, sjemenje i materijal za sadnju te evidenciju biljnih sorti. Hrvatska treba nastaviti s tim naporima, posebice u pogledu osnivanja graničnih inspekcijskih postaja i izobrazbe osoblja.

Zaključak

Postignut je općenito dobar napredak, posebice glede donošenja i provedbe sekundarnog zakonodavstva. Prenošnje pravne stečevine dobro je uznapredovalo u svim sektorima. Značajan napredak postignut je donošenjem nacionalnog programa za unapređenje objekata za proizvodnju hrane životinjskoga podrijetla i nusproizvode životinjskog podrijetla. Potrebno je uložiti trajne napore u pogledu provedbe programa, kao i jačanja administrativne i nadzorne sposobnosti te osnivanja graničnih inspekcijskih postaja.

4.13. Poglavlje 13.: Ribarstvo

Hrvatska je postigla dobar napredak u područjima **upravljanja resursima i flotom te nadzora i kontrole**, koja predstavljaju ključne elemente pristupnih pregovora u ovome poglavlju. Hrvatska je nastavila primjenjivati propise o iskrcajnim deklaracijama i prodajnim listovima. Ribarstveni monitoring centar je operativan, a zaposleno je i dodatno osoblje. Što se tiče statistike, Hrvatska se približava završetku usklađivanja s pravnom stečevinom u pogledu prikupljanja i obrade podataka o ribarstvu i statistike ribarskih plovila. Registriranje komercijalnih ribarskih plovila je uznapredovalo, ali ga je potrebno u potpunosti uskladiti s pravnom stečevinom. Ugradnja satelitskog sustava nadzora plovila još nije dovršena. Još nije uveden sustav ulaska-izlaska iz flote. Administrativna i tehnička sposobnost inspektorata za ribarstvo se poboljšava, ali ju je potrebno još ojačati. To posebice podrazumijeva zapošljavanje i izobrazbu novih ribarskih inspektora za provođenje kontrola na obali.

U području **strukturnih aktivnosti** ostvaren je dobar napredak. Hrvatska je imenovala potrebna administrativna tijela za korištenje Europskog fonda za ribarstvo, što predstavlja ključni element pristupnih pregovora u ovome poglavlju. Potrebni su dodatni naponi za dovršavanje nacionalne strategije za ribarstvo. Hrvatska još mora uskladiti **državne potpore** s pravnom stečevinom.

U pogledu **tržišne politike** može se izvijestiti o dobrom napretku. Nastavljeno je prikupljanje podataka o vrstama, količinama i cijenama. Hrvatska je postigla daljnji napredak vezan uz usklađivanje s pravnom stečevinom donošenjem Zakon o strukturnoj potpori i uređenju tržišta u ribarstvu, što predstavlja ključni element

pristupnih pregovora u ovome poglavlju. Potrebno je povećati napore za osnivanje organizacija proizvođača i usklađivanje tržišnih standarda.

U području **međunarodnih sporazuma** Hrvatska je prenijela i provela sve preporuke Međunarodne komisije za očuvanje atlantskih tuna (ICCAT) kojima se uređuje ulov, uzgoj i trgovina tunom. Međutim, potrebni su daljnji naponi za prilagodbu flote i poboljšanje kapaciteta uzgoja.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila dobar napredak vezano uz usklađivanje s pravnom stečevinom u području ribarstva. Pripreme su dobro uznapredovale. Hrvatska treba povećati napore za provedbu zakonodavstva, posebice u pogledu upravljanja flotom, nadzora i kontrole, te strukturne politike. Hrvatska također treba pratiti provedbu svojih međunarodnih sporazuma.

4.14. Poglavlje 14.: Prometna politika

U području **cestovnoga prometa** može se izvijestiti o napretku. Postignut je napredak u pogledu uvođenja digitalnog tahografa, koji je sada potpuno operativan. Osim toga, ojačana je inspekcijska sposobnost pribavljanjem specijalizirane opreme i omogućavanjem daljnje izobrazbe, te je povećan broj inspekcija. Hrvatska treba dalje jačati svoju administrativnu sposobnost za provedbu sigurnosti prometa na cestama, uključujući pravnu stečevinu u području socijalnog zakonodavstva.

U području **željezničkoga prometa** ostvaren je dobar napredak. Ojačana je administrativna sposobnost regulatornog tijela za željeznice. Agencija za regulaciju tržišta željezničkih usluga u potpunosti je operativna. Postignut je napredak u vezi sa zakonodavstvom u području sigurnosti željezničkog prometa. Sigurnosnu obuku prošli su zaposlenici HŽ Infrastruktura i HŽ željezničkih poduzeća. Osnovano je tijelo nadležno za sigurnost i tijelo nadležno za istraživanje nesreća, ali nisu imenovana upravljačka tijela, pa agencije još ne funkcioniraju. Postignut je napredak u vezi s prenošenjem i provedbom zakonodavstva EU u području željezničkog prometa. U tijeku je funkcionalno razdvajanje HŽ Infrastrukture i HŽ Holdinga koje se temelji na izmjenama Zakona o željeznici. Tržište željezničkih usluga potpuno je otvoreno samo za hrvatska poduzeća, a željeznički prilaz morskim i riječnim lukama još uvijek je moguć samo za postojeću državnu željeznicu. Od 2009. HŽ Infrastruktura objavljuje Izvješće o mreži i obrasce za naručivanje trase vlaka na hrvatskom i na engleskom jeziku.

U području **prometa unutarnjim plovnim putovima** postignut je napredak u skladu s planom razvitka plovnih putova unutarnjih voda Republike Hrvatske za razdoblje 2007.-2012. godine. Hrvatska sudjeluje u pripremama Dunavske strategije te aktivno sudjeluje u razvoju plovnog puta rijeke Save, posebice u vezi s ravnanjem obala i ostalim tehničkim pitanjima, u uskoj suradnji s Međunarodnom komisijom za sliv rijeke Save.

U studenom 2009. Hrvatska je donijela novi Zakon o **kombiniranom prometu**, koji treba neznatno promijeniti s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom.

U području **zračnoga prometa** može se izvijestiti o dobrom napretku. Agencija za civilno zrakoplovstvo dobro radi. Završena je provedba prve faze Sporazuma o Europskom zajedničkom zračnom prostoru (ECAA). U području upravljanja zračnim

prometom Hrvatska je postigla dobar napredak prenošenjem najvećeg dijela zakonodavnog okvira koji se odnosi na jedinstveno europsko nebo i sudjeluje u integraciji zračnog prostora regije u funkcionalnu cjelinu zračnog prostora. Međutim, potrebne su izmjene i dopune Zakona o zračnom prometu te daljnje djelovanje za osiguravanje potpunog usklađivanja s pravnom stečevinom u području zračnoga prometa.

U području **pomorskoga prometa** može se izvijestiti o dobrom napretku. Provedba Službe nadzora i upravljanja pomorskim prometom (VTMIS služba) još je u tijeku. Hrvatska je na bijeloj listi pariškoga Memoranduma o razumijevanju. Hrvatska je postigla dobar napredak u pogledu administrativne sposobnosti vezane uz pomorsku sigurnost.

Hrvatska namjerava sudjelovati u sustavu **satelitske navigacije** Galileo koji se sastoji od EGNOS-a (Europska geostacionarna navigacijska prekrivajuća služba) i Galilea.

Zaključak

U ovome poglavlju ostvaren je daljnji napredak i općenito je postignuta dobra razina usklađenosti. Još uvijek su potrebni dodatni naponi za primjenu i provedbu pravne stečevine. Ovo se posebice odnosi na nastavak provedbe prve faze i rad na drugoj fazi Sporazuma o Europskom zajedničkom zračnom prostoru, završetak usklađivanja zakonodavstva u području zračnoga prometa i potpuno funkcioniranje tijela nadležnog za sigurnost željezničkog prometa i tijela nadležnog za istraživanje nesreća.

4.15. Poglavlje 15.: Energetika

Hrvatska je u listopadu 2009. donijela novu Strategiju energetskog razvoja do 2020. godine.

U području **sigurnosti opskrbe** ostvaren je određeni napredak. Što se tiče formiranja obveznih zaliha nafte dostatnih za 90 dana, Hrvatska je izmijenila svoj plan vezan uz osiguravanje, formiranje i zanaavljanje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata te njihovo skladištenje i regionalni raspored kako bi ga uskladila s novom Direktivom o zalihama nafte. U svibnju 2010. Agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata potpisala je dugoročne ugovore o skladištenju za 480 000 m³ sirove nafte i 120 000 m³ naftnih derivata. Ti ugovori će omogućiti izgradnju novih skladišnih kapaciteta u Hrvatskoj. U prosincu 2009. izmijenjena je i dopunjena Uredba o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom kako bi se detaljnije utvrdile mjere za smanjenje ili isključivanje opskrbe individualnih potrošača prirodnim plinom u slučaju krize. Doneseni su provedbeni propisi vezani uz naknade za koncesiju za distribuciju plina i za izgradnju plinskog sustava. U području sigurnosti opskrbe Hrvatska nastavlja djelomično ispunjavati svoje ciljeve.

U pogledu **unutrašnjeg energetskog tržišta** ostvaren je određeni napredak. Hrvatska je usvojila pravila za zajedničke aukcije s Mađarskom. Na tržištu električne energije i plina dominantan položaj i dalje imaju pojedini opskrbjivači. U srpnju 2010. Sabor je na vladin prijedlog razriješio Upravno vijeće Hrvatske energetske regulatorne agencije (HERA), s obrazloženjem da je HERA potkopala stabilnost tržišta kršenjem načela učinkovitosti i ekonomičnosti koje se mora primjenjivati u administrativnim pitanjima. Hrvatska treba ojačati neovisnost i ovlasti regulatornog tijela. Hrvatski OPS zadržava proces uspostave regionalne koordinacije za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima u elektroenergetskoj mreži.

Što se tiče **obnovljivih izvora energije**, može se izvijestiti o određenom napretku.

Vlada je u lipnju 2010. donijela Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije koji je predviđen novom Direktivom o obnovljivoj energiji. Izmijenjene su i dopunjene zajamčene tarife za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije. Doneseni su provedbeni propisi koji se odnose na poticanje korištenja biogoriva u prijevozu. Hrvatska neće postići svoj cilj za 2010. godinu vezan uz proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora koji su obuhvaćeni poticajnim mjerama. Složen i dugotrajan administrativni postupak ne djeluje poticajno na povećanje ulaganja u obnovljive izvore. Usklađivanje zakonodavstva je uznapredovalo, ali bit će potrebno uložiti značajne napore ako Hrvatska želi postići svoj cilj od 20 % obnovljivih izvora energije u neposrednoj potrošnji do 2020.

U području **energetske učinkovitosti** ostvaren je napredak. Doneseni su provedbeni propisi o energetske učinkovitosti u zgradarstvu te metodi za izračun uštede energije u krajnjoj potrošnji. U siječnju 2010. vlada je donijela dokument o nacionalnom potencijalu kogeneracije. U travnju 2010. donesen je prvi Nacionalni akcijski plan energetske učinkovitosti. Usklađivanje s pravnom stečevinom je uznapredovalo.

U području **nuklearne sigurnosti i zaštite od zračenja** ostvaren je dobar napredak. Stupio je na snagu Zakon o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti. Funkcija dva regulatorna tijela formalno je objedinjena u okviru Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, ali spajanje nije još u potpunosti dovršeno. Osim toga, funkcija inspekcije još je u rukama Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, što bi moglo dovesti u pitanje neovisnost regulatornog tijela za zaštitu od zračenja. Direktive Euratom-a o informiranju javnosti i o prijevozu radioaktivnog otpada i tvari još nisu prenesene. Još nije razvijen nacionalni plan djelovanja u izvanrednim okolnostima u slučaju nuklearnih nesreća. Još nije provedeno nekoliko uredbi, posebice u pogledu medicinske izloženosti i profesionalne izloženosti. Potrebno je ojačati administrativnu sposobnost u ovom području.

Zaključak

U ovome poglavlju postignut je daljnji napredak i općenito je razina usklađivanja s pravnom stečevinom u ovom području visoka. Potrebni su još dodatni napor za primjenu i provedbu pravne stečevine, posebice u pogledu otvaranja tržišta električne energije i plina, dodjele kapaciteta i ispunjavanja ciljeva EU vezanih uz obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost. Nadalje, moraju se pojednostaviti administrativni postupci koji se odnose na obnovljive izvore. Također su potrebni značajni napor za osiguravanje administrativne sposobnosti i neovisnosti regulatornih tijela u sektoru energetike.

4.16. Poglavlje 16.: Porezi

Bilježi se ograničen napredak u području **indirektnog oporezivanja**, jer su hrvatski zakoni uglavnom usklađeni s pravnom stečevinom. No, daljnje usklađenje je potrebno u području PDV-a, tj. u području primjene smanjenih stopa i izuzeća, slobodnih zona i specijalnih programa, u području trošarina u vezi s porezom na kavu i proizvode od kave, naplaćivanjem poreza na ugljen, plin i električnu energiju, minimalnim stopama i malim proizvođačima. Odredbe koje se primjenjuju na oporezivanje automobila još se moraju uskladiti s pravnom stečevinom.

U području **direktnog oporezivanja** Hrvatska je počela pripreme za dvostrane sporazume o štednji, kojima se predviđaju iste mjere poput onih u Direktivi 2003/48/EZ, a koji se trebaju sklopiti s odgovarajućim državama članicama ili pridruženim teritorijima. U tom je području hrvatsko zakonodavstvo uglavnom usklađeno s pravnom stečevinom.

Također se bilježi određeni napredak u području **administrativne suradnje i uzajamne pomoći**. Osobni je identifikacijski broj sada obavezan za porezne prijave te ubiranje i povrat poreza. Pripreme za administrativnu suradnju i uzajamnu pomoć s državama članicama uglavnom su dovršene, uključujući osnivanje Središnjeg ureda za veze i Carinskog ureda za veze.

Hrvatska je postigla dobar napredak u odnosu na **operativnu sposobnost i kompjutorizaciju**. Dvršene su pripreme za razvoj nacionalne primjene informacijskog elektroničkog sustava PDV-a (VIES) i sustava za kontrolu kretanja trošarinske robe (EMCS v3). Kad se mreža spoji i aktivira može se u cijelosti provesti testiranje. Daljnja su nastojanja potrebna kako bi se ojačala IT sposobnost porezne i carinske administracije te dovršile IT aplikacije potrebne po pristupanju.

Zaključak

Postignut je napredak u ovome poglavlju, pogotovo u operativnoj sposobnosti i kompjuterizaciji. Hrvatski su zakoni u području direktnog i indirektnog oporezivanja uglavnom usklađeni s pravnom stečevinom. Ipak je potrebno daljnje usklađenje, većinom u području PDV-a i trošarina. Potrebna su daljnja nastojanja da se ojača administrativna sposobnost, uključujući uzajamnu informacijsko-tehnološku povezanost.

4.17. Poglavlje 17.: Ekonomska i monetarna unija

Bilježi se velik napredak u usklađivanju s pravnom stečevinom u odnosu na **monetarnu politiku**, koje je dovršeno izmjenom i dopunom Ustava, kojim je osigurana puna neovisnost Središnje banke.

U području **ekonomske politike** postignut je određeni napredak. Stalno se poboljšava institucionalna i tehnička sposobnost za razvoj srednjoročnih makroekonomskih i fiskalnih okvira. Pretpristupni ekonomski program (PEP) za 2010. – 2012. predstavlja dovoljno sveobuhvatan i čvrst makroekonomski i fiskalni okvir za donošenje gospodarskih mjera. Zbog neočekivanog produženja gospodarske krize u zemlji, važnost PEP-a kao središnjeg dokumenta za donošenje ekonomskih mjera znatno je smanjena. Vlada je donijela sveobuhvatan program gospodarskog oporavka određujući srednjoročnu i dugoročnu strategiju strukturne reforme. Provedba je počela 2010. i predviđa se da će biti dovršena 2020. Zadržan je širok politički konsenzus o bitnim pitanjima tržišnoga gospodarstva. Fiskalno izvješćivanje potrebno je dodatno uskladiti s ESA95 standardima.

Zaključak

Ostvaren je daljnji napredak u području ekonomske i monetarne politike, i uglavnom je dovršeno usklađivanje s pravnom stečevinom u tom području. No, daljnji su napori potrebni u odnosu na koordinaciju politike.

4.18. Poglavlje 18.: Statistika

Bilježi se dobar napredak u odnosu na **statističku infrastrukturu**. Broj zaposlenika Državnoga zavoda za statistiku (DZS) neznatno je povećan. Integracija regionalnih statističkih ureda u strukturu DZS-a stupila je na snagu 1. siječnja 2010. godine. Rad regionalnih ureda je preustrojen. Ispunjen je taj prioritet Pristupnog partnerstva. Zasada su postignuti ciljevi statističkoga glavnoga plana. Poboľšana je suradnja s ostalim nositeljima službene statistike i povećana je razmjena administrativnih podataka. Donesena je i provodi se strategija diseminacije statističkih podataka. Potrebno je znatno povećati odgovornost DZS-a u izradi izvještaja o prekomjernom deficitu te DZS treba u tome imati vodeću metodološku ulogu. Pripreme u tom području dobro napreduju.

Bilježi se dobar napredak i u području **klasifikacija i registara**. DZS je ustrojio klasifikacijsku bazu podataka. Koristi se klasifikacija ekonomskih aktivnosti u skladu s NACE Rev. 2. Poboľšana je pokrivenost i kvaliteta poslovnoga registra. Pripreme u tom području dobro napreduju.

U području **statistike po sektorima** postignut je dobar napredak. Pripreme za sljedeći popis stanovništva, kućanstava i stanova dobro napreduju. U odnosu na socijalnu statistiku, provedeno je prvo redovito ispitivanje statističkih podataka o dohotku i životnim uvjetima. U odnosu na nacionalne račune postignut je znatan napredak. Pojašnjena je organizacija zadataka i izrađen je podroban plan rada. Rad na utvrđivanju statistike o vanjskoj trgovini u skladu sa sustavom Intrastat dobro napreduju. U području kratkoročne poslovne statistike dobiveni su novi indikatori. Statistika o industrijskoj proizvodnji (Prodcom), energiji i transportu sada je u potpunosti u skladu s pravnom stečevinom. Bitan napredak postignut je u području poljoprivredne statistike, posebno u obliku povećanog korištenja izvora administrativnih podataka, statistika o voćnjacima i vinogradima te ekonomskim računima za poljoprivredu. U području statistike za znanost i tehnologiju, postignut je daljnji napredak u usklađivanju s propisima EU-a. Pripreme u tom području dobro napreduju.

Zaključak

Bitan je napredak postignut u modernizaciji statističke infrastrukture. Sveukupno je dostignuta dobra razina usklađenosti propisa. Potrebno je nastaviti s naporima kako bi se hrvatska statistika u cijelosti uskladila s odredbama EU-a.

4.19. Poglavlje 19.: Socijalna politika i zapošljavanje

U području **radnoga prava** postignut je dobar napredak. Novi Zakon o radu stupio je na snagu. Napreduje usklađivanje zakonodavstva, ali još ga treba dovršiti. Počela je djelovati Agencija za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca, ali još u potpunosti nije administrativno popunjena. U okviru Ministarstva

gospodarstva, rada i poduzetništva osnovan je ured za veze za raspoređivanje izaslanih radnika.

Napredak se nastavlja u području **zaštite zdravlja i sigurnosti na radu** konsolidacijom kapaciteta Odjela zaštite na radu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Državnog inspektorata, Zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu i Zavoda za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu. Trenutačni broj inspektora rada koji se bave zdravljem i zaštitom još je uvijek manji nego je propisano Zakonom o državnom inspektoratu.

Kada je riječ o **socijalnom dijalogu**, postignut je manji napredak. Bilježi se određeno poboljšanje sustava glasanja u Gospodarskom i socijalnom vijeću te osnivanje triju sektorskih vijeća. Međutim, jačanje socijalnog dijaloga u okviru procesa donošenja odluka i izradi politika ostaje glavno pitanje koje treba rješavati. Tijekom izvještajnog razdoblja pogoršana je socijalna klima tripartitnog dijaloga, budući da su sindikalne organizacije smatrale da nisu dovoljno sudjelovale u donošenju novog zakonodavstva. To je rezultiralo privremenom suspenzijom njihova sudjelovanja: Gospodarsko i socijalno vijeće još nije nastavilo s radom. Kapaciteti socijalnih partnera još su uvijek slabi. Kriteriji za zastupljenost za sudjelovanje sindikata u kolektivnim pregovorima još nisu doneseni. Pripreme u to području treba nastaviti.

Određen napredak postignut je u području **politike zapošljavanja**. Uglavnom je zadovoljavajući nastavak Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja (JAP). Donesen je ambiciozan program gospodarskog oporavka, koji sadrži i mjere koje će dinamizirati tržište rada (*vidi Ekonomski kriteriji*). Uvođenje načela fleksibilnosti (fleksibilnosti tržišta rada) potrebno je poduprijeti izradom posebnog plana. Ne popuštaju strukturalne slabosti na tržištu rada poput niske stope zaposlenosti. Posvećena je određena pozornost poboljšanju sustava obrazovanja, ali u poticanju na cjeloživotno učenje još nema strateškog pristupa.

Dobar je napredak postignut i u pripremama za **Europski socijalni fond**. Operativna struktura odgovorna za Operativni program za IPA komponentu IV. (Razvoj ljudskih potencijala) dobro radi. Nastavlja se s odgovarajućim osposobljavanjem. No, zamijećen je zastoj u zapošljavanju osoblja.

Određeni se napredak bilježi u području **socijalne uključenosti**. Uglavnom je zadovoljavajući nastavak rada slijedom Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju (JIM). Koherentno praćenje i vrednovanje sustava za procjenu reformske politike potrebno je dalje razraditi. Napredak u području administrativne i fiskalne decentralizacije socijalnih službi ostaje ograničen. Prijelaz s institucionalnog na skrb utemeljenu na zajednici nastavlja se usporenim korakom, posebno za ljude s mentalnim invaliditetom. Još se treba procijeniti puni učinak gospodarske krize na siromaštvo, pri čemu su djeca najranjivija skupina. I dalje je odgođeno donošenje Zakona o socijalnoj skrbi, bez ikakvog jasnog opravdanja.

Ured pravobranitelja za *osobe s invaliditetom* primio je najveći broj pritužbi vezano uz socijalna prava. U javnom sektoru, kvote zapošljavanja nisu ispunjene. Proračunska ograničenja još uvijek sprječavaju Ured pravobranitelja da ojača svoju zastupljenost na regionalnim i lokalnim razinama.

Hrvatska je postigla određen napredak u području **socijalne zaštite**. Poduzimaju se koraci za izjednačavanje dobi za odlazak u mirovinu za muškarce i žene. Potrebni su

veći naponi kako bi se poboljšalo zapošljavanje starijih radnika i zaštitili stariji ljudi bez prihoda. Stopa potpora i deficit javnog PAYG sustava pogoršani su zbog gospodarske krize. Hrvatska treba nastaviti s provedbom sveobuhvatne reforme zdravstvene zaštite. Još se očekuje reforma socijalne pomoći kako bi se poboljšalo planiranje socijalne potrošnje.

Postignut je dobar napredak u području **antidiskriminacije**. Mjerodavne direktive su transponirane. Međutim, neke odredbe se još trebaju uskladiti s pravnom stečevinom u odnosu na izuzeća od načela antidiskriminacije. Proračunska ograničenja i nedovoljan broj zaposlenika i dalje ograničavaju sposobnost Pravobranitelja u obavljanju zadaća koje su mu dodijeljene Zakonom o suzbijanju diskriminacije. Počelo je praćenje slučajeva diskriminacije, ali ga još treba dotjerati. Nacionalne manjine još nisu razmjerno zastupljene u javnim tijelima, uključujući lokalne i regionalne razine. (Vidi *Politički kriteriji – Ekonomska i socijalna prava*)

Uglavnom, postignut je dobar napredak u području **jednakih mogućnosti**. Usklađivanje je dobro uznapredovalo ali ga treba dovršiti u odnosu na Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama Zakon o zaštiti na radu. Dobar je napredak postignut u određivanju spolne dimenzije u javnom poretku i u anti diskriminacijskom zakonodavstvu. Ojačana je administrativna sposobnost ureda Pravobranitelja za jednakost spolova.. Napredovalo se i u provedbi PROGRESS-a nacionalne politike promicanja ravnopravnosti spolova za 2006.-2010. U odnosu na tržište rada, a u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova znatna poboljšanja su učinjena u raspisivanju natječaja za slobodna radna mjesta.. Nastavljaju se aktivnosti podizanja svijesti o ravnopravnosti spolova. Međutim, uvjeti zapošljavanja žena su još uvijek nepovoljniji.

Zaključak

Uglavnom, u ovom poglavlju postignut je dobar napredak i pripreme su općenito u tijeku. Dobra je razina usklađenosti s pravnom stečevinom i pripreme idu u pravom smjeru. No, ostale su neke praznine u usklađenju zakonodavstva tj. transponiranja direktiva o propisima o radu izvan područja primjene Zakona o radu, kao i u području odredaba anti diskriminacije i jednakih mogućnosti. Preostalo je još donošenje Zakona o socijalnoj skrbi. Primjerenu pozornost treba posvećivati funkcioniranju socijalnog dijaloga. Potrebno je i dalje jačati administrativne kapacitete.

4.20. Poglavlje 20.: Poduzetništvo i industrijska politika

Određen se napredak bilježi u području **poduzetništva i načela industrijske politike**. Daljnji su naponi uloženi u provedbu načela poduzetničke politike, pogotovo EU Akta o malom gospodarstvu. Vlada je donijela razvojnu strategiju promicanja poduzetništva među ženama. Još nije dovršeno usklađivanje hrvatske definicije «SME» (srednjeg i malog poduzetništva) s preporučenim definicijama iz pravne stečevine. Daljnji je napredak postignut u području registracije poslovnih subjekata, posebno uvođenjem internetske aplikacije e-registra, koji još nije posve u funkciji.

Nastavno na odluku o ukidanju Ureda za koordinaciju sustava procjene učinka propisa, Vlada je donijela uredbu o izmjeni strukture i funkcije Ureda za zakonodavstvo Vlade RH koji je imenovan tijelom nadležnim za procjenu učinka propisa u Hrvatskoj. Ured za zakonodavstvo Vlade RH poduzima korake kako bi mogao profesionalno provoditi procjenu učinka propisa.

Poduzete su mjere industrijske politike za ublažavanje posljedica krize. U travnju 2010. Vlada je donijela Program gospodarskog oporavka, koji sadrži i mjere za poboljšanje poslovnog okruženja i stvaranje konkurentnog gospodarstva (vidi *Ekonomski kriteriji*). No, nije provedena procjena učinkovitosti mjera u okviru postojeće industrijske strategije.

U području **instrumenata poduzetništva i industrijske politike** Hrvatska je postigla određeni napredak uglavnom zahvaljujući aktivnom sudjelovanju u Programu za inovacije i konkurentnost (CIP) EU-a. Hrvatska sudjeluje u Europskoj poduzetničkoj mreži.

U području **sektorskih politika** Hrvatska je postigla određeni napredak, kao primjerice u brodogradnji, gdje je u svibnju dovršen postupak nadmetanja (vidi *Poglavlje 8. o čeliku i brodogradnji*). Daljnji je napredak postignut u području turizma donošenjem propisa o provedbi Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskoga turizma.

Zaključak

U ovom je poglavlju Hrvatska napredovala, pogotovo u odnosu na politička načela i instrumente. U ovom je poglavlju usklađenje s pravnom stečevinom uglavnom vrlo uznapredovalo. Potrebni su i nadalje stalni napor ka poboljšanju poslovnog okruženja smanjivanjem administrativnog opterećenja te usmjereni na inovacije i vještine. Potrebno je dovršiti usklađenje definicije SME s pravnom stečevinom. Također su potrebni daljnji napor oko preustroja industrije čelika i posebice brodogradnje.

4.21. Poglavlje 21.: Transeuropske mreže

Postignut je dobar napredak u razvoju **transeuropskih mreža**. Hrvatska je nastavila aktivno sudjelovati u provedbi Memoranduma o razumijevanju o razvoju osnovne regionalne prometne mreže u jugoistočnoj Europi i nastavila provoditi višegodišnji razvojni plan za 2010.–2014. za prometni opservatorij u jugoistočnoj Europi (SEETO). Hrvatska je postigla znatan napredak u provedbi ISPA i IPA projekata u području željezničkih i riječnih plovnih putova te je počela pripremati Operativni program za promet za kohezijske i strukturne fondove.

U području **energetskih mreža** novi dvostruki 400 kV Ernestinovo-Pečuh (HU) električni dalekovod trenutačno je u pokusnom radu. Napreduje izgradnja plinske međusobne veze Hrvatska-Mađarska. Nastavljaju se pripreme za Adria LNG terminal na otoku Krku, no financijeri projekta su prije ljeta odgodili odluku o investiciji. Napredak je postignut i u gradnji prijenosnog plinovoda na obali prema jugu (prema Pločama) što je dio koncepta plinske energetske povezanosti Zajednice.

U području **telekomunikacijskih mreža** Hrvatska aktivno sudjeluje u stupu Informacijske i komunikacijske tehnologije Okvirnoga programa za konkurentnost i inovacije (CIP).

Zaključak

Hrvatska je postigla dalji napredak u vezi s razvojem prometnih, energetske i telekomunikacijskih mreža u 2010. Usklađenje s pravnom stečevinom je dovršeno.

4.22. Poglavlje 22.: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata

Postignut je dalji napredak i uglavnom je uspostavljen **zakonodavni okvir** nužan za osiguranje potpune usklađenosti aktivnosti koje se financiraju iz strukturnih fondova s politikama i zakonima EU-a.

Pripreme u tom području su napredovale.

Postignut je napredak u vezi s **institucionalnim okvirom**. Hrvatska je donijela nove pojedinačne organizacijske razvojne strategije za ključna tijela koja sudjeluju u upravljanju i provedbi kohezijske politike. Na temelju tih strategija Hrvatska je usvojila određivanje institucionalnog ustroja za upravljanje strukturnim instrumentima. Pripreme u tom području napreduju.

Postignut je određen napredak i u području **administrativne sposobnosti**. Komisiji je dostavljena strategija razvoja institucija i jačanja sposobnosti/osposobljavanja, uključujući strategiju planiranja karijera i plaća za državne službenike koji sudjeluju u upravljanju fondovima EU-a. U veljači je donesena odluka o povećanju broja osoblja za gotovo 300 i ubrzane su aktivnosti osposobljavanja za strukture IPA-e do kraja 2010. Međutim, pripreme za provedbu kohezijske politike treba znatno ojačati poboljšanjem administrativne sposobnosti i pripremom projekata (pogotovo o prometu i okolišu). Faza planiranja i uspostava institucionalnog sustava u okviru IPA-e dobro su realizirani, no rezultati provedbe u okviru IPA-e još uvijek su "mješoviti", i to zbog ograničene administrativne sposobnosti u određenim IPA-inim tijelima. Provedba većih projekata zaostaje zbog niske kvalitete projektnih aplikacija kao i natječajne dokumentacije. Kako bi postigla glatki prijelaz s IPA-e na složenije financiranje u okviru strukturnih i kohezijskih fondova, potrebni su daljnji napor kako bi se ostvarila potrebna stručnost i osigurao prijenos "know-how" među mjerodavnim tijelima. Potrebno je ojačati odgovornost i vlasništvo od strane resornih ministarstava, politiku zapošljavanja i zadržavanja osoblja. Pripreme u tom području napreduju.

Znatan napredak postignut je u području **programiranja**. Osnovano je tijelo na ministarskoj razini o korištenju fondova EU-a uz najviše političko sudjelovanje. Hrvatska je revidirala nacionalni strateški referentni okvir koji je sada unaprijeđen i sveobuhvatan dokument u kojem su izloženi glavni prioriteti i očekivani rezultati od pomoći kohezijske politike. U lipnju 2010. Hrvatska je započela javno savjetovanje o nacionalnom strateškom referentnom okviru. Razrađeni su nacrti operativnih programa za strukturne programe i kohezijske fondove. Potrebno je poboljšati

napredovanje u pripremi adekvatnog, zrelog kanaliziranja projekata. Pripreme u tom području prilično su napredovale.

Ostvaren je dobar napredak u području **praćenja i procjenjivanja** operativnih programa IPA-e. Daljnji je napredak ostvaren u vezi s ustrojem i funkcioniranjem sustava upravljanja i vrednovanja za strukturne fondove, uključujući elektronsko upravljanje i informatički sustav koji su operativni u okviru IPA-e. Hrvatska se također služi IT alatima (LOTHAR) za praćenje apsorpcije sredstava fondova. Pripreme u tom području prilično su napredovale.

Bilježi se određeni napredak u području **financijskog upravljanja i nadzora** (*Vidi Poglavlje 32. – Financijski nadzor*). Nastavlja se provedba plana daljnjeg jačanja sustava financijskog upravljanja i kontrole. Prateće ispitivanje upravljanja sredstava dodijeljenih iz IPA-e potvrdilo je da su postupci unutarnje kontrole više-manje zadovoljavajući. Hrvatska treba poboljšati svoju sposobnost u tom području. Pripreme u tom području napreduju.

Zaključak

Znatan je napredak ostvaren u tom poglavlju, pogotovo u pripremi strateških dokumenta i određivanju institucija i mehanizama za provedbu kohezijske politike EU-a. Dalje je ojačana administrativna sposobnost zapošljavanjem i osposobljavanjem osoblja. Hrvatska je u uznapredovanoj fazi priprema za kohezijsku politiku i treba dovršiti svoje pripreme usmjeravajući se na ustroj zrelog kanaliziranja projekata i apsorpcije iz fondova.

4.23. Poglavlje 23.: Pravosuđe i temeljna ljudska prava

U području **pravosuđa** došlo je do određenog napretka.

Dobar je napredak ostvaren vezano uz neovisnost sudstva, koje je ojačano izmjenama i dopunama Ustava i Zakona o Državnom sudbenom vijeću (DSV), Zakona o Državnom odvjetništvu i Zakona o sudovima. Prema novim ustavnim odredbama, DSV će se ubuduće sastojati od jedanaest članova, sedam sudaca koje će birati kolege, dva profesora prava i dva saborska zastupnika. Slični postupci će se primjenjivati na Državnoodvjetničko vijeće (DOV). Ostalim se odredbama i dalje smanjuje rizik od političkog upletanja u sudstvo: DSV a ne Ministarstvo pravosuđa će sada imenovati predsjednike sudova, predsjednik Vrhovnoga suda imat će veću kontrolu nad upravljanjem sudovima, a ukinut je i petogodišnji probni rok za suce. Međutim, i nadalje ima nedostataka u funkcioniranju kako DSV-a tako i DOV-a. Sve u svemu, važno je da ta tijela pokazuju neovisnost i odgovornost, pogotovo u obavljanju svojih glavnih funkcija u području imenovanja, disciplinskih postupaka i upravljanja karijerom, kako bi se osigurala učinkovita samoregulacija pravosudne struke

Također je postignut napredak u uvođenju jedinstvenih, transparentnih, objektivnih te na nacionalnoj razini primjenjivih kriterija kod imenovanja sudaca i tužitelja. Ustrojava se potpuno novi sustav izbora koji se zasniva na Školi za pravosudne dužnosnike u okviru Pravosudne akademije. Od listopada 2010. kandidati za mjesto

suca i tužitelja moraju proći ulazni ispit za Školu za pravosudne dužnosnike, nakon čega slijedi dvogodišnja početna izobrazba i završni ispit. Za imenovanja novih sudaca u međuvremenu, uveden je revidirani izborni postupak. Također su donesene provedbene odredbe kojima se uvodi poboljšani kriterij odabira, uključujući pismeni i usmeni ispit koje provodi Državno sudbeno vijeće.

Međutim, oba ova sustava trebaju se ispitati u praksi. Nema još evidencije o imenovanjima na temelju revidiranih kriterija. Kriteriji za vrednovanje usmenih ispita su neodređeni i nije jasno kako će ih se primjenjivati u praksi. Potrebna su daljnja provedbena pravila. DSV nema dovoljno kapaciteta za obavljanje svojih novih zadaća, iako će se donesenim zakonima osloboditi članove od 50 % njihovih uobičajenih zaduženja i uvesti će se službe potpore za DSV. Bit će potrebno pažljivo provođenje dvaju postupaka izbora (u okviru DSV i Pravosudne akademije), već i zbog toga što će oni paralelno provoditi do siječnja 2013.

Određeni je napredak ostvaren u vezi s nepristranošću sudstva. DSV je usvojio transparentniju metodologiju za vrednovanje sudaca koju će primjenjivati lokalna sudačka vijeća u svrhu napredovanja u karijeri. Državno sudbeno vijeće provelo je četrnaest disciplinskih postupaka tijekom 2009. godine. Međutim, njih pet nisu bili prihvatljivi jer su ih pokrenuli privremeni a ne stalni predsjednici sudova, a šest su još uvijek nedovršeni. Ishod disciplinskih postupaka bila je jedna novčana kazna, jedna oslobađajuća presuda a jedan je sudac dao ostavku nakon što je započet postupak. Tijekom 2009. Državnoodvjetničko vijeće nije provelo nijedan disciplinski postupak. Disciplinski postupci protiv državnih odvjetnika i sudaca i dalje nisu transparentni. Potrebna su daljnja poboljšanja kako bi se osiguralo sustavno provjeravanje točnosti očitovanja o imovini sudaca i državnih odvjetnika.

Postignut je dobar napredak kad je riječ o profesionalizmu i stručnosti u sudstvu. Pravosudna akademija je postala neovisna od Ministarstva pravosuđa, sa svojim vlastitim proračunom i povećanim brojem osoblja. Pravosudna akademija je sada dobila stalne prostore koji se trenutačno obnavljaju. U međuvremenu je dan na raspolaganje alternativan, poboljšan prostor i Državnom sudbenom vijeću i Državnoodvjetničkom vijeću. Nastavlja se s programima stručne izobrazbe, uključujući s početnom izobrazbom kao i predmetima iz prava EU-a. Doneseni su provedbeni propisi potrebni za osnivanje Škole za pravosudne dužnosnike. Općenitije, traži se poboljšano objavljivanje i pristup sudskim odlukama s obzirom na razvoj sudske prakse i u interesu javnog obznanjivanja.

S obzirom na učinkovitost sudstva postignut je napredak. Zaostaci neriješenih predmeta su smanjeni za daljnjih 10 % (796.000 u prosincu 2009. u odnosu na 887.000 u prosincu 2008.). Dobar je napredak postignut u smanjenju broja predmeta starijih od 3 godine. Stare građanske parnice smanjene su za 17 % na 84.251, a stari kazneni postupci za 16 % na 3.667. Sudovi su općenito povećali svoju učinkovitost. Međutim zaostatak neriješenih predmeta smanjen je neravnomjerno među raznim sudovima. Neki su sudovi još uvijek izloženi nerazmjerno velikom broju starih građanskih parnica, npr. općinski sudovi u Zagrebu, Splitu i Zadru. Određene kategorije neriješenih predmeta i nadalje su problematične. Broj ovršnih predmeta je u porastu i predstavlja 40 % svih građanskih parnica. Problemi s ovrhom sudskih presuda i dalje ometaju učinkovito funkcioniranje pravosudnog sustava. I dalje je potrebno donijeti Zakon o javnim ovršiteljima te izmijeniti i dopuniti Ovršni zakon.

Gospodarska kriza povod je za mnoge stečajne postupke (povećano za 22 %) što preopterećuje trgovačke sudove. Rješavanje upravnih predmeta i dalje je polagano, nije transparentno i nije u skladu s europskim standardima. Zaostatak neriješenih predmeta jednak je tijekom posljednje dvije godine (36.460 u 2009. u odnosu na 36.802 u 2008.) i prosječno trajanje postupaka je dulje od 3 godine.

Određen je napredak postignut s obzirom na racionalizaciju sudske mreže. Došlo je do prvog fizičkog spajanja općinskih sudova. Donesene su izmjene i dopune Zakona o prekršajima, čime se smanjuje broj prekršajnih sudova s 114 na 63. No, ni jedan prekršajni sud još nije stvarno fizički spojen, a dovršenje fizičkog spajanja planira se tek 2019. Odjel Ministarstva pravosuđa koji nadgleda postupak racionalizacije nema dovoljno osoblja. Nisu jasni financijski učinci racionalizacije sudstva što dovodi u pitanje njezinu provedbu u praksi. Potrebno je poduzeti daljnje korake kako bi se racionalizacija proširila i na županijske sudove, državna odvjetništva i trgovačke sudove.

S obzirom na infrastrukturu i opremu sudova postignut je ograničen napredak. Integrirani sustav upravljanja sudskim predmetima (ICMS) u procesu je uvođenja u svim trgovačkim, županijskim i nekim općinskim sudovima. ICMS se sada primjenjuje u 69 od 103 planirana suda. Poseban sustav praćenja predmeta testiran je u dva državna odvjetništva. Međutim, proračun dodijeljen za sudsku IT infrastrukturu i dalje je nedovoljan za financiranje potreba i to bi moglo usporiti daljnje uvođenje ICMS-a. Prekršajnim sudovima i dalje nedostaje oprema i imaju vrlo nizak standard prostorija. Nepostojanje jedinstvenog statističkog sustava u vezi s upravljanjem predmetima i dalje ometa donošenje primjerenih, prilagođenih mjera za rješavanje zaostataka neriješenih predmeta. Potrebno je poboljšati nasumičnu dodjelu predmeta u sudovima.

Sustav pravosudne inspekcije pokazuje dobre rezultate. Inspektori su poboljšali svoju unutrašnju organizaciju i uveli kontrolne liste. Broj inspekcija planiranih za 2010. je povećan na 22 u usporedbi s 5 u 2009. godini. Povećan je i broj inspektora na četiri. No, pravosudne se inspekcije provode samo u sudovima, ali ne i u drdržavnim odvjetništvima.

Postignut je dobar napredak u provedbi novog Zakona o kaznenom postupku. Primjenjiv na predmete organiziranog kriminala i korupcije od 2009., novi je postupak ubrzao istražnu fazu uz bolju suradnju policije i državnoga odvjetništva što je dovelo do više podizanja optužnica. Međutim, sada ima oko 200 nedovršenih predmeta u četiri specijalizirana odjela USKOK-a pri županijskim sudovima. Pedeset četiri suca koji rade u tim specijaliziranim odjelima nisu oslobođeni od njihovih prethodnih dužnosti. Nastavljaju se pripreme za provođenje novoga zakona za sve ostale kaznene predmete od 2011. godine. Novim se postupkom predviđaju stroži rokovi za ispitivanje sumnjivih osoba, za što će biti potrebni dodatni policijski resursi.

S obzirom na alternativne načine rješavanja sporova donesen je etički kodeks izmiritelja. Također je ustrojen registar miritelja. Omogućeno je posebno osposobljavanje sudaca i privatnih izmiritelja. Stopa uspješnih predmeta mirenja je poboljšana i sada je između 50 do 60 % u trgovačkim sudovima i 30 – 40 % u izvansudskim mirenjima. Međutim, strateškom studijom donesenom 2009. godine nije se postiglo zacrtane rezultate i broj predmeta koji se upućuju na sudsko mirenje jako

je pao (oko 40 %). To odražava nedostatak poticaja sucima da se koriste alternativnim načinima rješavanja sporova. Broj izvansudskih mirenja i dalje je ograničen. Potrebno je daljnje pojednostavljenje mirenja.

Nastavlja se provedba Strategije reforme pravosuđa. Donesen je novi akcijski plan i velik broj novih zakona. U Ministarstvu pravosuđa provedena je opsežnija reorganizacija s ciljem poboljšanja učinkovitosti. Smanjen je broj uprava i upravne nadležnosti su prenesene s državnih tajnika na ravnatelje uprava kako bi se poboljšala učinkovitost. No, ostaje problematično odgovarajuće praćenje reformskih mjera zbog ograničene administrativne sposobnosti. Ministarstvu pravosuđa nedostaje sposobnost planiranja potreba za ljudskim resursima u sudovima. Propustilo je povesti računa o učincima procesa racionalizacije i ostalih reformi, primjerice reforme kaznenog postupka kojom se ukida uloga istražnoga suca. Nema sustavnog vrednovanja učinaka novih mjera. Nadzor nakon donošenja zakona ostaje i dalje vrlo slab.

Hrvatska nastavlja sa suđenjima ratnim zločinima s prosječno dvadesetak suđenja u postupku tijekom 2009./2010. godine. Nastavlja se s uravnoteženim pristupom suđenjima. Više je predmeta u kojima se sudi hrvatskim počiniteljima, uključujući i članovima Hrvatske vojske. Državni odvjetnik nastavlja s preispitivanjem moguće upitnih *in absentia* presuda iz 1990-tih godina. Zatraženi su ponovni postupci u 15 slučajeva, od kojih je 14 odobreno u kojima je osuđeno 90 ljudi *in absentia*. U većini slučajeva prvobitne su osude odbačene. Poduzete su mjere zaštite svjedoka s poboljšanom službom potpore svjedocima pri nekim sudovima. Ima pokušaja ispravljanja pogrešne primjene Zakona o amnestiji u slučajevima koji bi se mogli smatrati ratnim zločinom.

Međutim, nekažnjavanje za ratne zločine ostaje problem, posebno kad su žrtve etnički Srbi ili ako su navodni počinitelji članovi hrvatskih snaga sigurnosti. Još preostaje više stotina slučajeva koje treba ispitati i suditi, unatoč nedavnoj akciji policije i tužiteljstva. U nekim mjestima i dalje postoje problemi. Nedovoljno se koristi jedno moćno oružje za nepristrano suđenje ratnim zločinima – specijalizirani sudovi za ratne zločine, iako je od nedavno očigledna volja da se koristi ta mogućnost. Kod izrečenih presuda, kazne za slučajeve ratnih zločina su općenito mnogo blaže od onih koje se presuđuju za jednakovrijedne zločine koji nisu klasificirani kao ratni zločini. Primjena olakotnih okolnosti pri izricanju presuda uzrok je različitom tretmanu vezano uz nacionalnu pripadnost. Potrebno je nastaviti rad na preispitivanju upitnih *in absentia* presuda iz 1990-ih, uključujući primjenu odredaba zaštite zakonitosti i svladavanje problema s predočenjem novih činjenica.

Naslijedena pogrešna primjena Zakona o amnestiji i dalje proizvodi negativne učinke, sprečavajući obitelji žrtava da dobiju obeštećenje. Također nedostaje transparentnosti u tom području. Početna nastojanja da se ispravi stanje daju ograničene rezultate. Daljnja su nastojanja potrebna kako bi se osiguralo da optuženici dobiju odgovarajuću obranu, uključujući većim korištenjem popisa odvjetnika za obranu, što se koristilo tek u oko dvije trećine *in absentia* predmeta. Potrebno je poboljšati primjenu propisa kojima se regulira zaštita svjedoka i zaštita tajnosti svjedoka.

Postignut je dobar napredak u borbi protiv korupcije.

Ojačana je politička volja da se suzbija korupcija. Nastavlja se s provedbom antikorupcijske strategije i s njom povezanog akcijskog plana. Akcijski plan je revidiran te je nakon brojnih skandala u koje su bila umiješana javna poduzeća, Vlada donijela poseban Antikorupcijski program za trgovačka društva u većinskom državnom vlasništvu (2010.-2012.). Poboljšana je opća koordinacija provedbe antikorupcijskih nastojanja. Vladino Povjerenstvo za praćenje provedbe mjera za suzbijanje korupcije unaprijeđeno je na ministarsku razinu, a predsjedka mu premijerka. Time je povećan autoritet Sektora za suzbijanje korupcije Ministarstva pravosuđa koji je nadležan za koordinaciju provedbe antikorupcijskog akcijskog plana. Nacionalno vijeće za praćenje antikorupcijske strategije nastavlja proaktivno i redovito održavati javne rasprave i saslušanja. No, koordinacija antikorupcijskih napora treba se i dalje jačati. Sektor za suzbijanje korupcije Ministarstva pravosuđa nema dovoljno osoblja i potrebno je proaktivno praćenje provedbenih pitanja.

Poboljšan je i zakonski okvir za suzbijanje korupcije. Izmjenom i dopunom Zakona o USKOK-u proširene su ovlasti USKOK-a i na slučajeve utaje poreza povezanih s organiziranim kriminalom i korupcijom. Novim Zakonom o radu utvrđene su nove odredbe za zaštitu zviždača. To uključuje ne «pravedan povod za otkaz» zviždača i prebacivanje tereta dokazivanja na drugu stranu u slučajevima navodne diskriminacije nakon upozoravanja na nešto nezakonito u slučajevima korupcije. U osnovi je zakonodavstvo za suzbijanje korupcije dobro. Međutim, zakonodavstvo u području prevencije ostaje nedovoljno razvijeno (vidi dolje).

S obzirom na sprečavanje korupcije, ured za suzbijanje korupcije i organiziranoga kriminala (USKOK) nastavlja s aktivnostima i podigao je optužnice u nekoliko važnih slučajeva. Povećan je ukupan broj slučajeva koje obrađuje USKOK. USKOK je započeo istragu moguće korupcije na visokoj razini, pokretanjem istraga u koje su upleteni visoko pozicionirani političari. Pod istragom su i pred podizanjem optužnice ostali slučajevi srednje i visoke razine, u koje su često umiješana poduzeća u vlasništvu države. Pred sudovima su prvi predmeti na visokoj političkoj razini. Policijska učinkovitost i međuagencijska suradnja je poboljšana. Broj policajaca na raspolaganju lokalnim uredima PNUSKOK-u (nacionalnom uredu policije za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala) povećan je s 52 na 82. USKOK je također ojačan imenovanjem tri daljnja državna odvjetnika. Nadležnost za upravljanje konfisciranom imovinom dodijeljena je Središnjem državnom uredu za upravljanje državnom imovinom.

Međutim, korupcija još uvijek prevladava u mnogim područjima. Nedavno poboljšane zakonske i administrativne strukture još se moraju u potpunosti testirati u praksi, posebno u smislu sposobnosti sudova da svladaju povećan broj i kompleksnost predmeta. Povećan je broj sudskih presuda, ali se oni odnose uglavnom na beznačajnije slučajeve korupcije. Nema još pravomoćnih sudskih presuda u ozbiljnim političkim slučajevima korupcije. Administrativna sposobnost državnih tijela za suzbijanje korupcije i nadalje se treba poboljšati. USKOK dobro izlazi na kraj s povećanim brojem predmeta, no počinje izgledati prenapregnut te će morati u potpunosti koristiti svoja pojačanja koja su u toku. Veći je broj prijavljenih slučajeva odbačen nakon predistrage s nedovoljno pomnog ispitivanja.

Povećan broj predmeta u vezi s financijskim kriminalom ukazao je na neke manjkavosti u sposobnosti PNUSKOK-a i USKOK-a da se bavi sofisticiranim financijskim kriminalom. Potrebno je poboljšati međunarodnu suradnju u prikupljanju dopuštenih dokaza. Potrebno je ojačati istragu i sudski progon zbog utaje poreza povezane s korupcijskim aktivnostima. Sudski progon za pranje novca potrebno je ojačati u okviru korupcijskih slučajeva. Hrvatska će morati obratiti posebnu pozornost na provedbu novih odredaba za upravljanje oduzetom imovinom.

Bilježi se ograničen napredak u području sprečavanja korupcije. Pravo na pristup informacijama uvedeno je kao ustavno pravo. Promijenjena je unutrašnja struktura ureda Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa kako bi komisija postala još neovisnija od Sabora. Uvedene su odredbe u izmijenjenom i dopunjenom Zakonu o sprečavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti kako bi se depolitiziralo imenovanja u nadzorne odbore poduzeća u državnom vlasništvu. Tim se zakonom predviđa pojačana provjera imovinskih prijava državnih dužnosnika. No te mjere još nisu operativne. Poduzete su izvjesne mjere podizanja svijesti, ali koncept sukoba interesa još je slabo razumljiv u Hrvatskoj, pogotovo na lokalnoj razini. Ograničeno je praćenje poštivanja zakona i kazne na raspolaganju su neučinkovite. Nema poboljšanja u primjeni Zakona o pravu na pristup informacijama. Nadzor zakona je slab, a pristup pravnoj zaštiti građana je previše kompliciran. Kako bi se spriječila korupcija, potrebna je veća transparentnost u državnoj upravi, posebno u području javne potrošnje. Iznimno je teško građanima dobiti informacije o konačnim troškovima provedbe ugovora o nabavi, pogotovo na lokalnoj razini. U odnosu na financiranje političkih aktivnosti i izbornih kampanja i dalje ima nedostataka, pri čemu nema pune učinkovite neovisne preglednosti.

(Vidi također 2.1. Demokracija i vladavina prava)

U području **temeljnih prava** postignut je određen napredak

Bilježi se dobar napredak u odnosu na zaštitu osobnih podataka. Agencija za zaštitu osobnih podataka dala je mišljenje o brojnim zakonima i propisima, te je povećala nadzor i svoje nadzorne aktivnosti. Međutim, još se treba provesti potpuna usklađenost s Direktivom o zaštiti podataka i instrumentima Vijeća Europe.

U odnosu na dostupnost pravosuđa postignut je određen napredak. U području upravnog sudstva novim Zakonom o upravnim sporovima predviđa se od siječnja 2013. uvođenje četiri prvostupanjska suda i jedan Visoki upravni sud. Tom se reformom predviđa za sudove puna jurisdikcija u smislu članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima. U području besplatne pravne pomoći izmijenjeni su i dopunjeni provedbeni propisi kako bi se pojednostavio postupak i povećale pristojbe za odvjetnike koji preuzimaju slučajeve pravne pomoći.

Međutim, planiranje provedbe novoga sustava upravnog sudovanja još je u ranoj fazi. Postupci za dobivanje besplatne pravne pomoći ostaju komplicirani i sveukupna pružena pomoć je niska. U praksi ostaje dostupnost sudstva za ranjive osobe s nedovoljnim sredstvima teška. Odredbe Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći još se restriktivno tumače i ne primjenjuju se jednako u dvadeset županijskih ureda odgovornih za provedbu. Broj zahtjeva za besplatnom pravnom pomoći znatno je niži od očekivanog. Između veljače 2009. i travnja 2010. primljeno je ukupno 5.152

zahtjeva, od kojih je 3.536 odobreno. Nevladine organizacije su glavni pružatelji besplatnih pravnih savjeta i imaju deset puta više slučajeva od onih obuhvaćenih nacionalnim sustavom. Međutim, one su suočene sa smanjenjem sredstava.

Određen je napredak postignut s obzirom na zatvorski sustav. Donesen je zakon kojim se predviđa novi sustav probacije od 2012. i uprava za probaciju oformljena je u okviru Ministarstva pravosuđa. Započeo je rad na proširenju postojećih zatvorskih prostora i prostora za zdravstveno zbrinjavanje, a dovršit će se do 2012. godine. U međuvremenu su hrvatski zatvori i dalje pretrpani i ne pružaju odgovarajuću zdravstvenu zaštitu. Popunjenost zatvora je 150 do 160 %. Povećava se broj pritvorenika u istražnom postupku.

Sloboda izražavanja, uključujući slobodu i pluralizam medija, osigurana je u hrvatskom zakonodavstvu i općenito se poštuje. Međutim, urednici i novinari i dalje izvještavaju o pretjeranom političkom pritisku. Ostaju problemi s lokalnim medijima.

Bilježi se određeni napredak u odnosu na *prava ženai* jednakost spolova, ali je povećan broj obiteljskog nasilja, a položaj žena na tržištu rada nije se značajnije promijenio i žene su i dalje nedovoljno zastupljene u gospodarskim i političkim tijelima koja donose odluke.

Ograničen napredak se bilježi u odnosu na *prava djece*. Pravobranitelj za djecu je postao aktivniji oko promidžbe i zaštite dječjih prava, ali mu nedostaje uredski prostor i osoblje u izvršavanju svojih zadaća.

Određen napredak je postignut u području *socijalno osjetljivih skupina i/ili osoba s invaliditetom*. Ured pravobranitelja za osobe s invaliditetom sada raspolaže s odgovarajućim osobljem. Nedostaju, međutim, informacije o pravima i traženjem prava u području socijalne skrbi, zdravstva i mirovinskog osiguranja. Mjerila za ostvarenje prava ne primjenjuju se jednakomjerno, a zakonske odredbe kojima su regulirana određena prava su nepotpune. Prijelaz s institucionalne skrbi na službe društveno utemeljene skrbi napreduje polako.

Poduzete su određene mjere podizanja svijesti o zakonu o suzbijanju diskriminacije. No, poznavanje područja njegove primjene je ograničeno i tek mali broj pritužbi o diskriminaciji stiže na sud. Postiže se određen napredak u provedbi odavstva o zločinima iz mržnjezakona. Provedene su mjere podizanja svijesti i započeti su neki slučajevi. Međutim, provedba je u ranoj fazi. LGBT osobe (lezbijke, homoseksualci, biseksualci i transseksualci) suočavaju se s prijetnjama i napadima s ograničenim kasnijim mjerama odgovornih tijela.

Ostvaren je određen napredak u vezi s manjinama. U javnosti se nastavlja s izjavama na visokoj razini o opredjeljenju za prava manjina, potvrđujući njihovo mjesto u hrvatskome društvu. Poboljšanje odnosa u regiji, pogotovo između Hrvatske i Srbije, dopušta pozitivnije usmjeravanje na pitanja manjina. U izmijenjenom Ustavu sada su izričito navedene sve 22 nacionalne manjine. Ojačane su odredbe Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina o zastupljenosti manjina u Saboru. Poduzeto je osposobljavanje medija kao i policije s ciljem poboljšanja prikazivanja manjina odnosno podizanja svijesti o mjerodavnom zakonu. I dalje se posvećuje pozornost romskoj manjini, s poboljšanjem posebno u predškolskom odgoju. Razina financiranja

dostupna za organizacije manjina smanjena je samo za 1,25 % na 5,7 milijuna eura u rebalansu proračuna, usprkos većim smanjenjima u drugim područjima.

No, za manjine ostaje još mnogo problema. Hrvatska treba nastaviti posebno njegovati duh tolerantnosti prema srpskoj manjini i poduzimati odgovarajuće mjere zaštite onih koji bi još uvijek mogli biti podvrgnuti prijetnjama ili postupcima diskriminacije, neprijateljstva ili nasilja. Manjine se i dalje suočavaju s posebnim teškoćama u području zapošljavanja, kako u smislu nedovoljne zastupljenosti u državnoj upravi, pravosuđu i policiji tako i u širem javnom sektoru. Nema poboljšanja u razini zapošljavanja manjina u onim tijelima koja su obuhvaćena CLRN-om (Implementacija Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina). Primjena zakona je komplicirana zbog općih ograničenja o zapošljavanju koje je uvedeno kao dio recesijskih mjera. Praćenje primjene planova zapošljavanja za nacionalne manjine je slabo. Zakonske odredbe i programi trebaju se provoditi s više odlučnosti, te treba osigurati odgovarajuće praćenje, posebno u području zapošljavanja. Romska manjina suočava se s posebno teškim životnim uvjetima a problemi ostaju u područjima obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstva, zapošljavanja i dobivanju osobnih isprava.

Bilježi se izvjestan napredak po pitanju povratka izbjeglica. Izbjeglice se nastavljaju vraćati u Hrvatsku, hrvatska su tijela dosada registrirala preko ukupno 132.600 povratnika, pripadnika srpske manjine, što odgovara otprilike polovini onih koji su napustili državu do 1995. Određeni napredak je ostvaren u vezi s pitanjima stanovanja. Ispunjeno je mjerilo koje si je sama Vlada 2008. zadala za opremanje 1.400 stambenih jedinica za bivše stanare i vlasnike stanarskih prava u okviru svoga programa stambenog zbrinjavanja, djelom prebacujući slučajeve u programe obnove. Donesen je revidirani akcijski plan za provedbu cilja za 2009. za opremanje 2.070 stambenih jedinica, s ciljem potpune provedbe u 2011. Uvedeno je poboljšano administrativno praćenje, uz sudjelovanje Visokog predstavnika UN-a za izbjeglice. Uvedena je opcija kupovine pod povoljnim uvjetima za korisnike stambenog zbrinjavanja izvan područja od posebne državne skrbi. Postignut je napredak s obnovom oštećenih kuća, kao i s rješavanjem zahtjeva za pomoć za obnovu. Oko 900 kuća je uključeno u program za 2009./2010. Nastavlja se s provedbom odluke o priznavanju mirovinskih prava, a poboljšano je praćenje rješavanja nedosljednosti među raznim regionalnim uredima.

Međutim, za izbjeglice i povratnike ostaju još mnogi problemi. Nedostatak stambenog prostora je glavna prepreka za trajni povratak. Napredovanje prema ispunjenju mjerila za 2009. zaostaje i provedba je oko 31 %. Štoviše, još oko 2.000-3.000 zahtjeva koji nisu obuhvaćeni akcijskim planom ostaje za konačno rješavanje te stavljanje na raspolaganje stambenih jedinica za izbjeglice-povratnike. Za to je potrebno osigurati dovoljno proračunskih sredstava. Oko 6.000 zahtjeva za obnovu kuća još nije riješeno. Trenutačna stopa odbijanja konvalidiranih zahtjeva je još uvijek visokih 44 %, te se treba nastojati ostvariti sustavniji pristup rješavanju tih problema od strane regionalnih ureda. Potrebno je ubrzati nastojanja da se stvore gospodarski i socijalni uvjeti potrebni za predviđeni porast povratka izbjeglica.

U vezi s **pravima građana**, Hrvatska je izmijenila i dopunila Zakon o pravu glasa za građane EU-a na izborima za Europski parlament i na lokalnim izborima u Hrvatskoj. Bit će potrebne daljnje mjere kako bi se postigla puna usklađenost s Direktivom

2004/38/EZ o pravima građana Unije i njihovih članova obitelji da se slobodno kreću i borave na teritoriju država članica.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila dobar napredak u području *pravosuđa i temeljnih prava*. Nastavljena je reforma pravosuđa donošenjem zakona kojima se jača neovisnost pravosuđa i smanjen je broj neriješenih predmeta. Međutim, reforma pravosuđa i dalje ostaje glavna zadaća, a ostaju i značajni izazovi, pogotovo u vezi s učinkovitosti, neovisnosti i odgovornosti pravosuđa. Antikorupcijske mjere su ubrzanе i polučeni su pozitivni rezultati, ali korupcija i dalje prevladava u mnogim područjima. Potrebno je ostvariti evidencije rezultata u učinkovitosti istrage, podizanja optužnice i sudskih presuda, pogotovo za korupciju na visokoj razini. Potrebno je ojačati preventivne mjere poput bolje transparentnosti javne potrošnje. Zaštita temeljnih prava je ojačana, ali potrebno ju je poboljšati u praksi, pogotovo za manjine i izbjeglice.

4.24. Poglavlje 24.: Pravda, sloboda i sigurnost

Bilježi se napredak u području **migracija**. U listopadu 2009. Ministarstva unutarnjih poslova i zdravstva potpisala su protokol kojim se određuje standardni operativni postupak za prihvata i vraćanje maloljetnika bez pratnje. Međutim, imenovanje skrbnika za ovu ranjivu skupinu, u skladu s međunarodno priznatim načelom o najboljem interesu djeteta, nije ujednačeno. Ministarstvo unutarnjih poslova izmijenilo je i dopunilo pravila o putnim ispravama i vizama za strance da bi ih uskladilo sa Zakonom o strancima.

Broj policijskih službenika koji se bave nezakonitom migracijom je povećan s 339 na 350. Ukupno 3.219 nezakonitih migranata je privedeno tijekom 2009. (1.546 na granici), što je 20 %-tno smanjenje u odnosu na 2008. Zadržan je ukupno 461 migrant u prihvatnom centru u Ježevu, a 1.019 ih je vraćeno. Također su privedena 132 maloljetnika, od kojih je njih 25 smješteno u centar Ježevo. Njih osamnaest je zatražilo azil. Počele su aktivnosti izgradnje posebnog prostora za maloljetnike u Ježevu. Posebna se pozornost treba posvetiti smještaju i odnosu prema toj ranjivoj skupini. Na snagu su 1. svibnja 2010. stupili novi sporazumi o readmisiji sa Srbijom i Crnom Gorom. Sporazumi o readmisiji potpisani su sa Slovačkom i Maltom. Pregovori su započeli s Kosovom.

Znatan se napredak bilježi u području **azila**. Zakon kojim se izmjenjuje i dopunjuje Zakon o azilu stupio je na snagu u srpnju 2010. te je time hrvatsko zakonodavstvo u potpunosti usklađeno s pravnom stečevinom, posebno u odnosu na saslušanja tražitelja azila u ubrzanom postupku, pružanje besplatne pravne pomoći u drugom stupnju, terminologiju i trajanje supsidijarne zaštite. Neovisnost Povjerenstva za azil, koje će djelovati kao drugostupanjsko tijelo do ožujka 2012., znatno je poboljšana i time što se predviđa dodatni član iz sektora pravosuđa. Povjerenstvo je nastavilo sa saslušanjima svih tražitelja azila iako su saslušanja postala obvezatna tek nakon donošenja izmjena i dopuna Zakona o azilu. Ubrzano sudsko preispitivanje uvedeno je za pritvorene tražitelje azila. UNHCR-u je dozvoljen potpun pristup na graničnim prijelazima i u tranzitnoj zoni. Hrvatska je također poboljšala uvjete kako bi se osigurala integracija izbjeglica u društvo, uključujući i dostupnost tečajeva hrvatskog

jezika. Stalna se pozornost treba posvećivati praktičnoj integraciji izbjeglica u Hrvatskoj i koordinaciji među mjerodavnim tijelima.

Tijekom 2009. Hrvatska je primila 120 zahtjeva za azil za 147 osoba. Kao odgovor do travnja 2010. godine, 14 osoba je dobilo izbjeglički status, a njih šest status supsidijarne zaštite. Od 1. siječnja do 30. rujna 2010. Hrvatskoj je podneseno 155 zahtjeva za azil. Treba pozitivno primijetiti da je broj tražitelja azila koje se privodilo prekršajnim sudovima da bi im se sudilo za nezakoniti ulazak smanjen za 90 %. Nastavlja se obuka osoblja Ministarstva unutarnjih poslova i graničnih policajaca o azilu. Hrvatska treba i dalje usmjeravati pozornost na obuku policijskih službenika granične policije i Povjerenstva za azil te osoblja Upravnog suda o postupku azila. Bilo bi potrebno razmotriti osnivanje drugog prihvatnog centra.

Dobar je napredak postignut u području **vizne politike** i sigurnosnih značajki hrvatskih putnih isprava. Od siječnja 2010. u svim se policijskim postajama izdaju biometrijske putovnice, a od srpnja 2010. u svim diplomatskim misijama i konzulatima, osim u Tripoliju. Postignuto je daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom o putnim ispravama za strance i viznim obrascima. Zakonodavstvo kojim se usklađuju vizne naljepnice sa zahtjevima EU o jedinstvenom obrascu za vize stupilo je na snagu 1. rujna 2010., a nova naljepnica se primjenjuje u diplomatskim misijama i konzularnim predstavništvima; stare naljepnice se i dalje koriste dok se ne iscrpe postojeće zalihe. Hrvatska baza podataka o vizama primjenjuje se u svim diplomatskim misijama i konzularnim predstavništvima, osim u Tripoliju, te na 44 granična prijelaza. Ministarstvo vanjskih poslova je središnje državno tijelo ovlašteno za izdavanje viza. Još je potrebno je još daljnje usklađivanje, pogotovo u odnosu na jedinstveni postupak izdavanja viza i novi EU Zakonik o vizama.

«Pozitivni» popis EU država nečlanica EU koje ne trebaju vize i «negativni» popis ostaju tek djelomično usklađeni. Sporazum o uzajamnim putovanjima državljana potpisan je s Ruskom Federacijom. Vlada je donijela odluku o privremenoj liberalizaciji viznog režima za državljane Ruske federacije, Ukrajine i Kazahstana za tranzit kroz Hrvatsku ili za boravak do 90 dana od 1. travnja do 31. listopada 2010., što nije u skladu s pravnom stečevinom EU. Za isto ograničeno razdoblje Vlada je donijela i odluku o privremenom olakšanom ulasku u Hrvatsku u svrhu turizma državljanima zemalja nečlanica EU-a koji posjeduju schengensku vizu ili dozvolu boravka u nekoj schengenskoj državi i to na temelju nekoliko dodatnih određenih kriterija.

Ostvaren je i napredak s obzirom na **vanjske granice i Schengen**. Akcijski plan za integrirano upravljanje granicom i Šengenski akcijski plan revidirani su u ožujku 2010. i potrebno ih je redovito ažurirati. Usvojeni su hodogrami aktivnosti za osnivanje SIRENE ureda i nacionalnog sustava za schengenski informacijski sustav (SIS II). Potrebni su daljnji naponi za pravodobnu provedbu tih planova. Hrvatska je osnovala nacionalnu kontaktnu točku za razmjenu informacija s FRONTEX-om te je donijela Plan za implementaciju Radnog dogovora. Hrvatska sudjeluje u mreži analize rizika za Zapadni Balkan, razvijenoj od strane FRONTEX-a.

Granična policija se znatno pojačala sa 600 dodatnih novih policijskih službenika koji su završili Policijsku akademiju u ožujku 2010., čime je broj graničnih policijskih snaga narastao na 5.875. Započeto je rješavanje nedostatka osoblja na graničnim

prijelazima i policijskim postajama prethodnih godina te je poboljšana rad na terenu. Dosada je stručno osposobljeno 3.800 policijskih službenika granične policije. Oko 1.000 policajaca još treba završiti stručnu obuku za graničnu policiju. U tijeku je nabava opreme potrebne prema Akcijskom planu za integrirano upravljanje granicom, no u tome je došlo do zastoja. Nastavlja se uspostava nacionalnog informacijskog sustava za upravljanje državnom granicom koji je već u funkciji na 18 graničnih prijelaza. Policijski službenici imaju pristup bazama podataka Interpola.

Potrebno je revidirati Akcijski plan za integrirano upravljanje granicom kako bi se uključio izračun dopuna za osoblje i opremu za plavu granicu, pojačao nadzor zelene granice te uveo novi koncept za granične prijelaze Metković/Neum, kao i zajednički operativni centar za nadzor mora. Potrebno je nastaviti s osposobljavanjem. Međuresorna suradnja u integriranom upravljanju granicom je osigurana formalnim radnim skupinama i postupcima, ali je treba poboljšati kako na regionalnim tako i na lokalnim razinama.

Kada je riječ o **pravosudnoj suradnji u građanskim i kaznenim stvarima**, ostvaren je daljnji napredak. Hrvatska je usvojila provedbene propise, stvarajući osnovu za praktičnu i operativnu pravosudnu suradnju s Eurojustom, te je imenovala časnika za vezu. Tijekom 2009., u jednoj je godini riješeno preko 90 % od 1.469 zahtjeva za priznavanje/prisilno izvršenje odluka stranih sudova i arbitražnih odluka. Potrebno je obratiti pozornost na izbjegavanje gomilanja zaostataka na općinskim sudovima.

Nakon izmjene i dopune Ustava kojom se dopušta izručenje hrvatskih državljana, Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima izmijenjen je i dopunjen u srpnju 2010. godine. Europski uhiđbeni nalog i europski nalog za izvršenje mogu se stoga provoditi od dana pristupanja. Sporazum o izručenju je potpisan s Crnom Gorom. Sporazum o izručenju sa Srbijom stupio je na snagu u lipnju 2010., te je prvi puta osoba uhićena u Hrvatskoj izručena Srbiji. Sporazum s Bosnom i Hercegovinom o uzajamnom izvršenju presuda u kaznenim predmetima izmijenjen je i dopunjen kako bi se omogućilo izvršenje presuda.

Postignut je određeni napredak u **policijskoj suradnji**. Sporazumi su potpisani s Poljskom, Izraelom i Maltom. Sporazum o suradnji u borbi protiv prekograničnog kriminala potpisan je s Bosnom i Hercegovinom. Sporazumi s Grčkom i Srbijom stupili su na snagu. Osnovana je Nacionalna jedinica Europolu u okviru Ministarstva unutarnjih poslova. Memorandumi o suglasnosti potpisani su sa Sjedinjenim Američkim Državama i Kosovom te Interpolom. Hrvatska je rasporedila četvrtog policijskog predstavnika u misiju EULEX na Kosovu. Suradnja sa Srbijom u suzbijanju organiziranog kriminala je poboljšana razmjenama policajaca. Hrvatska je i nadalje aktivna u međunarodnoj policijskoj suradnji. Zakon o policiji i provedbene propise o plaćama policajaca i o unutarnjoj organizaciji Ministarstva unutarnjih poslova potrebno je izmijeniti i dopuniti kako bi se povećala fleksibilnost donošenja organizacijskih odluka unutar policije.

Bilježi se napredak u području **borbe protiv organiziranog kriminala**. Policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranoga kriminaliteta (PNUSKOK) u potpunosti je funkcionalan od rujna 2009. S radom su započela i četiri regionalna operativna odjela. Visokoprofilirani slučajevi organiziranog kriminaliteta brzo se istražuju. Prema modelu europskih kriminalističkih službi, Ministarstvo unutarnjih

poslova izradilo je Procjenu ugroženosti od organiziranog kriminaliteta za 2009. godinu. Ministarstvo je u suradnji s USKOK-om izradilo Plan za postupanje na planu suzbijanja organiziranog kriminaliteta i počelo ga je provoditi. USKOK je bio aktivan u progonu visokoprofiliranih slučajeva organiziranog kriminaliteta. Međutim, potrebni su daljnji naponi u ovom području, posebno u odnosu na primjenu u praksi novog zakonskog okvira i međunarodnih sporazuma. Sporazum kojim se osniva regionalni ured za poboljšanje suradnje u borbi protiv organiziranog kriminaliteta potpisan je u listopadu 2010. s Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom, Srbijom i Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom.

Ostvaren je određen napredak u borbi protiv trgovine ljudima. Usvojen je Protokol o postupanju pri dobrovoljnom povratku žrtava trgovanja ljudima. Izmijenjen je i dopunjen Protokol za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava trgovanja ljudima da bi se uskladio sa zakonom o strancima i Protokolom o postupanju pri dobrovoljnom povratku žrtava trgovanja ljudima. Tijekom 2009. identificirano je osam žrtava trgovanja, dok regionalni trend ukazuje na smanjenje trgovanja ljudima. Nastojanja da se identificiraju žrtve izrabljivanja radom potrebno je pojačati. Organizirano je osposobljavanje policajaca, sudaca, inspektora rada i zdravstvenih djelatnika. Regionalnu suradnju sa susjednim zemljama i međusektorsku suradnju u sprečavanju i identifikaciji žrtava trgovine ljudima potrebno je pojačati.

Bilježi se ograničeni napredak u borbi protiv pranja novca. Rezultati Hrvatske u istraživanju i kažnjavanju slučajeva pranja novca i dalje su stalni, ali su malobrojni. Važna su postignuća: suradnja nadležnih nacionalnih tijela i osnivanje Integriranog kriminalističko-obavještajnog sustava. Međutim, najnovije procjene ugroženosti koje su izradili Europol i SECI (Inicijativa za suradnju jugoistočne Europe) ukazuju na jasnu potrebu da Hrvatska ubrza svoja napore i ostvari stvarne rezultate u ovom području. Hrvatska je općenito osrednje napredovala u ovom području. (*Vidi Poglavlje 4.: Sloboda kretanja kapitala*).

Bilježi se napredak u **borbi protiv terorizma**. Ministarstvo unutarnjih poslova usvojilo je pomorski anti-teroristički plan no treba se još usvojiti Akcijski plan za prevenciju i suzbijanje terorizma. Malo se napredovalo u jačanju hrvatske administrativne i operativne sposobnosti. Potrebno je također ojačati međuresornu suradnju. Potrebno je na trajnoj osnovi uvesti osposobljavanje stručnjaka za uklanjanje eksplozivnih naprava (pirotehničara), a djelovanje pirotehničara potrebno je koordinirati zakonom. Neki dijelovi starije rendgenske opreme nisu u skladu sa standardima EU. Hrvatska treba dovršiti preispitivanje skladišnih prostora za eksplozive i streljivo u skladu s pravnom stečevinom te zamijeniti staru opremu.

Nastavljeno je napredovanje u području **borbe protiv zlouporabe droga**. Donesen je Provedbeni program Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Hrvatskoj za 2010. godinu. Izmjenom i dopunom Zakona o suzbijanju zlouporabe opojnih droga revidiran je nadzor trgovine prekursorima, usklađen je popis prekursora s pravnom stečevinom EU-a i skraćeni su rokovi za uništavanje zaplijenjenih droga. Policija radije usmjerava svoje aktivnosti na organizirane kriminalne skupine nego na male ulične dilere. Nastavlja se osposobljavanje policajaca i nabava potrebne opreme. Odjel nacionalne informacijske jedinice za droge podnio je treći godišnji izvještaj Europskom centru za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) i izvijestio o četirima od pet pokazatelja. Raspisan je natječaj za dva stalna radna mjesta za odjel

nacionalne informacijske jedinice za droge i već je jedno od njih popunjeno. No, potrebno je znatno poboljšati rezultate istraga i kažnjavanja kriminaliteta povezanog s drogama. Hrvatska ostaje na jednom od glavnih puteva trgovine droge za EU.

Tijekom 2009. u nacionalnim institucijama za liječenje od ovisnosti o drogama liječeno je ukupno 7.934 ovisnika. Od 2010., kao jedna od mjera da se poboljša njihov standard, svaka terapijska zajednica mora dostaviti podatke o liječenim pacijentima Uredu za suzbijanje zlouporabe droga. Vlada je usvojila Nacionalni program prevencije ovisnosti za djecu i mlade s namjerom ažuriranja postojećih programa.

Ne bilježi se napredak u području **carinske suradnje**.

(Za krivotvorenje eura vidi Poglavlje 32. – Financijski nadzor)

Zaključak

Općenito, Hrvatska je u ovom poglavlju ostvarila bitan napredak. Znatno je poboljšan sustav azila i ojačano je Povjerenstvo za azil. Pozornost treba usmjeriti na integraciju osoba kojima je pružena zaštita u Hrvatskoj i na zaštitu maloljetnika-nezakonitih migranata. Dobar je napredak ostvaren u području viza uvođenjem jedinstvenog formata za vize i ustrojem hrvatske baze podataka za vize. No, treba nastaviti s usklađivanjem s pravnom stečevinom o vizama. Napredak je ostvaren u području vanjskih granica, posebno u smislu osiguranja potrebnog osoblja za graničnu policiju. Međutim, potrebno je izmijeniti i dopuniti nekoliko aspekata Akcijskog plana za integrirano upravljanje granicom te ubrzati modernizaciju opreme. Znatno je napredak postignut u pravosudnoj suradnji u građanskim i kaznenim stvarima, posebno donošenjem izmjena i dopuna zakonskoga okvira kojim se omogućava provedba europskog uhidbenog naloga s učinkom od dana pristupanja, kao i potpisivanjem sporazuma o izručenju sa Srbijom. Također se ostvaruje napredak i u politici suzbijanja zlouporabe droga, ali je potrebno poboljšati rezultate istraga i kažnjavanja slučajeva zlouporabe droga.

4.25. Poglavlje 25: Znanost i istraživanje

Hrvatska je ostvarila daljnji napredak u **politici istraživanja**, gdje je razina usklađenja već vrlo visoka. Međutim, udjel privatnog sektora i stopa uspjeha u posebnom programu o «Ljudima» i točnije u stipendijama Marie Curie ostaje nizak.

Hrvatska nastavlja aktivno sudjelovati u **Sedmom okvirnom programu (FP7)** EU-a. Hrvatska je također ojačala svoju administrativnu sposobnost revidiranjem načina imenovanja u upravne odbore FP7 i osposobljavanjem nacionalnih središta za suradnju. Akcijski plan poticanja na sudjelovanje u FP7 dao je dobre rezultate, ali zbog gospodarske i financijske krize privremeno su zaustavljeni financijski poticaji.

U vezi s budućom integracijom u **Europsko istraživačko područje (ERA)** Hrvatska je ostvarila daljnji napredak u usklađivanju svoje istraživačke politike s ciljevima i djelatnosti europskoga znanstvenog i inovacijskog područja. O mobilnosti znanstvenih radnika, Vladina uredba o registru znanstvenih radnika je izmijenjena i dopunjena otvarajući mogućnost dodjele sredstava iz državnoga proračuna i

nehrvatskim znanstvenicima. Počelo se s oglašavanjem radnih mjesta za znanstvene radnike na portalu zapošljavanja Euraxess. Na konkurentniji se način, na temelju izvrsnosti, provodi Zakon o nacionalnoj fondaciji za znanost i visoko obrazovanje, osim odredaba u vezi s financiranjem znanstvenih projekata. Napredak nije ostvaren na općoj razini ulaganja u znanost, koja stagnira od 2007., od oko 0,9 % hrvatskog BDP-a. Udio industrije i malog i srednjeg poduzetništva u istraživanjima je još uvijek neznan.

Zaključak

Nastavljen je napredak u ovom poglavlju, ali on je usporen kao rezultat gospodarske i financijske krize. Provedba i praćenje preuzetih obaveza ostaje od presudne važnosti. Potrebno je povećati sudjelovanje u ulaganjima za istraživanja od strane industrije i malog i srednjeg poduzetništva.

4.26. Poglavlje 26.: Obrazovanje i kultura

U području **obrazovanja, osposobljavanja i mladih** postignut je dobar napredak. Nastavlja se s reformom obrazovanja u okviru razvojnog plana obrazovnog sustava 2005.-2010. Hrvatska sudjeluje u strateškom okviru za europsku suradnju u obrazovanju i izobrazbi ET 2020. U odnosu na prijevremeno napuštanje školovanja i stope završavanja višeg srednjoškolskog obrazovanja (matura), rezultati su Hrvatske još uvijek iznad razine mjerila EU-a. Poboľjšani su, ali su još uvijek dvije trećine prosjeka EU-a za postizanje fakultetskog obrazovanja i sudjelovanja u predškolskom obrazovanju. Sudjelovanje odraslih u cjeloživotnom učenju i dalje je vrlo nisko. Provodi se plan aktivnosti za razvoj okvira nacionalnih kvalifikacija. Uvedeno je nacionalno polaganje mature na kraju srednjoškolskog obrazovanja. Nastavlja se provođenje bolonjskoga procesa u visokom obrazovanju. Budući izazovi su provedba strukturne reforme sveučilišta i njihovo financiranje, primjena analize rezultata znanja te donošenje i certifikacija Hrvatskog kvalifikacijskog okvira.. Provodi se reforma strukovnog obrazovanja i usavršavanja, kao i obrazovanje odraslih.

Nacionalna agencija nastavlja provoditi pripremne mjere, uključujući izobrazbu osoblja za pokretanje razvojnih projekata s ciljem punog sudjelovanja u Programu za cjeloživotno učenje i programu «Mladi na djelu». Dostavljena je deklaracija o jamstvu o djelovanju Nacionalne agencije. Općenito uzevši, prioriteta pristupnog partnerstva u području obrazovanja, stručne izobrazbe i obrazovanja mladih su ispunjeni.

U području **kulture** također se bilježi napredak. Nastavljaju se naponi oko promicanja sudjelovanja Hrvatske u programima EU-a Kultura i Europa za građane.

Zaključak

Napredak je postignut u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i kulture. Ostvarena je visoka razina usklađenosti s pravnom stečevinom. Hrvatska treba nastaviti ulagati napore oko priprema za upravljanje programima – Programom za cjeloživotno učenje i programom Mladi na djelu. Pozornost treba stalno usmjeravati na obrazovanje odraslih.

4.27. Poglavlje 27.: Okoliš

U **horizontalnom zakonodavstvu** ostvaren je određen napredak. U tom sektoru prijenos u nacionalno zakonodavstvo je gotovo dovršen. Napore da se provede procjena utjecaja na okoliš (EIA) i strateška procjena utjecaja na okoliš (SEA) treba povećati. Provedba propisa o sudjelovanju javnosti te pristupu pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša ostaje nedovoljna. U tom smislu potrebno je ojačati suradnju s pravosuđem.

Dobar se napredak bilježi u području **kakvoće zraka**. Hrvatska je izradila program postupnog smanjenja emisija određenih onečišćivača zraka do kraja 2010. s projekcijama za razdoblje 2010. – 2020. U tijeku je prijenos nove pravne stečevine o kakvoći okolnog zraka i čistom zraku za Europu.

Neznatan je napredak postignut u **gospodarenju otpadom**. Potrebni su stalni napor za sanaciju postojećih odlagališta i žarišnih područja, kao i pokretanje sustava za prikupljanje i gospodarenje različitim kategorijama otpada.

U sektoru **kakvoće voda** učinjen je velik korak naprijed donošenjem novog Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva. Također su doneseni provedbeni propisi u vezi s kakvoćom vode za kupanje. Ulaganja u taj sektor zasada su nedovoljna. Također je potrebno poboljšati praćenje i izvješćivanje. Znatni napor su još potrebni u tom području, uključujući finalizaciju plana upravljanja vodnim područjima.

Određen je napredak ostvaren u **zaštiti prirode** donošenjem provedbenih propisa o procjeni utjecaja na prirodu. Počele su pripreme za izradu popisa morskih područja za mrežu Natura 2000. I dalje postoje praznine u administrativnoj sposobnosti za provedbu i izvršenje pravne stečevine, posebno u Državnom zavodu za zaštitu prirode i na lokalnoj razini. U sektoru šumarstva nastavljaju se aktivnosti u svrhu provedbe postojećeg hrvatskog zakonodavnog okvira.

Usklađivanje je dobro uznapredovalo u području **kontrole industrijskog onečišćenja i upravljanja rizikom**. Ulažu se napor na daljnjem razvoju Europskog registra ispuštanja i prijenosa onečišćujućih tvari. Intenzivirane su aktivnosti na usklađivanju postojećih postrojenja sa zahtjevima Direktiva o cjelovitom sprječavanju i nadzoru onečišćenja i o velikim uređajima za loženje. Bit će potrebna znatna financijska sredstva i napor za osiguranje dovoljne administrativne sposobnosti u ovome sektoru.

U području **kemikalija** ostvaren je daljnji napredak u usklađivanju usvajanjem izmjena i dopuna Zakona o biocidnim pripravcima i donošenjem liste opasnih kemikalija čiji je promet zabranjen, odnosno ograničen. Potrebno je ubrzati napore za provedbu i izvršenje propisa o kemikalijama i Direktivi SEVESO II.

U odnosu na **klimatske promjene**, bilježi se dobar napredak. Hrvatska se pridružila Kopenhagenskom sporazumu. Država također nastavlja ispunjavati obveze izvješćivanja prema Okvirnoj konvenciji UN-a o promjeni klime (UNFCCC) i Kyotskom protokolu. Iako Hrvatska ostvaruje stalan napredak u usklađivanju s pravnom stečevinom na području klimatskih promjena, ipak su potrebni daljnji napor, posebno s obzirom na potpunu primjenu EU sustava za trgovanje emisijama, zahtjeve

o kakvoći goriva i pravnu stečevinu usvojenu nakon 2009. Međutim, Hrvatska je uložila žalbu protiv odluke Odbora za kontrolu pridržavanja obveza stranaka Kyotskog protokola u vezi s hrvatskim pridržavanjem obveza.

Prijenos zakonodavstva o smanjenju buke u potpunosti je ostvaren. Moraju se još donijeti karte **buke** za gradove i općine.

Hrvatska se 2009. pridružila Mehanizmu Zajednice za **civilnu zaštitu**. Troškove plaća iz svoga proračuna. Hrvatska dobro napreduje sa svojim pripremama u odnosu na civilnu zaštitu.

Usporeni su naponi da se ojača hrvatska administrativna sposobnost. Potrebni su daljnji naponi u tom području kako bi se omogućila puna provedba i izvršenje zakonodavstva. Koordinacijske kanale među ministarstvima i tijelima koja se bave zaštitom okoliša treba poboljšati.

Zaključak

U ovom je poglavlju općenito ostvaren dobar napredak u pogledu usklađivanja i provedbe zakonodavstva. Hrvatske pripreme su općenito pri završetku. Potrebno je dovršiti usklađivanje zakonodavstva u području kakvoće voda kao i, do određene mjere, u području klimatskih promjena. Administrativnu sposobnost, pogotovo na lokalnoj razini, potrebno je ojačati, posebno u području zaštite prirode i kontrole industrijskog onečišćenja i upravljanja rizikom. Potrebno je poboljšati provedbu horizontalne pravne stečevine, pogotovo propisa o procjeni utjecaja na okoliš (EIA) i strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (SEA), te o pristupu informacijama i pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša, kao i suradnju s nevladinim organizacijama koje djeluju u području potreba okoliša.

4. 28. Poglavlje 28.: Zaštita potrošača i zdravlja

U području **zaštite potrošača** postignut je napredak. Državno financiranje regionalnih savjetodavnih centara nastavlja se. Svijest javnosti o sustavu izvansudskog rješavanja potrošačkih sporova i dalje je niska. Osposobljavanje sudaca se nastavlja. Postoji novi sustav kolektivne pravne zaštite za potrošače. Uvedene su slične odredbe kako bi se trgovcima dala ista prava kolektivne zaštite u slučaju nezakonitog oglašavanja.

Donesen je Nacionalni program zaštite potrošača za 2009.-2012. Bitno se povećalo korištenje postojećeg sustava prikupljanja potrošačkih pritužbi, ali ga treba poboljšati. Provedeno je oko 30.000 inspekcija tržišta po potrošačkim pitanjima, uključujući i nekoliko na temelju pritužbi potrošača. Inspekcije su ukazale na potrebu poboljšanja rješavanja pritužbi o cijenama. Potrebno je još ojačati administrativnu sposobnost. Potpora potrošačkom pokretu treba biti stalna, a potrebno je poboljšati i pristup pravosuđu uz pomoć učinkovite primjene Nacionalnog programa zaštite potrošača.

Određen se napredak bilježi u području *mjera vezanih uz sigurnost proizvoda*. Ustrojena je koordinacija i suradnja među tijelima za nadzor tržišta. Aktivnosti nadzora tržišta dobile su zdravu zakonsku osnovicu te su postale učinkovitije (*vidi Poglavlje*).

Ostvaren je određeni napredak u području *mjera koje nisu povezane sa sigurnošću*. Doneseni su provedbeni propisi o označavanju maloprodajnih cijena. Potrebno je promijeniti Zakon o potrošačkom kreditiranju da bi se u potpunosti uskladili s propisima EU-a.

Dobar se napredak bilježi u području **javnog zdravlja**. Osrednji je napredak ostvaren u području *duhana*. Promjenama Zakona o duhanu ublaženi su određeni uvjeti, koji ostaju u skladu s pravnom stečevinom.

U području *zaraznih bolesti* postignut je dobar napredak, u čemu Hrvatska ispunjava zahtjeve pravne stečevine. Nakon pandemijske influence nova kompjuterizirana mreža povezuje bolnice, županijske zavode javnog zdravstva i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi donijelo je novi nacionalni generički integrirani plan za koordinirano djelovanje u hitnim slučajevima javnog zdravstva.

Dobar se napredak bilježi u području *krvi, tkiva i stanica*, gdje su doneseni podzakonski akti s ciljem da se dovrši usklađenje zakona. Nastavlja se reorganizacija transfuzijskih službi. No još nije osigurano kvalitetno upravljanje svim centrima za transfuziju krvi. Objekti za rukovanje tkivima i stanicama još nisu modernizirani, preustrojeni i odobreni u skladu s tehničkim uvjetima EU-a. U području reproduktivnih stanica doneseni su provedbeni propisi. U odnosu na administrativnu sposobnost, novoosnovani Zavod za kontrolu i praćenje krvi, tkiva i stanica počeo je rješavati zahtjeve za izdavanjem odobrenja za objekte za potpomognutu reproduktivnu tehnologiju (ART), ali još ne za objekte za krv i tkiva/stanice.

U području *mentalnog zdravlja* bilježi se određeni napredak. Donesena je strategija za promicanje mentalnoga zdravlja. U zavodima javnog zdravstva ustrojena je mreža od 45 ekipa koje rade na skrbi za mentalno zdravlje, sprečavanju ovisnosti i izvanbolničkom (ambulantnom) liječenju. No, još su uvijek nedovoljno razvijene na zajednici utemeljene službe kao alternativa institucionalizaciji. Financijska sredstva koja se dodjeljuju skrbi za mentalno zdravlje još su uvijek oskudna. Radi toga još nije ispunjen prioritet pristupnog partnerstva. Počele su pripreme u tom području.

U području preventivnih *pregleda raka* donesen je nacionalni program za rano otkrivanje raka grlića maternice. Nacionalni programi za rano otkrivanje raka debelog crijeva i raka dojke već daju rezultate. Međutim, još je potrebno provesti obrazovanje ciljane populacije i ulaganje u opremu da bi se povećala obuhvaćenost. Pripreme u tom području su dobro uznapredovale.

Zaključak

Postignut je dobar napredak u području zaštite potrošača i zdravlja. Usklađenost s pravnom stečevinom je vrlo uznapredovala. Potrebni su stalni naponi da se dalje ojača administrativna sposobnost za primjenu i provedbu propisa.

4. 29. Poglavlje 29.: Carinska unija

Ostvaren je određen napredak u području **carinskog zakonodavstva**. Nova Uredba o carinskoj tarifi za 2010. stupila je na snagu i time je hrvatska tarifa usklađena s Kombiniranom nomenklaturom za 2010. Postignuta je usklađenost s propisima EU-a o sigurnosnim aspektima. Na snagu je stupio novi sustav carinskih olakšica. Općenito je usklađenost carinskih pravila s pravnom stečevinom vrlo visoka, no ostaju manje nedosljednosti u raspodjeli tarifnih kvota i u režimu unutarnjeg provoza.

Dobar se napredak bilježi i u području **administrativne i operativne sposobnosti**. Carinska je uprava u srpnju donijela svoju novu poslovnu strategiju za 2010.-2012. i nastavlja primjenjivati antikorupcijski program, uključujući kampanju podizanja svijesti i politiku sustavne rotacije osoblja. Ojačani su kapacitet i uloga jedinice unutarnje kontrole. Dovršene su pripreme za razvoj nacionalne aplikacije sustava integriranog upravljanja tarifama (ITMS) i novi kompjuterizirani sustav za provoz (NCTS v4.0). Puno testiranje se može obaviti kad se aktivira mrežna veza. Hrvatska carinska uprava još ima vrlo ograničenu sposobnost unutar kuće koja bi joj mogla jamčiti kontinuitet usluga informacijske tehnologije te je i dalje u mnogome ovisna o vanjskim kompanijama. Općenito, u području administrativne i operativne sposobnosti Hrvatska dosljedno rješava svoje ciljeve i prioritete.

Zaključak

U ovom je poglavlju postignut dobar napredak. Hrvatsko carinsko zakonodavstvo usklađeno je vrlo velikim dijelom s pravnom stečevinom a tijekom ovoga razdoblja postignuta je dodatna usklađenost. Hrvatska je također nastavila ostvarivati napredak u svojoj administrativnoj sposobnosti, posebno u području uzajamne IT povezanosti gdje su dovršene pripreme za dvoznamenkasti (two key) IT sustav. Potreban je daljnji napredak u uklanjanju posljednjih nedosljednosti u hrvatskom pravu, provođenju antikorupcijske strategije i priprema za uzajamnu IT povezanost.

4.30. Poglavlje 30.: Vanjski odnosi

Postignut je daljnji napredak u području **zajedničke trgovinske politike**. Hrvatska je nastavila blisko surađivati i usklađivati se s Komisijom kako bi se prilagodila mjerama i stavovima EU-a prema trećim zemljama, kao i u okviru međunarodnih organizacija.

Nakon što je WTO ispitao privremene zaštitne mjere uvedene u lipnju 2009., Hrvatska je povukla zaštitne mjere za dodatke sirevima i počela vraćati pristojbe koje su platili uvoznici. Mjere za tvrde sireve (edam i gouda) potvrđene su u studenom 2009. i prestale su važiti u siječnju 2010. Hrvatska treba osigurati puno ispunjavanje svojih međunarodnih obaveza kad pribjegava uvođenju zaštitnih mjera dopuštenih u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te pravila WTO-a. Hrvatska osim toga treba osigurati brzi povrat pristojbi koje su uvoznici uplatili za dodatke sirevima u razdoblju kad su se primjenjivale privremene zaštitne mjere.

Hrvatska je nastavila s usklađivanjem popisa EU-a za robe s dvojnomo namjenom i podizanjem svijesti gospodarskih subjekata o pitanjima robe s dvojnomo namjenom. Nastavila je osposobljavati carinike u tom području. Potrebno je poboljšati

administrativne sposobnosti kao i sposobnosti za nadzor i izvještavanje, pogotovo osposobljavanjem osoblja. Pripreme u tom području pri samom su kraju.

U području **dvostranih sporazuma s trećim zemljama**, Hrvatska je nastavila provoditi akcijski plan usklađujući međunarodne sporazume s pravnom stečevinom, no potrebni su daljnji naponi, posebno u odnosu na dvostrane investicijske ugovore. Pripreme u tom području napreduju.

Određeni se napredak bilježi i u **razvojnoj politici i humanitarnoj pomoći**. Nastavljen je rad na programu provedbe nacionalne strategije za razvojnu suradnju za razdoblje 2009. – 2014. Potrebni su daljnji naponi s ciljem dovršenja zakonskoga okvira u tom području i jačanja administrativne sposobnosti. Općenito, u tom području pripreme napreduju.

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju postigla određeni napredak. Hrvatska je općenito postigla vrlo naprednu razinu usklađenja u području vanjskih odnosa i nastavlja koordinirati i usklađivati svoj položaj u međunarodnim forumima. Međutim, Hrvatska treba paziti da u potpunosti poštuje svoje međunarodne obveze kad poseže za trgovinskim zaštitnim mjerama. Potrebno je daljnje jačanje administrativne sposobnosti u područjima razvojne politike i humanitarne pomoći.

4. 31. Poglavlje 31.: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika

Nastavlja se redoviti **politički dijalog** između EU-a i Hrvatske o pitanjima vanjske politike (*O susjedskim odnosima s drugim državama proširenja i državama članicama, vidi točku 2.3. Politički kriteriji.*)

S obzirom na **zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku (ZVSP)** Hrvatska se i dalje, kad je pozvana, usklađuje sa svim relevantnim odlukama Vijeća i deklaracijama EU-a. Ona aktivno sudjeluje u Barcelonskom procesu – uniji za Mediteran. Hrvatska nastavlja razvijati administrativnu sposobnost za djelovanje u okviru struktura zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU-a. Osniva se mjesto političkog direktora u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija.

Nema posebnog napretka u odnosu na *sankcije i restriktivne mjere ili sprečavanje sukoba*.

S obzirom na područje *neširenja oružja*, počela je provedba Nacionalne strategije i Akcijskog plana za kontrolu malog i lakog oružja. Nastavljaju se aktivnosti podizanja svijesti javnosti, uključujući mjere skupljanja i uništavanja oružja. Nastavljaju se naponi za jačanje sposobnosti za primjenu i provedbu. To su ključni elementi za pristupne pregovore u tom poglavlju.

Kada je riječ o *suradnji s međunarodnim organizacijama*, Hrvatska je kao članica UN-a, OESS-a, Vijeća Europe i NATO-a u potpunosti uključena u kreiranje politike tih organizacija. U prosincu 2009. Hrvatska je završila svoj dvogodišnji mandat kao nestalna članica Vijeća sigurnosti UN-a. Tijekom tog razdoblja Hrvatska je predsjedala Odborom za borbu protiv terorizma Vijeća sigurnosti. (*U vezi s*

Međunarodnim kaznenim sudom, vidi Političke kriterije – Regionalna suradnja i međunarodne obveze.)

Nije bilo posebnog napretka u vezi sa *sigurnosnim mjerama* (povjerljivi podaci).

Hrvatska je ojačala svoje sudjelovanje u misijama EU-a kao potpora provedbi **zajedničke sigurnosne i obrambene politike** (ZSOP). Sudjeluje u operacijama EU-a na pučini uz obale Somalije (EU NAVFOR Somalia – ATALANTA). Hrvatska nastavlja davati logističku potporu misiji EUFOR Althea u Bosni i Hercegovini. Država je i dalje opredijeljena za sudjelovanje u borbenim grupama EU-a. Nastavljaju se mjere jačanja administrativne sposobnosti, uključujući osposobljavanje za sudjelovanje hrvatskih predstavnika u odgovarajućim forumima s kolegama iz EU-a.

Hrvatska nastavlja davati potporu civilnim misijama EU-a. Hrvatska sudjeluje u Europskoj misiji vladavine prava na Kosovu (EULEX) i EUPOL-ovoj misiji u Afganistanu s ukupno pet policijskih službenika i tri pravosudna i administrativna službenika.

Hrvatska i dalje sudjeluje u misijama NATO-a, s 320 pripadnika oružanih snaga raspoređenih u dvije misije, u Afganistanu i na Kosovu.

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju ostvarila napredak. Ona i dalje sudjeluje u nekoliko misija ZSOP-a EU-a. Općenito je Hrvatska ostvarila visoku razinu usklađenosti u području vanjske, sigurnosne i obrambene politike. Hrvatska treba nastaviti jačati primjenu i provedbu kontrole oružja, uključujući i transparentnost informiranja u vezi s oružjem.

4.32. Poglavlje 32.: Financijski nadzor

U području **unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru (PIFC)** bilježi se daljnji napredak. Središnja harmonizacijska jedinica u Ministarstvu (SHJ) financija nastavlja nadzirati provedbu strategije PIFC-a za razdoblje 2009.-2011. U rujnu 2009. SHJ je izdala smjernice za provođenje metode smanjenja rizika kako bi pomogla korisnicima proračuna. Na temelju doprinosa korisnika proračuna na središnjim i lokalnim razinama, SHJ je izradila konsolidirani godišnji izvještaj za 2009. o sustavu PIFC-a i predstavila ga Vladi. Administrativnu sposobnost SHJ-a i svih korisnika proračuna na središnjim i lokalnim razinama treba još ojačati, uključujući i za metodu smanjivanja rizika. Nastavlja se provedba plana osposobljavanja revizora za unutarnju financijsku kontrolu. Programsko vijeće za osposobljavanje revizora u javnom sektoru osnovano je u veljači 2010.

U području **vanjske revizije** bilježi se dobar napredak. Konsolidirana je neovisnost Državnog ureda za reviziju nakon što je Sabor usvojio amandmane na Ustav u lipnju 2010. Poboljšano je izvještavanje Državnoga ureda za reviziju Saboru, kad je u svibnju 2010. godine Državni ured za reviziju podnio svoj prvi izvještaj o utrošku proračuna prije nego je prihvaćen utrošak proračuna. No, Sabor treba ojačati svoje pravo na izvještaj i postupanje nakon predočanja izvještaja Državnoga ureda za

reviziju. Nastavlja se provedba strateškog razvojnog plana Državnoga ureda za reviziju za razdoblje 2008. - 2012. Zasad se tretiranje revizije Državnog ureda za reviziju prvenstveno zasniva na transakcijama. Više se treba usredotočiti na metodu sistemski utemeljene revizije i razvoj revizije uspješnosti poslovanja. S obzirom na to revizore treba stalno osposobljavati u suvremenim revizijskim tehnikama.

Napredak je postignut u **zaštiti financijskih interesa EU-a**. Ustrojen je institucionalni i zakonski okvir za koordinaciju između OLAF-a i hrvatskih državnih tijela. Vlada je u siječnju 2010. donijela strategiju za sprečavanje prijevара kao zaštitu financijskih interesa EU-a za razdoblje 2010.-2012., uključujući i akcijski plan, te se redovito izvještava o mjerama kojima se ona provodi. Operativna neovisnost sustava AFCOS opisana je u tom dokumentu. Potrebno je da Odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevара Ministarstva financija poboljša svoju učinkovitost i ključnu ulogu u koordinaciji mreže AFCOS-a. Operativna suradnja hrvatskih tijela s Komisijom smatra se glatkom.

Bilježi se napredak u području **zaštite eura od krivotvorenja**. Nakon savjetovanja s OLAF-om Hrvatska je u ožujku 2010. transponirala najnovije europsko zakonodavstvo, tj. dvije uredbe Vijeća o zaštiti eura od krivotvorenja i o medaljama i žetonima sličnim kovanicama eura.

Zaključak

Općenito se bilježi napredak u tom poglavlju. Potrebno je usredotočiti napore na održivost reformi. Hrvatska treba nastaviti redovito ažurirati svoj načelni dokument o PIFC-u. Tijela koja sudjeluju u sustavu AFCOS trebaju poboljšati svoje napore za učinkovitu provedbu strategije borbe protiv prijevара. Potrebno je ojačati pravo i odgovornost Sabora za izvještaje Državnoga ureda za reviziju.

4.33. Poglavlje 33.: Financijske i proračunske odredbe

Došlo je do daljnjeg napretka u području financijskih i proračunskih odredbi.

S obzirom na **tradicionalna vlastita sredstva (TOR)**, provedena je simulacija A i B računa za posljednje tromjesečje 2009. godine. U carinskoj upravi održani su seminari o metodama utvrđivanja, obračunavanja, vođenja knjigovodstva i davanja na raspolaganje, kao i izvještavanja o tradicionalno vlastitim sredstvima. No došlo je do zastoja u pripremi IT-namjenskog programa za upravljanje A i B računima. Rad na sustavu otpisa nenaplativih dugova mora se ubrzati. Potrebno je pojačati nadzor nakon carinjenja. Potrebno je poduzeti daljnje mjere za utvrđivanje mjerodavnog zakonskog i administrativnog okvira i kontrolnih mehanizama za pristojbe na šećer. Učinkoviti instrumenti za sprečavanje prijevара kod carinjenja i PDV-a moraju se primjenjivati kako bi se zaštitili financijski interesi EU-a.

U području **sredstava na osnovici PDV-a**, provedena je simulacija osnovice PDV-a i poboljšana je analitička sposobnost. Bit će potrebni napor da se razvije statistička osnovica i sposobnost za izračun i ponderiranje prosječne stope. Hrvatska treba osigurati provedbu protokola o povlasticama i imunitetima Europskih zajednica.

Za sredstva na **osnovici GNI-ja (bruto nacionalnog dohotka)**, hrvatska su tijela postigla dobre rezultate u primjeni metodologije i definicija ESA 95. Bit će potrebni stalni napori da se dodatno poboljša kvaliteta i temeljitost izračuna nacionalnih računa i GNI-ja.

U odnosu na **administrativnu infrastrukturu**, odjel za koordinaciju i upravljanje **vlastitim sredstvima** EU-a u Ministarstvu financija poboljšao je svoju sposobnost za razvijanje i koordinaciju učinkovitog sustava vlastitih sredstava EU-a. Stečeno je iskustvo uspostavom izravnih kontakata s državama članicama EU-a, stalnim osposobljavanjem i primjenom vlastitih sredstava u manjim projektima bratimljenja.

Zaključak

Postignut je daljnji napredak u ovom poglavlju. Dalje je razvijena institucionalna sposobnost za primjenu pravila i na vlastita sredstva. Općenito je Hrvatska postigla dobru razinu usklađenosti s pravnom stečevinom i sposobnost da je provodi, osim u slučaju pristojbi za šećer. Hrvatska treba poboljšati koordinaciju svojih sposobnosti i usvojiti još nedonesena pravila i postupke.

STATISTIČKI PRILOG

STATISTIČKI PODACI (od 14. rujna 2010.)

Hrvatska

Osnovni podaci	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Stanovništvo (u tisućama)		4.498e	4.439e	4.445	4.443	4.442	4.444	4.443	4.441	4.436	4.435
Ukupna površina države (km ²)	1)	56.542	56.542	56.542	56.594b	56.594	56.594	56.594	56.596	56.594	56.594
 Nacionalni računi	 Opaska	 2000.	 2001.	 2002.	 2003.	 2004.	 2005.	 2006.	 2007.	 2008.	 2009..
Bruto domaći proizvod (BDP) (milijuni u nacionalnoj valuti)	2)	176.690	190.796	208.223	227.012	245.550	264.367	286.341	314.223	342.159	333.063
BDP (u milijunima eura)	2)	23.146	25.538	28.112	30.011	32.759	35.725	39.102	42.833	47.370	45.379
BDP (eura po glavi stanovnika)	2)	5.229	5.752	6.331	6.759	7.380	8.043	8.807	9.656	10.678	10.246
BDP (u standardima kupovne moći (PPS) po glavi stanovnika)		9.400,0e	9.900,0e	10.700e	11.200,0	12.100,0	12.700b	13.500	15.000	15.700	15.100,0
BDP (u PPS po glavi, EU-27=100)		49,2	50,0	52,2	54,1	55,8	56,4b	57,0	60,2	62,5	64,0
Stvarna stopa rasta BDP-a (nacionalna valuta, u stalnim cijenama, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	2)	3,0	3,8	5,4	5,0	4,3	4,2	4,7	5,5	2,4	-5,8
Rast zaposlenosti (nacionalni računi, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)		4,0	-5,4	4,2	0,6	1,7	0,8e	-0,6e	3,5e	1,1e	-1,8
Rast produktivnosti rada: rast BDP-a po zaposlenom (% promjene u odnosu na prethodnu godinu)		-0,9	9,8	1,2	4,3	2,5	3,4	5,4	1,9	1,3	-4,1
Stvarni rast troškova jedinice rada (nacionalni računi, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)		-3,4	-4,2	1,3	-7,3	6,7	-0,4	-10,2	-0,7	1,4	-1,3
Produktivnost rada (BDP u PPS po zaposlenom, EU-25=100)		61,3e	66,5e	66,6e	68,6e	69,5e	70,4e	73,8e	75,7e	76,6e	:
Dodana bruto vrijednost po sektorima (%)											
Poljoprivreda	2)	8,4	8,4	8,2	6,8	7,2	6,5	6,3	6,18	6,4	6,7
Industrija	2)	23,4	22,8	21,9	21,4	21,8	20,9	20,6	20,4	20,2	19,1

Graditeljstvo	2)	4,9	5,4	5,5	6,6	7,1	7,4	7,7	7,7	8,3	8,1
Usluge	2)	63,2	63,4	64,4	65,3	63,9	65,2	65,3	65,8	65,0	66,0
Troškovi finalne potrošnje, kao dio BDP-a (%)	3)	84,6	82,7	83,1	81,4	80,4	80,2	78,9	78,7	77,7	76,7
Bruto investicije u dugotrajnu imovinu, kao dio BDP-a (%)	2)	18,8	19,4	21,2	25,0	24,6	24,6	26,1	26,2	27,6	24,7
Promjene u zalihama, kao dio BDP-a (%)	2)	-0,2	1,7	4,0	1,5	1,3	1,7	2,0	2,7	3,2	2,0
Izvoz roba i usluga, u odnosu na BDP (%)	2)	42,0	43,8	41,0	42,9	43,3	42,6	43,4	42,8	41,9	36,1
Uvoz roba i usluga, u odnosu na BDP (%)	2)	45,3	47,6	49,4	50,8	49,6	49,1	50,4	50,4	50,3	39,4
Industrija	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Indeks obujma industrijske proizvodnje (2000=100)	3)	100,0	106,0	111,8	116,3	120,6	126,7	132,4	139,8	142,1	129,0
Stopa inflacije	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Godišnji prosjek stope inflacije (HCPI, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)		4,5	4,3	2,5	2,0	2,1	3,0	3,3	2,7	5,8	2,2
Bilanca plaćanja	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Bilanca plaćanja; tekući račun ukupno (u milijunima eura)		-568	-821	-2.099	-1.889	-1.434	-1.976	-2.715	-3.237	-4.438	-2.448
Bilanca plaćanja tekući račun: trgovinska bilanca (u milijunima eura)		-3.492	-4.595	-5.958	-6.971	-6.724	-7.518	-8.344	-9.434	-10.794	-7.398
Bilanca plaćanja tekući račun: neto usluge (u milijunima eura)		2.470	3.303	3.285	4.933	4.769	5.318	5.705	6.267	6.958	5.676
Bilanca plaćanja tekući račun: neto dohodak (u milijunima eura)		-505	-628	-578	-1.095	-670	-959	-1.183	1.113	-1.572	-1.761
Bilanca plaćanja tekući račun: neto tekući transferi (u milijunima eura)		959	1.099	1.152	1.245	1.192	1.184	1.107	1.043	1.071	1.036
od čega državni transferi (u milijunima eura)		25	65	32	71	3	10	-9	-17	-20	-31
Inozemna direktna ulaganja (FDI) u izvještajno gospodarstvo (u milijunima eura)		1.136	1.258	531	1.657	671	1.276	2.557	3.483	3.203	957
Inozemna direktna ulaganja (FDI) u inozemstvu (u milijunima eura)	4)	-5	-210	-607	-106	-279	-192	-208	-267	-989	-919
od čega FDI izvještajnog gospodarstva u državama		15	-152	-72	-7	-14	-66	37	-563	-738	-528

E-27 (u milijunima eura)											
Inozemna direktna ulaganja (FDI) u izvještajno gospodarstvo (u milijunima eura)	4)	1.141	1.467	1.138	1.762	950	1.468	2.765	3.670	4.192	1.875
od čega FDI država E-27) u izvještajno gospodarstvo (u milijunima eura)		916	1.344	1.063	1.498	919	1.439	3.500	3.687	3.242	1.842
Javne/Državne financije	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Deficit/suficit opće države, u odnosu na BDP (%)	5)	:	-6,5	-4,1	-4,3	-3,8	-3,5	-3,0	-2,5	-1,4	-4,1
SI: Dug opće države, u odnosu na BDP (%)	5)	:	40,1	40,0	40,9	43,2	38,3	35,5	32,9	28,9	35,3
Financijski pokazatelji	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Bruto vanjski dug cjelokupnoga gospodarstva, u odnosu na BDP (%)	6)	53,0	53,3	53,9	66,3	70,0	72,1	74,9	76,9	82,6	95,0
Bruto vanjski dug cjelokupnoga gospodarstva, u odnosu na ukupan izvoz (%)	6)	126,0	121,7	131,2	154,3	161,8	168,6	172,5	179,7	197,1	263,1
Ponuda novca: M1 (novčanice, kovanice, prekonoćni depoziti, u milijunima eura)		2.373	3.216	4.148	4.432	4.505	5.263	6.606	7.901	7.539	6.458
Ponuda novca: M2 (M1 plus depoziti s dospijećem do 2 godine, u milijunima eura)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ponuda novca: M3 (M2 plus utrživi instrumenti, u milijunima eura)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ukupan kredit monetarnih financijskih institucija građanima (konsolidiran) (u milijunima eura)		9.483	11.891	15.119	16.526	18.417	22.836	27.274	30.863	34.756	34.700
Kamatne stope: dnevne novčane stope, godišnje (%)		6,9	3,0	1,3	4,3	5,9	3,4	2,4	5,6	6,6	7,8
Kamatna stopa na kredite (jedna godina), per annum (%)		20,6	19,5	16,5	15,0	14,4	13,1	12,1	12,1	12,2	12,6
Kamatna stopa na depozite (jedna godina), per annum (%)		8,2	6,6	5,4	3,8	3,8	3,9	4,0	4,2	4,8	5,3
Devizni tečaj eura: srednje razdoblja – 1 euro = ... nacionalna valuta		7.634	7.471	7.471	7.564	7.496	7.400	7.323	7.336	7.223	7.340
Indeks efektivnog deviznog tečaja (2000=100)		100,0	98,5	96,6	95,0	92,3	91,0	89,9	88,3	85,8	88,1
Vrijednost pričuva (uključujući zlato) (u milijunima eura)		3.783	5.334	5.651	6.554	6.436	7.438	8.725	9.307	9.121	10.376

Vanjska trgovina	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Trgovinska bilanca: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)	:	:	:	11.327,0	12.509,9	13.354,4	14.949,5	17.104,7	18.686,5	20.761,9	14.806,1
Vrijednost izvoza: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)	:	:	:	5.188,2	5.438,9	6.453,8	7.069,4	8.251,6	8.854,7	9.342,1	7.393,6
Vrijednost uvoza: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)	:	:	:	-6.138,9	-7.071,0	-6.900,5	-7.880,1	-8.853,1	-9.831,8	-	-7.412,2
Uvjeti trgovina (indeks izvozne cijene/indeks uvozne cijene)		98,3	94,4	97,8	97,5	109,3b	92,6	100,2	97,5	11.419,8	109,2
Udio izvoza u EU-27 država u vrijednosti ukupnoga izvoza (%)	:	:	:	66,1	68,3	65,8	63,3	64,4	60,9	62,1	61,0
Udio uvoza u EU-27 država u vrijednosti ukupnoga uvoza (%)	:	:	:	71,9	73,3	71,0	67,9	67,2	64,8	64,2	62,3

Demografija	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Stopa prirodnog priraštaja: prirodna promjena (rođenja minus smrti) (na 1000 stanovnika)		-1,5	-1,9	-2,4	-2,9	-2,1	-2,1	-2,0	-2,4	-1,9	:
Stopa smrtnosti djece: smrtnost djece ispod jedne godine na 1000 živorođenih		7,4	7,7	7,0	6,3	6,1	5,7	5,2	5,6	4,5	5,3
Vjerojatno trajanje života pri rođenju: muškarci (godine)		70,5	71,1	71,2	71,4	72,0	71,8	72,5	72,3	72,4	72,9
Vjerojatno trajanje života pri rođenju: žene (godine)		77,8	78,1	78,3	78,4	79,0	78,8	79,3	79,2	79,6	79,6

Tržište rada	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Stopa ekonomske djelatnosti (15 – 64): udio stanovništva u dobi od 15 do 64 koji je ekonomski aktivan (%)	7)	62,2	62,2	62,9	62,4	63,7	63,3	62,2	63,2	63,2	62,4
Stopa zaposlenosti (15 – 64): udio zaposlenog stanovništva u dobi od 15 do 64 (%)	7)	51,3	51,8	53,4	53,4	54,7	55,0	55,6	57,1	57,8	56,6
Udio zaposlenih muškaraca u dobi 15 – 64 (%)	7)	57,4	59,0	60,5	60,3	61,8	61,7	62,0	64,4	65,0	62,4
Udio zaposlenih žena u dobi 15 – 64 (%)	7)	45,5	44,9	46,7	46,7	47,8	48,6	49,4	50,0	50,7	51,0
Stopa zaposlenosti starijih radnika (55 – 64): udio zaposlenog stanovništva u dobi 55 – 64 (%)	7)	24,2	23,7	24,8	28,4	30,1	32,6	34,3	35,8	36,7	38,5
Zaposlenost po glavnim sektorima (%)											
Poljoprivreda	7)	11,7	15,6	15,5	16,9	17,0	17,3	14,2	13,0	13,6	14,1

Industrija	7)	22,7	23,1	22,6	22,1	21,4	20,5	20,9	21,8	21,6	20,0
Graditeljstvo	7)	5,9	6,3	7,2	8,1	8,2	8,2	8,4	8,8	8,9	8,7
Usluge	7)	59,6	55,0	54,6	52,8	53,2	54,0	56,3	56,4	55,9	57,3
Stopa nezaposlenosti: udio nezaposlene radne snage (%):	7)	17,0	16,3	14,7	14,1	13,6	12,6	11,1	9,6	8,4	9,1
Udio nezaposlene muške radne snage (%)	7)	15,9	14,4	13,2	12,8	12,0	11,6	9,8	8,4	7,0	8,0
Udio nezaposlene ženske radne snage (%)	7)	18,2	18,7	16,5	15,6	15,6	13,8	12,7	11,2	10,1	10,3
Stopa nezaposlenosti osoba <25 godina: udio nezaposlene radne snage <25 (%)	8)	43,1	41,7	34,4	35,8	33,8	32,0	28,8	24,0	22,0	25,1
Stopa dugoročne nezaposlenosti: udio radne snage dugoročno nezaposlene (%)	9)	9,1	10,1	8,9	8,4	7,3	7,4	6,7	5,9	5,3	5,2

Socijalna kohezija

Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	
Prosječne nominalne mjesečne nadnice i plaće (nacionalna valuta)	4.869,0	5.061,0	5.366,0	5.623,0	5.985,0	6.248,0	6.634,0	7.047,0	7.544,0	7.711,0	
Indeks stvarnih nadnica i plaća: indeks nominalnih nadnica i plaća podijeljen s CPI-jem (2000=100)	100,0	99,2	103,2	106,1	112,2	113,4	116,6	120,4	121,5	121,3	
Osobe s nezavršenom školom: udio stanovništva u dobi od 18 do 24 koji nije završio srednjoškolsko obrazovanje i koje se trenutačno ne školuje (%)	10)	:	:	8,3	8,4	6,2	4,8	5,1	3,9	3,7	5,4

Životni standard

Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Broj putničkih automobila na 1000 stanovnika	250,1	269,3	280,2	291,3	301,3	311,6	323,2	335,7	346,1	345,5
Broj pretplatnika mobilne telefonske mreže na 1000 stanovnika	247,2	390,0	520,4	571,0	638,3	821,4	989,2	1.133,7	1.325,4	1.360,7

Infrastruktura

Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Gustoća željezničke mreže (pruge u radu, na 1000 km ²)	47,8	47,8	47,8	47,7	47,7	47,7	47,7	47,7	47,7	47,7
Duljina autocesta (u tisućama km)	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1

Inovacije i istraživanja

Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Potrošnja na ljudske resurse (javna potrošnja na	4,5	4,2	4,3	4,5	:	:	:	:	:	:

obrazovanje) u odnosu na BDP (%)											
Bruto domaća potrošnja na istraživanje i razvoj, u odnosu na BDP (%)	1,1	0,9	1,0	1,0	1,1	0,9	0,8	0,8	0,9	:	
Broj domaćinstava s pristupom internetu (%)	:	:	:	:	:	:	:	41,0	45,0	50,0	
Okoliš	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Ukupne emisije stakleničkih plinova, CO2 ekvivalent (u tonama, 1990=100)		82,4	86,4	89,4	94,8	94,9	96,7	98,1	102,8	99,1	:
Energetska snaga gospodarstva (kg nafte ekvivalent na 1000 eura BDP-a)		286,0	280,3	288,1	281,0	269,9	260,8	250,4	247,3	235,4	:
Udio obnovljive energije u potrošnji struje (%)		40,0	42,7	33,9	29,4	41,0	40,4	36,1	25,4	30,3	:
Cestovni robni promet kao dio ukupnoga unutarnjeg robnog prometa (modal split) (%)		:	75,9	76,4	76,1	76,7	75,9	74,8	74,0	76,5	77,7
Energija		2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Primarna proizvodnja svih energetske proizvoda (u tisućama TOE)		3.562	3.730	3.689	3.727	3.852	3.781	4.128	4.037	3.964	:
Primarna proizvodnja sirove nafte (u tisućama TOE)		1.328	1.232	1.200	1.138	1.079	1.017	985	937	875	:
Primarna proizvodnja antracita i lignita (u tisućama TOE)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	:
Primarna proizvodnja prirodnog plina (u tisućama TOE)		1.355	1.642	1.732	1.789	1.796	1.854	2.204	2.349	2.217	:
Neto uvoz svih energetske proizvoda (u tisućama TOE)		4.174	4.166	4.967	4.985	5.090	5.234	4.866	5.315	5.491	:
Bruto unutarnja energetska potrošnja (u tisućama TOE)		7.819	7.959	8.624	8.828	8.842	8.902	8.948	9.323	9.122	:
Proizvodnja električne energije (u tisućama GWh)		10,7	12,2	12,3	12,7	13,3	13,1	13,0	12,4	12,6	:
Poljoprivreda	Opaska	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Indeks obujma poljoprivredne proizvodnje roba i usluga (proizvođačke cijene, prethodna godina=100)		88,7	107,4	107,9	91,4	106,9	107,4	104,4	97,3	108,5	100,1
Ukupno korišteno poljoprivredno područje (u tisućama hektara)		1.169	1.178	1.181	1.196	1.176	1.211	1.230	1.202	1.288	1.300
Stoka: krupna stoka (u tisućama grla, kraj razdoblja)		427	438	417	444	466	471	483	467	454	447

Stoka: svinje (u tisućama, kraj razdoblja)	1.234	1.234	1.286	1.347	1.489	1.205	1.488	1.348	1.104	1.250
Stoka: ovce i koze (u tisućama, kraj razdoblja)	608	632	677	673	848	931	783	738	727	695
Proizvodnja i iskorištenost mlijeka na farmi (ukupna količina mlijeka, u tisućama tona)	626	674	716	686	708	813	870	883	848	838
Proizvodnja usjeva: žitarice (uključujući rižu) (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)	2.312	2.829	3.080	2.014	3.067	3.039	3.034	2.534	3.726	3.442
Proizvodnja usjeva: šećerna repa (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)	482	965	1.183	678	1.260	1.338	1.560	1.583	1.270	1.217
Proizvodnja usjeva: povrće (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)	196	208	218	154	150	286	304	281	308	337

: = nema

e: procijenjena vrijednost

p: privremena vrijednost

b: prekid u nizu

1) Kopneno područje, prekid u nizu zbog poboljšane metodologije.

2) Od 2006. podaci se izračunavaju na kvartalnim vrijednostima.

3) Bruto serije; uključuju NACE sekcije C do E.

4) Koriste se bilance plaćanja potpisanih sporazuma. Za FDI u inozemstvu znak «minus» znači da vanjske investicije gospodarstva za koje se izvještava, premašuje njegovo povlačenje u razdoblju, dok unos bez znaka znači da povlačenje investicija premašuje investicije. Za FDI u gospodarstvu za koje se izvještava unos bez znaka znači da investicija u gospodarstvo za koje se izvještava nadmašuje povlačenje investicije, dok znak «minus» ukazuje da je povlačenje investicija premašilo investiciju.

5) Podaci dobiveni od Eurostata u okviru godišnjeg fiskalnog postupka obavještavanja u proljeće svake godine.

6) Bruto inozemni dug cijeloga gospodarstva osim Jedinica posebne namjene.

7) Za 2000. – 2001., druga polovina godine; podaci koji se koriste do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja, a od 2007. podaci se odnose na tromjesečna razdoblja.

8) Za 1996. – 2006. podaci se odnose na drugu polovinu godine; podaci koji se koriste do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja, a od 2007. podaci se odnose na tromjesečna razdoblja.

9) Za 1996. – 2001. druga polovina godine; za 1996. do 2001., dugoročna nezaposlenost se odnosi na trinaest mjeseci ili više; podaci koji se koriste do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja, a od 2007. podaci se odnose na tromjesečna razdoblja.

10) Druga polovina godine; podaci koji se koriste do 2006. odnose se na polugodišnja razdoblja, a od 2007. podaci se odnose na tromjesečna razdoblja.

11) 2000.- 2008.: Hrvatska je zatvorila sve rudnike ugljena u 1999. i 2000. i stoga nema proizvodnje ugljena počevši od 2000.